

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΘ | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 721. 8308 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1982 | ΑΡΙΘ. 21

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Ο κ. Πρωθυπουργός ἐν προσφάτῳ συνεδρία τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀνέφερεν, ὅτι διεβεβαίωσε τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν, ἵνα ἐκλείψουν ἐκδηλώσεις κρατικῶν ὀργάνων, στρεφόμεναι ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη ἐγένετο ἀσφαλῶς καὶ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ γεγονότος, ὅτι ὑπὸ Νομαρχῶν ἀντικατεστάθησαν εἰς διάφορα ἰδρύματα κοινωνικῆς προνοίας τινὲς ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν, οἱ ὅποιοι αὐτονοήτως ἀνέκαθεν ἦσαν Πρόεδροι καὶ ἐμψυχῶται αὐτῶν. Τὸ γεγονός τοῦτο συνηχοήθη ὑπὸ ἐφημερίδων τινῶν καὶ πρὸς ἀναφερομένην ὑπ' αὐτῶν ἐγκύκλιον τῆς Ὑφυπουργοῦ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἣτις ἐγκύκλιος συνίστα, ὡς μὴ ὄφελεν, εἰς τοὺς Νομάρχας τὴν ὑπὸ «εὐνοπολήπτων πολιτῶν» ἀντικατάστασιν ταύτην τῶν Μητροπολιτῶν.

Ἐπειτα, ὡς ἐγένετο γνωστόν, ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν ἠρνήθη τὴν χορήγησιν ἀδείας πρὸς ἴδρυσιν ὑπὸ Μητροπολιτῶν νέων ἐκκλησιαστικῶν φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων. Ὡς δικαιολογία διὰ τὴν ἄρνησιν ταύτην προεβλήθη τὸ ὅτι «ὑπάρχει πρόγραμμα τῶν ἰδρυμάτων ταῦτα νὰ εἶναι κρατικά».

Ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ ἐκδήλωσις τοῦ μημονευθέντος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐνδιαφέροντος τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ θὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀναθεώρησιν τῆς στάσεως παραγόντων τινῶν τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ θὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν συνέχισιν τῆς ἐν τοῖς πλαισίοις τοῦ κοινωνικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ

ἔργου στενῆς συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

*

Ἡ συνεργασία αὕτη ἔχει ἔρεισμα εἰς τὴν Ἱστορίαν, ἣτις ἀναμφισβητήτως μαρτυρεῖ τὴν ἀπ' ἀρχῆς στενὴν σύνδεσιν τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ καθ' ὅλον ἔργου τῆς κοινωνικῆς διακονίας, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν αἰῶνων ἀνεπτύχθη ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτῆς καὶ ἐνεπυχοῦτο πάντοτε ὑπ' αὐτῆς.

Εἰς τὸν κόσμον τῶν ἐθνικῶν ὑπάρχον βεβαίως — εἰς τοὺς ποιητάς, τοὺς φιλοσόφους καὶ ἰδία τοὺς στρωϊκοὺς — σκέψεις ἢ ἐκφράσεις ἀνθρωπιστικοῦ περιεχομένου, ἀλλ' αὗται ἦσαν μεμονωμένοι ἀναλαμπαι θεωρητικῶν καὶ ἀφηρημένων συλλογισμῶν καὶ ἐστεροῦντο τοῦ δυναμικοῦ, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ ταύτας εἰς πράξιν καὶ ζωὴν. Δι' αὐτὸ αὐτὸς ὁ «πολυγραφώτατος τῶν ἀρχαίων ἰατρῶν» Γαληνὸς διεκήρυττεν, ὅτι τὴν διὰ τὰ βρέφη Διαιτητικὴν αὐτοῦ συνέγραψε μόνον διὰ τοὺς Ἕλληνας, διότι διὰ τοὺς Γερμανοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς βαρβάρους ἐσκέπτετο τόσον, ὅσον διὰ τὰς ἀρκτοὺς, τοὺς ἀγριοχοίρους καὶ τὰ ἀγρία θηρία. Οἱ δοῦλοι ἐθεωροῦντο ὡς ἡμιάνθρωποι καὶ ἐργαλεῖα. Οἱ ἐλεύθεροι πολῖται εἶχον ἀξίαν μόνον ὡς μέσα διὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ κράτους. Δι' αὐτὸ ἡ Πολιτεία ἐπέβαλλε τὴν βρεφοκτονίαν καὶ νηπιοκτονίαν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς κοινωνίας ἀπὸ δυσμόρφων καὶ ἀναπήρων παιδίων. Εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἦτο ἄγνωστος ἡ συστηματικὴ ὀργάνωσις τῶν ἔργων τῆς κοινωνικῆς προνοίας. Οἷτοι ἦσαν «ἀστοργοὶ» καὶ «ἀνελεήμονες» (Ρωμ. α', 30). Ὡς το-

νίζει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος, «περὶ ἀγάπης οὐ μέλει αὐτοῖς, οὐ περὶ χήρας, οὐ περὶ θλιβομένου, οὐ περὶ πεινῶντος ἢ διψῶντος» (Πρὸς Σμυρναίους VI).

Εἰς μίαν τοιαύτην ἀτμόσφαιραν ἡ Ἐκκλησία προέβαλε πρῶτον τὸν «κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν» (Γεν. α', 26) πλασθέντα ἄνθρωπον, δεύτερον τὸ φιλόανθρωπον πνεῦμα καὶ τὸ κοινωνικὸν περιεχόμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἰδίως τῶν προφητῶν (πρὸβλ. Δευτερ. ιε', 11, ιστ' 11, κδ', 19-22· Λευϊτ. ιθ', 9-10· Ἠσ. νη', 6 ἐξ. Ἀμὼς η', 4 ἐξ. Ὡσηὲ στ', 6· Τωβίτ α', 16-17· Σοφ. Σειρ. δ', 1-10 κ.λπ.) καὶ τρίτον πρὸ πάντων τὴν «καιρὴν ἐντολήν» τῆς ἀγάπης πρὸς πάντα ἄνθρωπον, ὅστις «ἠγοράσθη τιμῆς» (Α' Κορ. στ', 20) καὶ ἐλυτρώθη οὐχὶ «ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἀλλὰ τιμῶ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ» (Α' Πέτρο. α', 18-19). Εἰς τὸ πρόσωπον παντὸς πάσχοντος πρέπει νὰ περιθάλλωμεν αὐτὸν τὸν Κύριον: «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40). «Ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως» (Γαλ. στ', 10).

Ὁ πνερσὸς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἀναρριπίζεται συνεχῶς ὑπὸ πνερίων κηρυγμάτων σνισιτώντων τὴν εὔποιαν. Ὁ Μ. Βασίλειος ἀναφωνεῖ: «Ἡ ὁ μὲν ἐνδεδυμένον ἀπογυμνῶν λωποδύτης ὀνομασθήσεται, ὁ δὲ τὸν γυμνὸν μὴ ἐνδύων, δυνάμενος τοῦτο ποιεῖν, ἄλλης τινὸς ἐστὶ προσηγορίας ἄξιος; Τοῦ πεινῶντός ἐστὶν ὁ ἄρτος, ὃν σὺ κατέχεις, τοῦ γυμνητεύοντος τὸ ἱμάτιον, ὃ σὺ φυλάσσεις εἰς ἀποθήκας» (Migne Ἐ.Π. 31, 276). Ὁ Χρυσόστομος βροντοφωνεῖ διὰ τὸν Χριστιανόν: «Πωλεῖτω ἀγροῦς, πωλεῖτω εὐκίας καὶ σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ παρεχέτω τοῖς δεομένοις, ἐπαρκεῖτω τοῖς πενομένοις, θεραπευέτω νοσοῦντας, τοὺς ἐν ἀνάγκῃ λυέτω, τοὺς ἀπὸ δεσμῶν ἐκβαλλέτω, τοὺς ἐν μετάλλοις ἐλευθεροῦτω, τοὺς ἀπὸ βρόχων καταγέτω, τοὺς αἰχμαλώτους λυέτω τῆς τιμωρίας» (Migne Ἐ.Π. 57, 319). Αἱ «Ἀποστολικαὶ Διαταγαὶ» (δ' αἰῶν) παρήγγελλον εἰς τὸν ἱερέα νὰ τονίζῃ πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικόν: «Τρέφετε καὶ ἀμφυέννυτε τοὺς ὕστε-

ρομένους, ρύεσθε δούλους, αἰχμαλώτους, δεσμίους, ἐπηρεαζομένους, ἤκοντας ἐκ καταδίκης διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ» (Migne Ἐ.Π. 1, 821). Ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἐτόνιζεν: «Ἀστέγους ξενίσωμεν, γυμνοὺς ἀμφιάσωμεν, νοσοῦντας ἐπισκεψώμεθα, πρὸς τοὺς ἐν φρουρᾷ τὸν πόδα κινεῖν μὴ κατοικήσωμεν, τοῖς ἐν ἀνία καὶ λόπαις τὴν χεῖρα ἐκτείνωμεν» (Migne Ἐ.Π. 114, 1017).

Ἡ ἀπαράμιλλος αὐτῆ κοινωνικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας παρουσιάσαμεν μόνον ψηφίδας τινάς, μετουσιῶτο εἰς θαυμαστὴν ποικιλίαν ἔργων χριστιανικῆς ἀγάπης. Κατὰ τὸν Ἰσίδωρον τὸν Πηλουσιώτην, ἔργον τῶν ἐπισκόπων εἶναι «τῶν πεινῶντων αἱ τροφαί, τῶν διψῶντων τὰ πόματα, τῶν γυμνῶν τὰ ἄμφια, τῶν ἀδικουμένων αἱ προστασίαι, τῶν ὀρφανῶν ὀδυρομένων αἱ κηδεμονίαι, τῶν χηρῶν ἢ ἀντίληψις, τῶν ἀρρωστοῦντων αἱ θεραπείαι, τῶν ἐν δεσμοτηρίοις αἱ λύσεις» (Migne Ἐ.Π. 78, 897).

Τόσον πλήρης ἦτο ἡ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας διατροφή τῶν πτωχῶν, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης ὁμολογεῖ: «Οἱ ἄθεοι Γαλιλαῖοι, ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν των πτωχῶν διατρέφουν ἐπίσης καὶ τοὺς ἰδικούς μας, οἱ ὁποῖοι ὁμως στεροῦνται τῆς ἰδικῆς μας προνοίας» (Πρὸς Ἀρσάκιον). Συγκινητικὴ ἦτο ἡ μέριμνα ὑπὲρ τῶν ἐν φυλακαῖς (Ματθ. κε', 36) καὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ὁ Κλήμης Ρώμης γράφει πρὸς Κορινθίους: «Ἐπιστάμεθα πολλοὺς ἐν ἡμῖν παραδεδωκότας ἑαυτοὺς εἰς δεσμὰ, ὅπως ἑτέρους λυτρώσωνται (=ἐξαγοράσων, ἐλευθερώσων διὰ καταβολῆς λύτρων)· πολλοὶ (πωλήσαντες) ἑαυτοὺς παρέδωκαν εἰς δουλείαν καὶ λαβόντες τὰς τιμὰς αὐτῶν ἑτέρους ἐψώμισαν».

Κατὰ τὰς ἐποχὰς λοιμῶν, λιμῶν καὶ λοιπῶν μεγάλων θεομηριῶν, τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας μεθ' ὑποδειγματικῆς αὐταπονήσεως καὶ αὐτοθυσίας περιέθαλλον πάντα πάσχοντα, ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθροὺς διώκτας αὐτῶν. Ὅταν λ.χ. κατὰ τὸ θέρος τοῦ 252 ἐνέσκηψαν εἰς Ἀφρικὴν λοιμὸς καὶ λιμὸς, ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ διωργανώθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν συστηματικῶς ἡ περίθαλψις τῶν ἀπειροπληθῶν ἀσθε-

νῶν, ἀνεξαρτήτως θρησκευήματος, τοῦθ' ὅπερ προεκάλεσε τὴν ἐκτίμησιν καὶ αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν πρὸς αὐτόν. Ὅταν ἐνέσκηψαν παρῶλης καὶ λιμὸς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μαξιμίνου, «πάντα δ' οὖν οἰμωγῶν ἦν ἀνάπλευ, κατὰ πάντας τε στενωπούς, ἀγοράς τε καὶ πλατείας οὐδ' ἦν ἄλλο τι θεωρεῖν ἢ θρήνους μετὰ τῶν συνήθων αὐτοῖς (=τοῖς εἰδωλολάτραις) αὐλῶν τε καὶ κτύπων», τότε ἔλαμψε πάλιν ἡ ἠρωϊκὴ ἀνταπάρρησις τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες περιέβαλλον τοὺς ἀσθενεῖς. «τῆ τῶν θνησκόντων κηδεῖα τε καὶ ταφῆ προσεκατέρουν», ἔτρεφον δι' ὀργανώσεως συσσιτίων «τὴν πληθύν» τῶν «ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κατατροχομένων», «ὡς περιβόητον εἰς πάντας ἀνθρώπους καταστήσαι τὸ πρᾶγμα, Θεὸν τε τῶν Χριστιανῶν δοξάζειν, εὐσεβεῖς τε καὶ μόνους θεοσεβεῖς τούτους ἀληθῶς, πρὸς αὐτῶν ἐλεγχθέντας τῶν πραγμάτων, ὁμολογεῖν» (Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία, IX, 8).

Πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ περιθάλψιν τῶν πτωχῶν καὶ ἀσθενῶν ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ὀργανώσει τὰς τάξεις τῶν διακόνων καὶ διακονιστῶν. Οὕτω λ.χ. εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας διεκόνουν, κατὰ τὴν διάταξιν τῆς 3ης Ἰουστινιανείου Νεαρᾶς, 100 διάκονοι καὶ 40 διακόνισσαι.

Μνημεῖα τῆς χριστιανικῆς κοινωνικῆς προνοίας τῶν βυζαντινῶν χρόνων εἶναι τὰ ποικίλα εὐαγῆ καὶ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, τὰ ὅποια συνεστήθησαν εἴτε ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἴτε μερίμνη τῆς Πολιτείας ἐν συνεργασία μετὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀκόμη καὶ εἰς μόνας ὑπῆρχον σινηρητήμενα νοσοκομεῖα, τῶν ὁποίων τὸ ἱατρικὸν προσωπικὸν ἀπετελεῖτο ἐκ μοναχῶν. Ἐκ τῶν νοσοκομείων τῶν μονῶν τοῦ Βυζαντίου ἔστωσαν ὡς παραδείγματα τὸ νοσοκομεῖον τῆς Παναγίας τῆς Κοσμοσωτείρας παρὰ τὸν Αἶνον καὶ τὸ νοσοκομεῖον τῆς μονῆς Παντοκράτορος ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἡ Ἐκκλησία ἴδρυε κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους λωβοτροφεῖα, ξενῶνας ἢ ξενοδοχεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, πτωχοτροφεῖα, γηροκομεῖα, ἀναμορφωτήρια ἐπαναφέροντα εἰς τὸν σῶφρονα βίον γυναικας, αἱ ὁποῖαι ἔξων ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ ἐκ τῆς ἁμαρτίας.

Διὰ τῶν ἰδρυμάτων τούτων ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησία ἐγένετο πρωτοπόρος εἰς τὸ ἔργον τῆς ὀργανωμένης κοινωνικῆς προνοίας, ἐνέπνευσε τὴν Κοινωνικὴν «Διακονίαν» καὶ Ἐσωτερικὴν Ἱεραποστολὴν τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἔδωκεν ὄθησιν σήμερον εἰς τὸ λεγόμενον «κοινωνικὸν κράτος» (Sozialstaat) νὰ μιμηθῆ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς κοινωνικὰς τοῦ ὑπηρεσίας.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ Ἐκκλησία οὐ μόνον ἐνεψύχωσε παρ' ἡμῖν πλείστας πτυχὰς καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ καθ' ὄλου δημοσίου κοινωνικοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ ἀθορύβως ἴδρυσεν ἢ ἔχει ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς φροντίδα καὶ ἐποπτεῖαν πλείστα εὐαγῆ ἰδρύματα καὶ ἔργα ἀλληλεγγύης, τὰ ὁποῖα ἀπλῶς μνημονεύονται κατ' ἔτος εἰς τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος». Ἀσφαλῶς πρέπει κάποτε πάντα ταῦτα νὰ τύχουν ἐκτενοῦς περιγραφῆς καὶ προβολῆς.

*

Ἡ ἱστορία τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης εἶναι τόσον γνωστὴ, ὥστε τὸ ὅτι ὑπεμνήσαμεν δειγματοληπτικῶς ἐλαχίστας πτυχὰς αὐτῆς δὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ κομίσωμεν «γλαῦκα ἐς Ἀθήνας». Ὁ σκοπὸς τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων ἦτο, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ ὄλη ἐθνικὴ μας ζωὴ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀγνοῖ τὰς πνευματικὰς τῆς ρίζας καὶ τὰ βιοθεωρητικὰ τῆς θεμέλια, εἶναι ἀκατανόητον νὰ γίνῃ ἀπόπειρα ὀργανώσεως τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου ἄνευ συνεργασίας μετὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' ἡ συνεργασία αὕτη δὲν εἶναι μόνον ἐπιβεβλημένη δι' ἱστορικοὺς λόγους καὶ ἐκ τῆς συνεποῦς στάσεως ἔναντι τῆς Ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως, ἣτις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων ὡς τὸ θεμέλιον τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου. Ἐπὶ πλέον ἡ συνεργασία αὕτη ἐπιβάλλεται καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους (λ.χ. συνταγματικούς, ἐκκλησιολογικούς), ὡς καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς δημοκρατικῆς πολιτειακῆς ζωῆς, ὡς θὰ ἀναπτύξωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρον μας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Άριθμ. { Πρωτ. 3876
Διεκπ. 1888

Άθήνησι τῆ 20-10-1982

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2329

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

ΘΕΜΑ: «Κατάργησις Ἀδείας Δημάρχου ἢ Κοινο-
τάρχου δι' ἔκδοσιν ἀδείας Γάμου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν Συνεδρίασιν Αὐτῆς τῆς 12-10-1982, ἐπέ-
λήφθη τοῦ θέματος τοῦ λεγομένου «Πολιτικοῦ Γάμου»
καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως γνωρίσῃ ὑμῖν σχετικῶς τὰ
κάτωθι:

1. Ὡς γνωστόν, βάσει τοῦ Νόμου 1250/1982
(γιὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ πολιτικοῦ γάμου) (Φ.Ε.Κ.
46/7-4-1982) διὰ τὴν τέλεσιν γάμου, πολιτικοῦ ἢ
θρησκευτικοῦ, ἀπαιτεῖτο ἡ προσκόμισις ἀδείας τοῦ
Δημάρχου ἢ Προέδρου τῆς Κοινότητος (ἄρθρον
1368). Τοῦτο, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε πρά-
ξεως, ἐδημιούργει δυσφορίαν καὶ ἀσκοπον ταλαιπω-
ρίαν εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ τελέσωσι θρησκευ-
τικὸν Γάμον.

2. Πρὸς θεραπείαν τῆς καταστάσεως ταύτης
κατόπιν συντόνων ἐνεργειῶν τοῦ Μακαριωτάτου Προ-
έδρου τῆς Δ. Ἱερᾶς Συνόδου παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις,
ἐπετεύχθη ἡ κατάργησις τῆς ἐπιμάχου παραγράφου
καὶ οὕτω δὲν ἀπαιτεῖται πλέον ἡ ἀδεία τοῦ Δημάρ-
χου ἢ Κοινοτάρχου διὰ τὴν ἔκδοσιν Ἐπισκοπικῆς
ἀδείας γάμου.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ἐφ' ἐξῆς, διὰ τὴν ἔκ-
δοσιν Ἐπισκοπικῆς ἀδείας τελέσεως θρησκευτικοῦ
Γάμου, θὰ τηρῆται ἡ διαδικασία, ἥτις ἴσχυε πρὸ τοῦ
Νόμου 1250/1982, χωρὶς οὕτω νὰ ζητῆται ἡ ἀδεία
Δημάρχου ἢ Κοινοτάρχου.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
- † Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Φωκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Ἀρτης ΠΝΑΤΙΟΣ
- † Ὁ Ἀττικῆς ΔΩΡΟΘΕΟΣ
- † Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
- † Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
- † Ὁ Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ
- † Ὁ Σιδηροκάστρου ΙΩΑΝΝΗΣ
- † Ὁ Ἐδέσσης-Πέλλης & Ἀλμωπίας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
- † Ὁ Φλωρίνης-Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας ΑΥΓΟΥ-
ΣΤΙΝΟΣ
- † Ὁ Λαγκαδᾶ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Τιμόθεος Τριβιζᾶς

Άριθ. { Πρωτ. 3877
Διεκπ. 1889

Άθήνησι τῆ 20-10-1982

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2330

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

ΘΕΜΑ: «Χρῆσις ἐνοργάνου μουσικῆς ἐν τῇ Θεῷ
Λατρείᾳ».

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος, κατὰ τὴν Συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 15-10-1982,
ἀκούσασα εἰδικὴν καὶ ἐμπεριστατωμένην Εἰσήγησιν
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννου,
«Περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς»,
καὶ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν καὶ μεμονωμένας περιπτώσεις
χρῆσεως, εἰς τινὰς Ἱεροὺς Ναοὺς, μουσικῶν ὀργάνων,
πνευστῶν καὶ ἐγγόρδων, ὡς καὶ ἄλλων ἀτυχῶν λα-
τρευτικῶν καινοτομιῶν, κατόπιν μακρᾶς καὶ διεξο-
δικῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ σοβαροτάτου τούτου θέ-
ματος, ἤχθη εἰς τὴν ὁμόφωνον ἀπόφασιν, ὅπως ἀπο-
δοκιμάσῃ καὶ χαρακτηρίσῃ πάντα ταῦτα ὡς ξένα καὶ
μὴ ἐνηρμονισμένα πρὸς τὸ πνεῦμα, τὸν σκοπὸν καὶ τὸ
περιεχόμενον τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Χριστιανικῆς Λα-
τρείας.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω προτροπόμεθα, ὅπως συ-
στήσητε ἐντόνως εἰς τοὺς ὑφ' ὑμᾶς Κληρικούς, ἵνα
ἐμμένωσι εἰς τὰς καθιερωμένας καὶ κατηξιωμένας,
διὰ τῶν αἰώνων, ἀρχὰς τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Θεῆας
Λατρείας καὶ ἀποφεύγωσι τὰς ἀτυχεῖς ἀπομιμήσεις
καὶ αὐθαιρέτους καινοτομίας τῆς χρῆσεως μουσικῶν
ὀργάνων, κατὰ τὴν τέλεσιν αὐτῆς, τῆς ὁποίας ἡ δομὴ
καὶ ὁ χαρακτήρ εἶναι κατανοητικὸς καὶ μυστηριακὸς
καὶ οὐχὶ αἰσθησιακὸς κατὰ τὴν κοσμικὴν ἔνοιαν.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
- † Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Φωκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Ἀρτης ΠΝΑΤΙΟΣ
- † Ὁ Ἀττικῆς ΔΩΡΟΘΕΟΣ
- † Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
- † Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
- † Ὁ Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ
- † Ὁ Σιδηροκάστρου ΙΩΑΝΝΗΣ
- † Ὁ Δρυϊνουπόλεως-Παγωνιανῆς καὶ Κονίτσης
ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ
- † Ὁ Ἐδέσσης-Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας ΚΑΛΛΙΝΙ-
ΚΟΣ
- † Ὁ Φλωρίνης-Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας ΑΥΓΟΥ-
ΣΤΙΝΟΣ
- † Ὁ Λαγκαδᾶ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Τιμόθεος Τριβιζᾶς

Η Β' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

Η ΣΥΓΚΛΗΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Από 3-12 Σεπτεμβρίου 1982 συνήλθεν εν Γενεύη η Β' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις, κατόπιν προσκλήσεως και πρωτοβουλίας του παναγιωπάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Δ η μ η τ ρ ί ο υ.

Έργον τής Διασκέψεως ήτο, συμφώνως πρὸς τήν διαδικασίαν τήν ὁποίαν εἶχε καθορίσει ἡ Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις (Γενεύη 1971), «γὰ προσῆλθῃ εἰς τήν θεώρησιν καὶ ἐξετάσιν τῶν ὑπὸ τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐτοιμασθέντων κειμένων καὶ καταρτίσῃ τὸν ὀριστικὸν φάκελον ἐνὸς ἐκάστου θέματος, ὅστις καὶ θὰ παραπεμφθῇ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Συνόδῳ».

Ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία, κατὰ τήν διαδικασίαν τήν προκαθορισμένην ὑπὸ τῆς Δ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως, προηγήθη (Γενεύη 1979), εἶχεν ἐπεξεργασθεῖ εἰς πρῶτον βαθμὸν τὰ θέματα τῆς Β' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως καὶ ἐτοιμάσει καὶ θέσει ὑπ' ὄψιν αὐτῆς σχέδια κειμένων, θεηθητικὰ τοῦ ἔργου αὐτῆς διὰ τὸν ὑπ' αὐτῆς καταρτισμὸν τοῦ ὀριστικοῦ φακέλου, ὅστις θὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Μεγάλην Σύνοδον.

Τὰ θέματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκαλεῖτο ἡ Β' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις γὰ ἀποφανθῆ, ἦσαν τὰ ἀκόλουθα:

α) Κωλύματα τοῦ Γάμου.

β) Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

γ) Ἡμερολογιακὸν ζήτημα. Μελέτη τοῦ θέματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τήν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α' Οικουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐξεύρεσις τρόπου συμπράξεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ θέμα τοῦ κοινῶ ὑφ' ἀπάντων τῶν Χριστιανῶν ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα.

δ) Τὸ θέμα τοῦ καθορισμοῦ κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν εἰς τὸ μέλλον γὰ χειροτονῶνται ἐπίσκοποι ἐκ μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν ἀπλῶς τὴν εὐχὴν τῆς ρασσοφορίας καὶ οὐχὶ μόνον ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν τὸ μέγα σχῆμα.

Τὸ τέταρτον τοῦτο θέμα ἐνεγράφη εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν κατόπιν αἰτήματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, τὸ ὁποῖον διετυπώθη κατὰ τὴν Α' Προσ-

νοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν ὑπὸ τοῦ μακ. Μητροπολίτου Σλίβεν Ν : κ ο δ ή μ ο υ καὶ εἶχε γίνῃ ὑπ' αὐτῆς δεκτόν. Τὸ αἴτημα τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, ἐχούσης τοπικὴν συνήθειαν γὰ ἐκλέγη ἀρχιερεῖς μόνον μοναχοῦς μεγαλοσχήμονας, ἐσκόπει εἰς μίαν διὰ πανορθόδοξον ἀπόφασιν κάλυψιν τῆς συμμορφώσεώς της πρὸς τὰ κρατοῦντα εἰς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας, ὅπου οἱ ἀρχιερεῖς ἐκλέγονται ἀδιακρίτως ἐκ τε τῶν μεγαλοσχημῶν καὶ μικροσχημῶν ἢ καὶ ἀπλῶν ρασσοφόρων καὶ μὴ εἰσέτι ἐχόντων κυρτὰν μοναχικὴν ἀγάμιον ἢ ἐν χηρείᾳ κληρικῶν.

ΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ

2. Εἰς τὴν Β' Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν ἔλαβον μέρος ὡς ἐντεταλμένοι τῶν Ἱερῶν Συνόδων τῶν κατὰ τόπους ἁγίων Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν οἱ κάτωθι:

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

1. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος Μ ε λ ί τ ω ν.
2. Μητροπολίτης Μύρων Χ ρ υ σ ὄ σ τ ο μ ο ς.
3. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας Β α ρ θ ο λ ο μ α ῖ ο ς.
4. Μητροπολίτης Νέας Ἱερσέης Σ ἰ λ α ς, σύμβουλος.
5. Πρωτοπρεσβύτερος Β ο ρ ῖ ς Μ π ὀ μ π ρ ῖ ν σ κ ὀ η, σύμβουλος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

1. Μητροπολίτης Νουβίας Σ υ ν ἑ σ ῖ ο ς.
2. Μητροπολίτης Καρθαγένης Π α ρ θ ἑ ν ῖ ο ς.
3. Μητροπολίτης Ἀξώμης Π ἑ τ ρ ο ς.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

1. Μητροπολίτης Ὀρους Λιβάνου Γ ε ῶ ρ γ ῖ ο ς.
2. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Σ π υ ρ ῖ δ ω ν.
3. Δρ Σαμίρ Γ κ ο λ ᾶ μ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

1. Μητροπολίτης Πέτρας Γ ε ρ μ α ν ὄ ς.
2. Καθηγητῆς Γεώργιος Γ α λ ῖ τ η ς.
3. Καθηγητῆς Βλάσιος Φ ε ἰ δ ᾶ ς.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΜΟΣΧΑΣ

1. Μητροπολίτης Κιέβου και Γαλικίας Φιλάρετος.
2. Μητροπολίτης Μινσκ και Λευκορωσίας Φιλάρετος.
3. Μητροπολίτης Κρουτίτσας και Κολόμνας Ίουβανάλιος.
4. Πρωτοπρεσβύτερος Βιτάλιος Μποροβόη, σύμβουλος.
5. Γρηγόριος Σκομπέη, σύμβουλος.
6. Μπορίς Νελιούμπωφ, διερμηνεύς.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΣΕΡΒΙΑΣ

1. Ἐπίσκοπος Σουμχιάς Σάθθαξ.
2. Καθηγητής Δρ. Στόγιαν Γκόσεβιτς.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

1. Μητροπολίτης Μολδαβίας Θεόκτιστος.
2. Μητροπολίτης Βανάτου Νικόλαος.
3. Ἐπίσκοπος Τιργοβιστίου Βασίλειος.
4. Πρωτοπρεσβύτερος Ίω. Μπρία.
5. Δρ Δαν. Τσιτσιμπότσα.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΒΟΥΓΑΡΙΑΣ

1. Μητροπολίτης Στάρας Ζαγοράς Παγκράτιος.
2. Μητροπολίτης Βιδινίου Φιλάρετος.
3. Μητροπολίτης Βράτσης Καλλίνικος.
4. Οικονόμος - σταυροφόρος Νικόλαος Σιδάρωφ, σύμβουλος.
5. Ίβάν Ζέλεφ Δημητρώφ, σύμβουλος.
6. Πέτκο Μπαλτζίεφ, διερμηνεύς.
7. Σδιατσλάβος Πιπέρωφ, διερμηνεύς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

1. Μητροπολίτης Πάφου Χρυσόστομος.
2. Μητροπολίτης Κηρυναίας Γρηγόριος.
3. Δρ Άνδρέας Μιτσίδης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Μητροπολίτης Κίτρους Βαρνάβας.
2. Μητροπολίτης Ηριστερίου Χρυσόστομος.
3. Μητροπολίτης Νικοπόλεως Μελέτιος.
4. Καθηγητής Ίωάννης Καλογήρου, σύμβουλος.
5. Καθηγητής Βλάσιος Φειδάς, σύμβουλος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

1. Ἐπίσκοπος Γκντάνσκ και Μπιαλιστόκ Σάθθαξ.
2. Πρωτοπρεσβύτερος Α. Σεμενιούκ.
3. Δρ. Ίωάννης Άντσιμιούκ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

1. Ἀρχιεπίσκοπος Τσικονδίδης Ίωάννης.
2. Ἀρχιεπίσκοπος Σουχούμης και Ἀμπχαζίας Δαβίδ.
3. Ἐπίσκοπος Μεσχέτης και Τζιαβαλίας Άναγιάς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

1. Μακαριώτατος Μητροπολίτης Πράγας και πάσης Τσεχοσλοβακίας Δωρόθεος.
2. Πρωτοπρεσβύτερος Δρ Ίαροσλάβος Σουβάρσκι.
3. Διάκονος Δρ. Προυζίγσκι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ

1. Μητροπολίτης Ἐλσινκίου Ίωάννης.
2. Ἐπίσκοπος Ίωένσου Ἀλέξιος.
3. Ἱερεὺς Ματθαῖος Σιδώρωφ.

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας διέτυπωσεν εἰς διαφόρους διδομένας εὐκαιρίας τὴν λύπη τῆς διὰ τὴν μὴ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐνταξίῃ αὐτῆς εἰς τὰς Πατριαρχικὰς Ἐκκλησίας καὶ δὴ εὐθὺς μετὰ τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας καὶ ὄχι εἰς τὰς αὐτονόμους. Πάντως ὀφείλομεν νὰ διακηρύξωμεν ὅτι ἡ διαμαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας Γεωργίας ἔγινε μὲ σταθερότητα μὲν, ἀλλὰ καὶ μὲ βαθὺ ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα καὶ τὸν πρέποντα σεβασμὸν ἔναντι τῆς Μητρὸς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Διασκέψεως, εἰς τὸ ἔργον τῆς ὁποίας ἡ συμμετοχὴ τῆς Γεωργιανῆς ἀντιπροσωπείας καὶ ἰδίᾳ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Τσικονδίδη κ. Ίωάννου ἦτο λίαν ἐποικοδομητικὴ.

ΣΥΣΚΕΨΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ

ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΩΝ

3. Αἱ ἐργασίαι τῆς Διασκέψεως ἤρχισαν τὸ Σάββατον 4 Σεπτεμβρίου 1982 μὲ σύσκεψιν τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσωπειῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης κ. Μελιτωνος, τοῦ καὶ Προέδρου τῆς Διασκέψεως.

Εἰς τὴν σύσκεψιν αὐτὴν καθωρίσθη τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως καὶ ἡ διαδικασία. Κατ' αὐτὴν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας, Πρόεδρος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρότεινε, αἰ ληφθησόμεναι ἀποφάσεις νὰ μὴ χαρακτηρίζωνται ὡς «ἀποφάσεις», ἀλλ' ὡς ἡ «πορίσματα» ἢ «προτάσεις» πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, καὶ μὲ τὴν ρητὴν δήλωσιν ὅτι δὲν θὰ ἔχουν κανονικὴν ἰσχύον πρὸ τῆς κυρώσεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς Συνόδου, ἀφοῦ κατ' οὐσίαν εἶναι κείμενα εισηγητικὰ πρὸς αὐτὴν, πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου τῆς. Ἡ πρότασις αὕτη, νὰ ἀποφευχθῇ ἡ χρῆσις τοῦ ἔρου «ἀποφάσεις», ὅστις δίδει λαθὴν εἰς ἠθελημένην παρανόησιν διὰ μίαν πρὸ τῆς ἐπι-

κυρώσεως ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς Συνόδου ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεων τῆς Διασκέψεως ὑπὸ τὸ πρόβλημα τῆς τάχα ἐπιτρεπτῆς οἰκονομίας, υἱοθετήθη καὶ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους ἄλλων Ἐκκλησιῶν (π.χ. Ρωσσίας καὶ Ρουμανίας) καὶ ἐτέθη ὑπὸ μελέτην ἕκ μέρους τοῦ προεδρείου πρὸς νέαν διατύπωσιν.

4. Ἐπισημως ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἐγένετο τὴν Κυριακὴν 5 Σεπτεμβρίου εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας λειτουργίας, εἰς τὴν ὁποίαν —τελεσθεῖσαν ὑπὸ ἐνὸς ἱερέως καὶ διακόνου ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου— παρέστησαν ἅπαντες οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ Ὁρθόδοξος παροικία τῆς Γενεύης. Ὁ Σεβ. Πρόεδρος, Μητροπολίτης Μελιτωῦ, μὲ ἐπίκαιρον προσκλαυθὸν ἐξήρξε τὴν σημασίαν τῆς Διασκέψεως καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΙ ΕΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ:

5. Τὴν Δευτέραν, Τρίτην, Τετάρτην (6, 7, 8 Σεπτεμβρίου 1982) μετὰ α) βραχεῖαν εἰσήγησιν τοῦ Σεβ. Προέδρου καὶ β) μίαν πλήρως διαφωτιστικὴν πληροφορησὶν ἐπὶ ζωτικῶν θεμάτων διὰ τὴν καλὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως ὑπὸ τοῦ Γραμματέως αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτου Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνόου, γ) ἀνάγνωσιν τῶν χαιρετιστηρίων μηνυμάτων τῶν Ἁγιοτάτων προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, καὶ δ) ἀποστολὴν τηλεγραφημάτων πρὸς τοὺς Προκαθημένους ἀναγγελλόντων τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως καὶ ἐκζητούντων τὰς εὐχὰς των, αἱ ἐν Ὁλομελείᾳ συνεδρία: ἀφιερώθησαν εἰς τὴν προεισαγωγικὴν μελέτην τῶν θεμάτων πρὸς διαπίστωσιν τῆς ἐπ' αὐτῶν τοποθετήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν.

α. Πῶς πρέπει νὰ χαρακτηρισωμεν αἱ ἀποφάσεις:

Πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου κ. Φιλάρετος ἐξήτησε νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον, ὡς ἐλέχθη, ἔθεσαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρον κ. Βαργάδας. Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ διεξήχθη εὐρεία συζήτησις, μαρτυροῦσα ὅτι ἦτο διάχυτος ἡ ἀνησυχία δημιουργίας σοβαρῶν προβλημάτων διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὴν τυχὸν ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεων πρὸ τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς Συνόδου. Ἀκριδῶς δι' αὐτὸ ὑπεστηρίχθη μετ' ἐπιμονῆς ἡ ἀποφικς, ὅτι θὰ ἔδει, ἢ διὰ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἔρου ἢ διὰ τινος, μετὰ ἀπόφασιν, ἐπεξηγήσεως, νὰ διασαφηνισθῇ ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς Διασκέψεως δὲν θὰ εἶναι ἐκτελεστοὶ οὔτε ὡς μέτρον ἐπιτρεπτῆς οἰκονομίας. Ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐτομίσθη, ὅτι ἡ θεσιότης περὶ τοῦ μὴ ἐκτελεστοῦ τῶν ἀποφάσεων δίδει ἄνεσιν καὶ πλείονα εὐλυγισίαν εἰς τὴν προεργασίαν καὶ διευκολύνει τὸ ἔργον τῆς Διασκέψεως.

Ἡ ἐπὶ τοῦ θέματος συζήτησις διαρκέσασα ἐπὶ διήμερον, γεγονὸς μαρτυροῦν τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε

καθ' ἑαυτὴν ἢ γενομένη πρότασις, ὑπῆρξεν πολὺ ἔντονος. Συμμετέσχον εἰς αὐτὴν σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἀντιπρόσωποι. Ἠκούσθησαν γνώμαι, θετικαὶ καὶ ἀρνητικαί, πολλαί. Τῆς συζητήσεως ὀδηγουμένης εἰς ἀτέρμονας διαβουλεύσεις καὶ ἀντιπαρθεσεις γνωμῶν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρας κ. Γερμανὸς προέτεινε νὰ γίνῃ ψηφοφορία. Τὴν πρότασιν ἄμως αὐτὴν ἀντέκρουσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου κ. Φιλάρετος τινύσσας, ὅτι ὅλαι αἱ ἀποφάσεις πρέπει νὰ λαμβάνωνται ἐν ἀπολύτῃ ὁμοφωνίᾳ πρὸς διασφάλισιν καὶ περὶ φρούρησιν τῆς Ὁρθοδόξου ἐνότητος. Τελικῶς, ἡ λήψις ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀνεβλήθη διὰ προσεχῆ συνεδρίαν.

6. Τὰ κωλύματα τοῦ γάμου.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ συζήτησις ὑπῆρξε σχετικῶς βραχεῖα. Ἀπὸ αὐτὴν σταχυολογοῦμεν τὰ ἐξῆς:

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος ἐτόνισεν ὅτι τὰ κωλύματα τοῦ γάμου πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθοῦν «μὲ πιστότητα εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν ἱερῶν κανόνων», οἱ ὁποῖοι: «εἶναι ἀπολύτως σεβάστοι» καὶ πρέπει: «νὰ μείνουν ἀμετακίνητοι». Παρετήρησε δέ, ὅτι καὶ πᾶσα οἰκονομία πρέπει νὰ γίνετα: ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἱερῶν Κανόνων.

Ἄντιπρόσωποι ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἔθεσαν τὸ θέμα τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης τῶν μὴ τελεσάντων ἐκκλησιαστικῶν γάμων πιστῶν καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ λαμβάνετα: κατὰ χώρας ὑπ' ὄψιν ἢ πολιτικὴ νομοθεσία καὶ αἱ εἰδικαὶ εἰς αὐτάς συνθήκαι ζωῆς.

7. Τὸ Ἡμερολόγιον καὶ τὸ Πασχάλιον.

Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἐκλήθησαν καὶ ἐπεξήγησαν σημεῖα τινα τῶν ἀπόψεων των, χρήσιμα προκαίμενον νὰ ληφθῇ ἀπόφασις, οἱ Καθηγηταὶ τῆς Ἀστρονομίας Γεώργιος Κουτόπουλος καὶ T. Lederle. Ἀμφότεροι ἐτόνισαν ὅτι ἡ ἰσημερία εἶναι κινητὴ ἀπὸ 18-2 Μαρτίου καὶ ὅτι πρὸς μίαν ἀκριδῆ τήρησιν τοῦ ὄρου τῆς Νικαίας περὶ τοῦ Πασχαλίου ἀπαιτεῖται πρὸς ἐπισημάνωσιν τῆς πανσελήνου νὰ καθορισθῇ συμβατικῶς εἰς μεσημβρινὸς (ὁ τῆς Ἱερουσαλήμ ἢ τοῦ Γαλήνουίτς) προκαίμενον νὰ ὑπάρξῃ παγκόσμιος ἐνότης εἰς τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα ἐν μιᾷ Κυριακῇ θάσει τοῦ πασχαλίου τῶν ΤΙΗ' Ἀγίων Πατέρων. Ἐπηκολούθησαν εὐρεία συζήτησις μετὰ τοὺς καθηγητάς, οἱ ὁποῖοι, σημειωτέον, εἶχον συμμετάσχει: καὶ εἰς τὴν ἐν ἔτει 1979 συγκροτηθεῖσαν εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Πατριαρχικὸν Κέντρον Εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν Κανονολόγων καὶ Ἀστρονόμων, ἢ ὁποῖα καὶ προέτεινε τὴν ὀριστικὴν ἀπόρριψιν τῆς προτάσεως ἐπιδιώξεως κοινῶ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἐν μιᾷ σταθερᾷ Κυριακῇ τοῦ Ἀπριλίου καὶ ἤξιωσε τὴν ἐμμονὴν εἰς τὰ θέσιμα τῶν πατέρων. Ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας κατὰ τὴν συζήτησιν ἀνεφέρθη κυρίως εἰς τοὺς θεολογικοὺς, κανονικοὺς καὶ ἰδια ποιμαντικοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουν τὴν ἀποφυγὴν πάσης ἀλλοιώσεως τοῦ ἰσχύοντος Πασχαλίου.

ΑΙ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΙΔΕΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ¹

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης, ὡς ἐν τῶν ὑψίστων ἀγαθῶν, ἀνέκαθεν ἀπησχόλησε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Οἱ πόλεμοι ὑπῆρξαν πάντοτε ὀλέθριοι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ὅπουδῆποτε οὗτοι διεξήχθησαν, ἀπέβησαν λίαν καταστρεπτικοί, ἐξαφανίσαντες ἀναριθμήτους ἀνθρωπίνας ὑπάρξεις καὶ ὅσα καλὰ ἐπετεύχθησαν σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου εἰς τὸν πολιτισμὸν. Αἱ ἐξ αὐτῶν προκληθεῖσαι δυσάρεστοι συνέπειαι ὑπῆρξαν μεγάλαι καὶ ὀδυνηραί, ἀνυπολόγιστου συμφορᾶς. Οὐτῶς ἀφανισμοὶ μυριάδων ἀνθρώπων, ἀνάηροι καὶ τραυματῖαι, ἐρημώσεις μεγάλων ἐκτάσεων καὶ πόλεων, ὡς καὶ ὅσαι ἄλλαι καταστροφαί, προκαλοῦνται

ἐκάστοτε ἐκ τῶν πολεμικῶν συρράξεων τῶν λαῶν. Ὅσονδῆποτε δὲ τελειότερα εἶναι τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων οἱ πόλεμοι διεξάγονται, τοσοῦτον ὀλεθριώτερα καὶ τὰ ἐκ τούτων προκαλούμενα κακά.

Εὐλόγως λοιπὸν διερωτᾶται ὁ κόσμος, διατί ἄραγε οἱ λαοὶ καταφεύγουν εἰς τοὺς πολέμους; Τίς ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἀδυνατοῦν νὰ εὑρουν τὴν ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν αὐτῶν; Πόθεν προέρχονται οἱ πόλεμοι καὶ διατί ἡ ἀνθρωπότης παρ' ὅλην τὴν ἐπιτευθεῖσαν καταπληκτικὴν πρόοδον τῆς τε ἐπιστήμης, μηχανικῆς καὶ τεχνικῆς, δὲν κατόρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ τελικῶς τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς; Τίς ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον μάχονται καὶ ἀλληλοσυγκρούονται οἱ λαοί; Ποία δύναμις θὰ ἠδύνατο ν' ἀναχαιτίσῃ τοὺς λαοὺς ἐκ τῶν λίαν ἐξοντωτικῶν πολέμων;

Τῶ ὄντι εἶναι λυπηρὸν, ὅτι καὶ μετὰ τοὺς δύο διεξαχθέντας τελευταίους παγκοσμίους πολέμους, ὅχι μόνον δὲν συνετίσθησαν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ προετοιμάζουν ἄλλους νέους τοιούτους, οἵτινες ἐὰν ἐπέλθουν, θὰ ἐξαφανίσουν τὰ πάντα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Ἡ ἐξ

1. Ἐπεξεργασία τῆς ἐν τῷ μαθήματι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γενομένης ἐν ἔτει 1933 φροντιστηριακῆς ἡμῶν μελέτης τῆ ὀδηγία τοῦ ἀειμνήστου καὶ λίαν θεοσεβοῦς Καθηγητοῦ ἡμῶν Παναγιώτου Μπρατσιώτου. Αὕτη δημοσιεύεται, ὡς εὔγνωμον τρισάγιον εἰς μνήμην τῆς μακαριστῆς αὐτοῦ ψυχῆς († 1982).

δ. Ἡ ἀναπροσαρμογή τῆς νηστείας.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ Μητροπολίτης Ὁρους Λιθάνου Σεβασμιώτατος Γεώργιος ἐζήτησε τὸ συνταχθῆσθαι κείμενον νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν πνευματικὸν θεσμὸν τῆς νηστείας καὶ νὰ ἔχη ποιμαντικὸν καὶ θεολογικὸν χαρακτήρα. Ἐν συνεχείᾳ ὁμίλησαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος, Ρωσσίας καὶ Ρουμανίας ταχθέντες ἐναντίον πάσης ἀλλοιωσεως τῶν περὶ νηστείας θεσμῶν. Τέλος δὲ ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος, Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνης κ. Μελλίτων, ἀνγγυοὺς ἐπιστολὴν τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Διπλῇ Συνάξει τῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους Μοναχῶν ἐτόνισε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν αἱ ἀπώσεις τῶν «σεβασμιῶν μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους».

ε. Ἡ χειροτονία ρασοφόρων μοναχῶν εἰς ἀρχιερεῖς.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁμίλησαν διὰ μακρῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Στάρας Ζαγοράς Παγκράτιος, ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας. Ἐξ ἀρχῆς κατεφάνη, ὅτι στόχος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ἦτο ἡ διεύρυνσις καὶ ἐπέκτασις τοῦ θέματος, ὥστε νὰ συμπεριλάβῃ ὅλα τὰ προβλήματα τὰ συναφῆ μὲ τὸν μοναχισμόν, ἐπειδὴ τάχα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὸ αὐτονόητον ὑπόβαθρον ὀρθῆς κατανοήσεως τῆς σημα-

σίας τῆς ἐκ τῶν τάξεων του, καὶ δὴ τῆς τῶν μεγαλοσχημῶν, ἐκλογῆς τῶν Ἀρχιερέων. Εἰς τὴν τριαύτην προσπάθειαν γενικεύσεως τοῦ θέματος ἀντετάχθη, ὅτι αὕτη δὲν εἶναι διαδικαστικῶς ἐπιτρεπτή, ἀφοῦ ὁ μοναχισμὸς δὲν ἀπετέλει θέμα τῆς Διασκέψεως, ἀφοῦ δὲν εἶχε καὶ ἐπιλεγῆ ὡς θέμα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Ἡ περὶ τὸ θέμα τούτου συζήτησις ἐδημιούργησεν ποῖαν τινα ἔξυγινεν καὶ πικρίαν, παρὰ τὴν πολλαχόθεν καταβληθεῖσαν προσπάθειαν ἀποφυγῆς δυσαρέστων καταστάσεων καὶ τὸν εὐστροφον χειρισμὸν τοῦ Προέδρου.

στ. Ἡ διὰ δὲ κασία.

Ἡ ἔκτασις καὶ ὁ τόνος κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν ὡς ἄνω θεμάτων α. καὶ στ. (περὶ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἀποφάσεων καὶ χειροτονίας ρασοφόρων μοναχῶν εἰς ἀρχιερεῖς) ὠδήγησαν τὴν Διάσκεψιν εἰς συνειδητοποίησιν τῆς ἀνάγκης δημιουργίας ἐνδὲς Κανονισμοῦ τῶν Ἐργασιῶν τῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, ὥστε νὰ ἀποφεύγωνται αἱ οἰκιδῆποτε ὑπερβολαὶ καὶ νὰ προάγεται ἀνέντως τὸ ἔργον τους. Οὕτως ἀπεφασίσθη, ὅπως ὁ Κανονισμὸς οὗτος ψηφισθῆ ὑπὸ τῆς προσεχοῦς Γ' Πανορθοδόξου Προσυνεδρικῆς Διασκέψεως, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ θὰ παραπεμφθῆ τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐτοιμάσῃ ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ, ἥτις ἀπαραιτήτως θὰ προηγηθῆ ταύτης.

(Συνεχίζεται.)

† Ὁ Νικοδόμος ΜΕΛΕΤΙΟΣ

αυτῶν συμφορὰ θὰ εἶναι ὀλοσχερῆς καὶ ἀνεπανόρθωτος. Καὶ ναὶ μὲν διακηρύσσεται ἡ εἰρήνη, ὡς ὕψιστον ἀγαθόν, πλὴν ὅμως πόλεμοι διεξάγονται εἰς πολλὰ μέρη τῆς ὑφ'ἡλίου, ἐπειδὴ καὶ οἱ μετὰ τὸν δευτέρου παγκόσμιου πολέμου συσταθέντες διεθνεῖς ὀργανισμοὶ ἀπέβησαν ἐντελῶς ἀνίσχυροι πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθερίας, ἀκεραιότητος καὶ ἀνεξαρτησίας τῶν κρατῶν. "Ὅτι δηλαδὴ συνέβη μετὰ τὸν ἐπεληθόντα πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον διὰ τῆς συστάσεως τοῦ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, τὸ αὐτὸ νῦν ἐπαναλαμβάνεται καὶ μετὰ τὸν δευτέρου παγκόσμιου τοιοῦτον, ἐπειδὴ ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἐκλαμβάνονται κατὰ ὅλους διάφορον ἀντίληψιν ἐκ μέρους τῶν ἡγετῶν τῶν κρατῶν, ἀποφαινομένων ἀναλόγως τῶν προθέσεων καὶ συμφερόντων τῶν λαῶν, τῶν ὀπείων οὗτοι ἡγοῦνται. Ἐνεκα τούτου ἐπιζητεῖται ἐκάστοτε τρόπος ἐπιβολῆς τῶν ἰσχυροτέρων οὐχὶ κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ δικαίου, ἀλλὰ βάσει τῶν ἐπιδιώξεων καὶ ἐπεκτατικῶν αὐτῶν σχεδίων. Συνέπεια δὲ τῆς τοιαύτης ἐπικρατοῦσης ἀνομοιογενεῖς ἀντιλήψεις, εἶναι ὁ παρατηρούμενος κατὰ τοὺς συγχρόνους καιροὺς γενικὸς ψυχικὸς ἀναβρασμὸς, ἡ διαρκὴς ἀνησυχία καὶ ἀβεβαιότης, ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσφαλείας, ἐπειδὴ συνεχίζεται ἐντατικῶς καὶ ἄνευ διακοπῆς τινος ἡ προετοιμασία τῆς ἀντιμετωπίσεως μιᾶς νέας καὶ πάλιν παγκοσμίου συρράξεως.

Εἰς τὴν τοιαύτην γενικὴν ἀναταραχὴν καὶ σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν καὶ ἀντιλήψεων τῶν ἀνθρώπων προβάλλεται ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης, «ὡς μεγαλάνωρ ἡσυχία», ἡ ὑπὸ τοῦ Πινδάρου ἐξυμνηθεῖσα². Τὰ περὶ αὐτῆς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ διαλαμβάνόμενα, εἶναι πάντοτε διαφωτιστικὰ καὶ ἐποικοδομητικὰ πᾶσιν ἀνθρώποις.

Εἰδικώτερον ἐν τῇ παρούσῃ ἐργασίᾳ ἐκθέτομεν τὰς περὶ εἰρήνης ἰδέας τῶν Προφητῶν τοῦ Ἰσραὴλ, τὰς μνημονευόμενας ἐν τοῖς προφητικοῖς τούτων βιβλίοις, τοῖς ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης περιληφθεῖσας. Ἐν αὐτοῖς ἐκτίθενται θεσπέσιοι περὶ εἰρήνης διακηρύξεις αὐτῶν, τὰ ἀποτελέσματα τῶν πολέμων, ὡς καὶ αἱ δίκαιαι τοῦ Θεοῦ κρίσεις καὶ τιμωραὶ τῶν παραβαινόντων τὸν Νόμον Αὐτοῦ³.

2. Πύθιον. 8,1. — Ἀπόσπ. III. Βλ. Σωκράτους Κορυφαία. Τὸ κήρυγμα τῶν εἰρηνικῶν ἰδεῶν εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἐν τῷ τεύχει «Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον Διεθνῶν Ὑποθέσεων» Chester D. Pugsley. Ἀθῆναι 1933, σελ. 34 ἐ. Τοῦ Αὐτοῦ, Ἡ ἰδέα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν. Ἀθῆναι 1928.

3. Βιβλιογραφία: Παναγιώτου Ἱ. Μπρατσιώτου. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Ἐν Ἀθῆναις 1937. Τοῦ Αὐτοῦ, Ἡσαΐας. Ἐν Ὀρησκευτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἑγκυκλοπαιδείᾳ. 6ος τόμος. Ἀθῆναι 1965, σελ. 73-76. Τοῦ Αὐτοῦ. Ἐρμηνεία τοῦ Ἡσαΐου. Ἀθῆναι 1956. Τοῦ Αὐτοῦ. Τὸ κοινω-

Α'

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

Ἐν πρώτοις λεκτέον, ὅτι εἰς τὰ βιβλία τῶν Προφητῶν ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης σχετίζεται μετ' ἄλλων ἰδεῶν, τοῦ ἀγαθοῦ, τῆς ἀληθείας, τῆς ἐλευθερίας, τοῦ δικαίου, τῆς ἀγάπης, ἀλληλεγγύης, ἀντιπαρατασσομένης λίαν χαρακτηριστικῶς πρὸς πᾶσαν ἀνομίαν καὶ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστασίαν, τὴν ἀμαρτίαν, ἀδικίαν, ἐχθρότητα καὶ κακίαν, τοὺς πολέμους καὶ τὴν καθόλου διαφθοράν.

Ἡ εἰρήνη, ὡς ὕψιστον ἀγαθόν, προσπορίζει τοῖς ἀνθρώποις τὴν πλήρη μετ' ἀλλήλων ἀρμονικὴν σχέσιν καὶ διαβίωσιν, ἐξ αὐτῆς δὲ προέρχεται ἡ ἐν πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τῶν λαῶν. Αὕτη, ὡς ἰδεῶδες, ἀνήκει εἰς τὰς δημιουργικὰς καὶ ρυθμι-

νικὸν περιεχόμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀθῆναι 1953. Τοῦ Αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο Σοσιαλιστής; Ἀθῆναι 1925.

Βασιλείου Βέλλα. Ὀρησκευτικαὶ Προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. β' ἔκδοσις, τόμοι 2. Ἀθῆναι 1957-1963. Τοῦ Αὐτοῦ, Θεὸς καὶ Ἱστορία ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ Ὀρησκευτικῇ. Ἀθῆναι 1934. Τοῦ Αὐτοῦ. Ἑβραϊκὴ Ἀρχαιολογία. Ἀθῆναι 1980.

Λεωνίδου Φιλιππίδου, Ἱστορία τῆς Ὀρησκευτικῆς τοῦ ἀρχαίου Ἰσραὴλ. Ἐν Ἀθῆναις 1938, σελ. 296-391. Τοῦ Αὐτοῦ. Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐξ ἐπόψεως παγκοσμίου καὶ πανθηρησκευτικῆς. Ἀθῆναι 1958.

Παναγιώτου Τρεμπέλα. Ὑπόμνημα εἰς τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν. Ἀθῆναι 1968. Τοῦ Αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ. Ἀθῆναι 1928.

Ἰεροθέου Μητροπολίτου, Μητροπολίτου Πατρῶν. Ἐρμηνεία εἰς τὸν Ἡσαΐαν. Ἀθῆναι 1884.

Ἀρχιμ. Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ὁ. Τόμος 18. Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. Θεσσαλονίκη 1970.

Γρηγορίου Παπαμιχαήλ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ἱστορικὸν πρόσωπον. Ἀθῆναι 1954.

Ἀμιλκα Ἀλιβιζάτου. Ἀφοπλισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς. Ἐν Chester Pugsley. Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον Διεθνῶν Ὑποθέσεων. Περίοδος Β', 1933-34. Ἀθῆναι 1934, σελ. 13. Τοῦ Αὐτοῦ. Αἱ σύγχρονοι εἰρηνικαὶ τάσεις καὶ τὰ ἐν Στοκχόλμῃ συνέδρια. Ἀθῆναι 1928.

Χρήστου Ἀνδρούτσου. Σύστημα Ἡθικῆς. Ἀθῆναι 1925. Δημ. Μπαλάνου. Ἡ ἀνάγκη τῆς συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀθῆναι 1932.

Πέτρου Ἀντωνέσκου. Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ τὰ Σοσιαλιστικὰ Συστήματα. Ἀθῆναι 1934.

Εὐαγγέλου Θεοδώρου. Εἰρήνη. Ἐν Ὀρησκευτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἑγκυκλοπαιδείᾳ. Ἀθῆναι 1964, 5ος τόμος, σελ. 440-444.

Νικολάου Λούβαρι. Ἰδέα καὶ Ὀρησκευτικὰ ἐλαττήρια τῆς αἰωνίου εἰρήνης. Chester Pugsley. Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον Διεθνῶν Ὑποθέσεων. Ἀθῆναι 1934.

Κ. Εὐσταθιάδου. Διεθνὲς Δίκαιον Α'. Β'. Ἀθῆναι 1963 καὶ Γ'. Δ'. 1971.

στικὰς ἀξίας. Τὰς περὶ εἰρήνης ἰδέας συναντῶμεν τόσον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν, ὅσον καὶ παρὰ τοῖς Προφήταις τοῦ Ἰσραὴλ. Συγκεκριμένως ἀναφερόμεθα ἐνταῦθα οὐχὶ πρὸς ὄλους τοὺς καλουμένους Προφήτας παρ' αὐτῶ, ἀλλὰ τοὺς γράψαντας τὰ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ διαλαμβανόμενα προφητικὰ βιβλία καὶ χαρακτηριζόμενους ὡς κυρίως Προφήτας, ἀσκήσαντας ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ κοινωνίᾳ τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ἔργον τῆς ἀποκαλύψεως τῶν αἰωνίων βουλῶν τοῦ Θεοῦ, τὸ καὶ ἄλλως προφητικὸν ἔργον καλούμενον. Ἐν αὐτῷ περιέχεται σὺν τοῖς ἄλλοις τὸ θεσπέσιον μῆνυμα τῆς αἰωνίου εἰρήνης. Τοῦτο ἀπευθύνεται μὲν πρὸς τὸν περιούσιον λαὸν τοῦ Θεοῦ, τούτεστι τὸν Ἰσραηλιτικόν, πλὴν ὅμως ἐπεκτείνεται ἐν ταύτῳ καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς ὑψηλοῦ ἔθνη. Ὡς ἐκ τούτου αἱ περὶ εἰρήνης θεσπέσιοι τῶν Προφητῶν διακηρύξεις περιλαμβάνουν τὴν κοινωνικὴν καὶ παγκόσμιον ἢ διεθνῆ εἰρήνην, τὴν προσδοκωμένην διὰ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσοῦ.

Οἱ Προφῆται ἐνδιαφέρονται πρωτίστως διὰ τὴν κατὰ Θεὸν προκοπὴν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, αἱ περὶ εἰρήνης δὲ παρ' αὐτῶν ἐξαγγελλόμεναι παραινήσεις ἀπευθύνονται πρὸς αὐτόν, τὸν περιούσιον λαὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον προαῶρισε, ὅπως καταστῆ πρότυπος ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. Μετὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐπιράτῃσιν τῆς εἰρήνης, προσβλέπουσι τὴν ἐπέκτασιν αὐτῆς καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη. Ἡ περὶ εἰρήνης πρόρρησις τῶν Προφητῶν περὶ τὸν ἄξονα τοῦτον ἐκτείνεται, ὑπομιμησκούσα τοῖς ἀνθρώποις τὰ σωτήρια διδάγματα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ διαλαλουμένου δι' αὐτῶν. Ἡ θεοκρατικὴ ἀντίληψις διέπει τοὺς προφητικοὺς τούτων λόγους, τὰ πάντα δὲ ἀνακρίνονται ὑπὸ τὴν βασικὴν ταύτην ἀρχήν, τὴν διέπουσαν τὴν Ἰσραηλιτικὴν θρησκείαν. Ἐκ τῆς τηρήσεως τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ ἐξετάζεται παρ' αὐτῶν ἡ ὅλη πορεία τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Αἱ ἐπιδρομαὶ, ἐπιθέσεις καὶ καταδυναστεύσεις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν πολεμίων, κρίνονται παρ' αὐτῶν ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπόψεως.

Ἡ εἰρήνη, ὡς θεία βουλή, ἀποτελεῖ κατὰ τοὺς Προφήτας θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς Ἰσραηλιτικῆς θρησκείας, ἐκδέχονται δὲ αὐτὴν διττῆν, ἅμα μὲν ὡς ἐσωτερικὴν ἢ κοινωνικὴν, ἅμα δὲ ὡς ἐξωτερικὴν ἢ διεθνῆ καὶ παγκόσμιον. Ἡ κοινωνικὴ εἰρήνη ἀποτελεῖ τὴν ἀρραγῆ βάσιν τῆς προόδου τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινωνίας. Ὡς ἐκ τούτου ἡ εἰρήνη παρίσταται, ὡς κέντρον νέας τάξεως ἐν τῷ αἰῶνι τῆς εὐτυχίας, ἥτις θὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ θ' ἀντικαταστήσῃ τὸν πόλεμον διὰ τῆς συνεργασίας τῆς ἠθικῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ παρόν, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ πλεονεξία τῶν ἀντιθέτων κρατῶν ἐνσπείρει τὸ μῖσος καὶ τὴν διχόνοιαν. Διὰ ταῦτα ἡ εἰρήνη ἀποτελεῖ τὴν θεμελιώδη ἔννοιαν τῆς ἐλπίδος τοῦ μέλλοντος, περιλαμβανούσης πάντα τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη, τὸ κοινωνικὸν φρόνημα, ἡ δικαιοσύνη, ἡ φιλαλήθεια, ἡ ἀγάπη, ἡ κοινὴ ἐλπίς, ἡ ἠθικὴ συνεργασία τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ὡς καὶ οἱ κοινοὶ ἰδανικοὶ σκοποί, εἶναι νόμοι διέ-

ποντες τὴν ὑπὸ τῶν Προφητῶν προσδοκωμένην εἰρήνην.

Ἄλλ' ἡ πραγματοποίησις τῆς ιδεώδους ταύτης κοινωνικῆς προόδου καὶ εὐτυχίας, ἀπέχει κατὰ πολὺ ἐκ τῆς συγχρόνου τῶν Προφητῶν καταστάσεως τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινωνίας. Αἱ πόλεις ἐμφανίζουσιν ὄψιν οὐχὶ θρησκευομένου λαοῦ, ἀλλ' ἔθνικοῦ, ἀνόμου καὶ ἀθέου. Ἐνεκα τούτου ὁ μέγιστος τῶν Προφητῶν Ἡσαΐας ἐπιπλήττων τὴν ἀνομίαν καὶ ἀποστασίαν τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινωνίας, λαμβάνει πολλάκις ἀφορμὴν, ὅπως ἀναπτύξῃ τὰ δλέθρια ἀποτελέσματα τῶν διαπληκτισμῶν, ἐρίδων, ἀδικιῶν, ἐχθροτήτων καὶ πολέμων. Ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐξεγείρεται τιμωρὸς πρὸς τοὺς μαχομένους, συντριβάν τὰς ἀμαρτωλὰς τούτων δυναστείας.

«Καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ Κύριος σαβαὼθ ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπέβαλε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπάταξεν αὐτούς, καὶ παρωξύνθη τὰ ὄρη, καὶ ἐγενήθη τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν ὡς κοπρία ἐν μέσῳ ὁδοῦ. καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ ἔτι ἡ χεῖρ ὑψηλὴ. τοιγαροῦν ἀρεῖ σύσσημον ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς μακρὰν καὶ συρρεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς, καὶ ἰδοὺ ταχὺ κούφως ἔρχονται»⁴.

Ὁ Προφήτης Ὡσηὲ χαρακτηριστικῶς ἀναφέρει, ὅτι αἰτία τῶν ἀλλεπαλλήλων συμφορῶν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τούτου ἀπομάκρυνσις καὶ ἡ μεγάλη διαφορὰ ἢ ἐπελθοῦσα εἰς αὐτό. Ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραὴλ, ὡς καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, στηλιτεύει τὴν ἀνομίαν καὶ τὰ μεγάλα κακὰ τὰ ἐπικρατοῦντα εἰς τὰς κοινωνίας αὐτῶν. Ἐνεῦθεν ἡ ἔλλειψις τῆς εἰρήνης ἐν αὐτοῖς καὶ οἱ καταστρεπτικοὶ πόλεμοι.

«Ἀκούσατε λόγον Κυρίου, υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅτι κρίσις τῷ Κυρίῳ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, διότι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια οὐδὲ ἔλεος οὐδὲ ἐπίγνωσις Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀρὰ καὶ ψεῦδος καὶ φόνος καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεῖα κέχυνται ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ αἵματα ἐφ' αἵμασι μίσγουσι. διὰ τοῦτο πενήθει ἡ γῆ καὶ σμικρυνθήσεται σὺν πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν, σὺν πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ καὶ σὺν τοῖς ἐρπετοῖς τῆς γῆς καὶ σὺν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης ἐκλείψουσιν, ὅπως μηδεὶς μῆτε δικάζηται μῆτε ἐλέγῃ μηδεὶς»⁵.

«Πορνεῖαν καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα ἐδέξατο καρδία λαοῦ μου. ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων, καὶ ἐν ῥάβδοις αὐτοῦ ἀπήγγελλον αὐτῷ πνεύματι πορνεῖας ἐπλανήθησαν καὶ ἐξεπόρνευσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτῶν»⁶. Ἐνεκα τούτου ὁ αὐτὸς Προφήτης παροτρύνει τοὺς Ἰσραηλίτας, ὅπως μετανοήσουν καὶ ἐπιστρέψουν εἰς

4. Ἡσ. 5,25-26.

5. Ὡσ. 4,1-4.

6. Ὡσ. 4,11-12. 5,7. 9,1-8.

τὸν Θεόν, ἵνα ἀπολαύσουν τὰ ἀγαθὰ Αὐτοῦ, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης.

«Σπείρατε ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύνην, τρυγήσατε εἰς καρπὸν ζωῆς, φωτίσατε ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως, ἐζητήσατε τὸν Κύριον ἕως τοῦ ἔλθειν γενήματα δικαιοσύνης ὑμῖν. ἵνα τί παρεσιωπήσατε ἀσέβειαν καὶ τὰς ἀδικίας αὐτῆς ἐτρυγήσατε; ἐφάγετε καρπὸν ψευδῆ, ὅτι ἤλπισας ἐν τοῖς ἀμαρτήμασί σου, ἐν πλήθει δυνάμεώς σου»⁷.

Κατὰ τοὺς Προφῆτας ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐκσπᾶ καὶ τιμωρεῖ τοὺς ἀσεβεῖς, ἐπειδὴ πορεύονται ἐν ἀδικίαις καὶ ἀμαρτίαις, ἀπομακρυνόμενοι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Νόμου Αὐτοῦ. Εἰς ὅλους τοὺς προφητικὸς λόγους ἀναφέρεται ἡ τιμωροῦσα τοὺς παραβάτας τούτου θεία δικαιοσύνη.

«Διὰ τοῦτο ἐπὶ τοὺς νεανίσκους αὐτῶν οὐκ εὐφρανθήσεται ὁ Κύριος, καὶ τοὺς ὄρφανους αὐτῶν καὶ τὰς χήρας αὐτῶν οὐκ ἐλεήσει, ὅτι πάντες ἄνομοι καὶ πονηροί, καὶ πᾶν στόμα λαλεῖ ἄδικα. ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. καὶ καυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ἀνομία καὶ ὡς ἄγρωσις ξηρὰ βρωθήσεται ὑπὸ πυρός· καὶ καυθήσεται ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ δρυμοῦ, καὶ συγκαταφάγεται τῷ κύκλῳ τῶν βουνῶν πάντα. διὰ θυμὸν ὀργῆς Κυρίου συγκέκασται ἡ γῆ ὅλη, καὶ ἔσται ὁ λαὸς ὡς κατακεκαυμένος ὑπὸ πυρός· ἄνθρωπος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐλεήσει»⁸.

Ἐλατήρια τῶν πολέμων κατὰ τοὺς Προφῆτας θεωροῦνται ἡ καταπάτησις τοῦ δικαίου, ἡ ὑπερίσχυσις τοῦ μίσους, τῆς κλοπῆς, τῆς βίας καὶ τῆς ἐλλείψεως ἐμπιστοσύνης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Εἰς αὐτὰς τὰς κακίας συμπαράσφύεται καὶ ὁ περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ.

«Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος, ἀνθ' ὧν ἡ ἀφορμὴ ὑμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθητε καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐποιήσατε, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν τῷ κύκλῳ ὑμῶν οὐ πεποιήκατε, διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ καὶ ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρίμα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα καὶ ἃ οὐ ποιήσω ὅμοια αὐτοῖς, ἔτι κατὰ πάντα τὰ βδελύγματά σου»⁹.

Τὸ δίκαιον πηγάζει ἐκ τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο ὁσάκις οἱ Ἰσραηλιταὶ παραβαίνουν αὐτόν, ὑφίστανται τὰς τιμωρίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνομος λαὸς συντρίβεται καὶ ἄγεται εἰς ἀπώλειαν. Τοῦτο ῥητῶς τονίζεται ὑπὸ τῶν Προφητῶν.

«Ὁ ἄνομος ἐκεῖνος τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ τὸ αἷμα ἐκ τῆς χειρὸς σου ἐκζητήσω καὶ

σὺ ἐὰν διαστείλης τῷ ἀνόμῳ, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, ὁ ἄνομος ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ σὺ τὴν ψυχὴν σου ῥύσῃ»¹⁰.

Ὅσαύτως ὁ Προφήτης Ἡσαίας μνημονεῖ τὰς ἐπερχομένας πρὸς τοὺς πολεμοῦντας καταστροφάς. Οἱ Προφῆται ἐπανειλημμένως τονίζουν εἰς τὰ προφητικὰ αὐτῶν μηνύματα, ὅτι ἐπισύρουν τὴν δικαίαν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ, δι' ὅσα μηχανεῦνται κατ' ἀλλήλων κακά.

«Τὴν ὀργὴν μου εἰς ἔθνος ἄνομον ἀποστελῶ καὶ τῷ ἐμῷ λαῷ συντάξω ποιῆσαι σκῦλα καὶ προνομὴν καὶ καταπατεῖν τὰς πόλεις καὶ θεῖναι αὐτὰς εἰς κοριορτόν»¹¹.

«Καὶ εἰ ἤκουσας τῶν ἐντολῶν μου, ἐγένετο ἂν ὡσεὶ ποταμὸς ἡ εἰρήνη σου καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ὡς κῦμα θαλάσσης»¹².

Χάρις εἰς τὴν διακρίνουσαν τοὺς Προφῆτας διορατικότητα, περιγράφονται παρ' αὐτῶν αἱ ἐπαναλαμβανόμεναι εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν αἱματοχυσίαι. Εἰς τὰ βιβλία τούτων ἀναφέρονται τοιαῦται συρράξεις ἐθνῶν, εἴτε κατὰ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ εἴτε καὶ μετ' ἀλλήλων συνεπείᾳ τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Οὕτω λόγου χάριν ὁ Προφήτης Ἰερεμίας ἱστορῶν τὰς ἀλλεπαλλήλους καταστροφάς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ἀποδίδει αὐτὰς κυρίως εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς καλῆς διαπαιδαγωγήσεως τούτου καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν παρ' αὐτῷ μεγάλην ἀσέβειαν.

«Διὰ τοῦτο ἔπαισεν αὐτοὺς λέων ἐκ τοῦ δρυμοῦ, καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν ὠλόθρευσεν αὐτούς, καὶ πάρδαλις ἐγρηγόρησεν ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῶν· πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι ἀπ' αὐτῶν θηρευθήσονται, ὅτι ἐπλήθυναν ἀσέβειας αὐτῶν, ἴσχυσαν ἐν ταῖς ἀποστροφαῖς αὐτῶν»¹³.

(Συνεχίζεται)

ΤΙΤΟΣ ΕΜΜ. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

Μητροπολίτης

πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου

7. Ὡσ., 10,12-13.

8. Ἡσ. 9,16-18. Ἰεζ. 5,6. 8,9. 10,11. 7,3-10.

9. Ἰεζ. 5,7-9.

10. Ἰεζ. 3,18-19.

11. Ἡσ. 10,6.

12. Ἡσ. 48,18.

13. Ἰερ. 5,6. Ναοὺμ 3,4.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

(ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ - ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ)*

Πρός τούτους, ίσρά είναι ή στιγμή αυτή και δια την τροφόν Σχολήν, διότι κατ' αυτήν ό απόφοιτος θα προσευχηθῆ ὅπως ιδιαίτέρως δια την εὐδωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, δια την περαιτέρω ἀπόσκοπον αὐτῆς λειτουργίαν, δια την περιφρούρησιν και διατήρησιν αὐτῆς ἐν ἀμμαιότητι πνεύματος και δυνάμεως, τέλος δέ δια την ἐτι περαιτέρω προβολήν αὐτῆς, ἥτις και συμπίπτει με την προβολήν και την δόξαν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας και γενικώτερον ὀλοκληρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

* * *

Ὁ περι οὗ ὁ λόγος διπλοῦς ἢ τριπλοῦς σκοπὸς τῆς, τελευταίας Ἰσως, προσευχῆς τοῦ ἀποφοίτου, ἐν τῷ ναϊδίῳ τῆς Σχολῆς, με την θερμότητα και τὸν αὐθορμητισμὸν ποῦ την διακρίνει ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν ἔχει τὸν ἀπαιτούμενον συνειρμόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ οὐδέποτε τελειώνει, διότι ἡ συγκίνησις εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε ὕστερα ἀπὸ μερικὰς εὐχαριστηρίους λέξεις ἢ φράσεις ἀρχίζει τὸ πρόσωπον νὰ λούηται ἀπὸ τὰ δάκρυα, με την προφορὰν δὲ τοῦ ὀνόματος τῆς Σχολῆς ὁ μαθητῆς ἀρχίζει νὰ κλαίῃ ὡσὰν ἕνα μικρὸ παιδί ποῦ ἔχασε τὸ πολυτιμώτερον δῶρον ποῦ τοῦ ἔδωσεν ὁ Θεός, την γλυκεῖαν και στοργικὴν μορφήν και ἀγκάλην τῆς μητέρας του.

Με την θλίψιν αὐτὴν και με τὸ πρόσωπον πλημυρισμένον με τὰ δάκρυα τῆς συγκινήσεως και τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἐξέρχεται οὗτος τοῦ ναϊδίου τῆς Σχολῆς και βαδίζει πρὸς την κεντρικὴν ἐξοδὸν τῆς Σχολῆς με χλωμὴν σὰν τὸ κερί μορφῆν. Προχωρεῖ πρὸς αὐτὴν με ἕνα βάδισμα, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει με τὸ βάδισμα τοῦ πρὸς την ἀγγχόνην βαδίζοντος ἀνθρώπου και με μίαν ἀπερίγραπτον θλίψιν, ἢ ὁποία ὁμοιάζει με την θλίψιν και την στενοχωρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι συνοδεῦουν τὸν προσφιλέστατον εἰς αὐτοῦς νεκρὸν εἰς την τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν.

6. Ἡ τελευταία ἐπιθυμία ἐκφραζομένη δια τῆς τελευταίας ἐν τῇ Σχολῇ προσευχῆς.

Ὑπὸ τοιούτων λυπηρῶν αἰσθημάτων και συναίσθημάτων διακατεχόμενος ὁ ἀπόφοιτος ἐξέρχεται τῆς

ἐξωτερικῆς πύλης τῆς Σχολῆς, ἀφοῦ προηγουμένως στρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς την κεντρικὴν ἐξοδὸν τῆς Σχολῆς, ποιήσει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ και ἐκφράσει την τελευταίαν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, ἢ ὁποία, ἀποτελοῦσα την συνέχειαν τῆς μὴ ἐν τῷ ναϊδίῳ τῆς Σχολῆς ληξάσης προσευχῆς, εἶναι περίπου ἢ ἀκόλουθος: «Ἁγία Τριάς! Βοήθησε και ἀξιωσε με νὰ ἐπανέλθω και πάλιν ὑγιῆς εἰς τὸν πλοῦσιον ἀπὸ ὁμορφίαν, ζῶν και ὄνειρα τοῦτον Λόφον τῆς Ἐλπίδος, δια νὰ δοξολογήσω, ἐὰν ὄχι και πάλιν με την νεανικὴν, τοῦλάχιστον με την γεροντικὴν μου καρδίαν, τὸ Τριαδικόν Σου μέγα ὄνομα, δια νὰ ἐπαναλάβῃ ἢ ψυχὴ μου τοὺς Ὁρθοῦς και τοὺς Ἑσπερινούς, τὰς Λειτουργίας και τὰ Ἀπόδειπνα τῆς μαθητικῆς μου ζωῆς, δια νὰ γονατίσῃ ἐνώπιον τοῦ Ἐσταυρωμένου και νὰ ἀκούσῃ τὰς σκέψεις μιὰ-μιὰ νὰ πέφτουν σὰ σταγόνες μύρου, στήν ἀπειρὴ ἔκτασιν τοῦ ἀπείρου, δια νὰ φιλήσω και πάλιν τὰ ἱερά ταῦτα χῶματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεις την Θεολογικὴν Σου Σχολήν, δια νὰ προσκυνήσω αἰεὶς τὸν τόπον, οὗ ἔστησαν οἱ πόδες»³⁰ τῶν πατέρων ἡμῶν, δια νὰ ἀναπνεύσω και πάλιν τὸ καθαρὸν ὀξυγόνον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, δια νὰ ἀναγεννηθῶ, καίτοι γέρος, εἰς τὰ νάματα τῆς Ὁρθοδοξίας, δια νὰ εὐφρανθῆ και πάλιν τὸ ἀπνεῦμά μου ἐν τῷ ψάλλειν: Οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, και οὐκ ἔστι δίκαιος, πλην σου Κύριε», δια νὰ ζυπνήσουν τὰ μάτια ἀπὸ την στατικότητα τῆς φθορᾶς, δια νὰ αἰσθανθῶ και πάλιν την ζεστὴν ἀγκαλίαν τῆς μάνας μου εἰς τὸ πρόσωπον και τὰς θερμὰς ἀγκάλας τῆς τροφοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς, δια νὰ ζήσω πιδ ἔντονα την ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους, ἐνῶ ἀναμοχλεύει ἢ φαντασία μου την ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος και δίδει περιεχόμενον εἰς την ὑπαρξίν μου, δια νὰ ἀκούσω και πάλιν ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰῶνων, μέσω τῶν τάφων, λειψάνων και ἀγιασμάτων τῆς ἀθανάτου Ρωμηοσύνης, την φωνὴν τῶν πατέρων μου, την φωνὴν τῆς κλήσεως και ἀποστολῆς, τῆς θυσίας και τῆς δικαιοσύνης και ἀκούγοντας την φωνὴν αὐτῆν, ἢ ὁποία χάνεται μέσα εἰς τοὺς αἰῶνας, νὰ μνησθῶ αὐτῶν πάλαι ἁγίων, ὅτι οὐδεὶς τρυφῶν, οὐδὲ κολακευόμενος, τῶν στεφάνων τῆς ὑπομονῆς ἤξιώθη· ἀλλὰ πάντες, διὰ τῶν μεγάλων θλίψεων πυρωθέντες, τὸ δοκίμιον ἐπεδείξαντο ... Μακάριος, ὁ καταξιωθεὶς τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ παθημάτων. Μακαριώτερος δὲ ὁ πλεονάσας

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 441 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 20 τεύχους.

30. Ψαλμ. 131,7.

ἐν τοῖς παθήμασι»³¹. Διὰ τὴν ἀναγεννηθῶ, ἐκ νέου, εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ ἠρωϊσμοῦ τῆς ἀγάπης, τῆς συμπαθείας καὶ τῆς φιλίας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὴν ἀντλήσω καὶ πάλιν τὴν τόσον ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἴδιαν τὴν ζωὴν μου πνευματικὴν χαρὰν, διὰ τὴν ζήσω ἀκόμη μίαν φορὰν τὴν ὑποδειγματικὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν, διὰ τὴν ἐνθυμηθῶ τοὺς παλαιούς μου παιδικούς φίλους, διὰ τὴν κλάψω διὰ τοὺς ἀειμνήστους καθηγητάς μου, διὰ τὴν ἀνάψω ἕνα κεράκι εἰς τὴν ἱερὰν αὐτῶν μνήμην, ψάλλων τὸ ἀτίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ³². Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων, καὶ εὐλογία Κυρίου ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν³³. Μακάριοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ εὗρον σοφίαν καὶ θνητοί, οἱ εἶδον φρόνησιν»³⁴. Διὰ τὴν φιλήσω τὸ ζαρωμένο ἀπὸ τὰ χρόνια χέρι τῶν ἐπιζώντων διδασκάλων μου δεχόμενος τὸ πατρικὸν τῶν φίλημα, διὰ τὴν ἴδω, ἴσως διὰ τελευταίαν φορὰν, τὸ ρυτιδωμένον αὐτῶν πρόσωπον καὶ τὴν κατάλευκον ἀπὸ τὰ χρόνια κεφαλὴν τῶν, διὰ τὴν συνδέσω τὰ τελευταία ἔτη τῆς ζωῆς μου μετὰ τὸ νεανικὸν μου παρελθόν, διὰ τὴν ἀγκαλιάσω καὶ πάλιν, πιδ σφικτά, τοὺς ἐπιβλητικούς κίονας τῆς Σχολῆς μου μετὰ τὴν ἴδιαν θέρμην καὶ μετὰ τὰ ἴδια δάκρυα μετὰ τὰ ὅποια θὰ ἀγκαλιάσω τὸ προσφιλέστατό μου πρόσωπον μετὰ τὸ «δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν», διὰ τὴν ἐνατενίσω τὴν ὠραιότητα τῆς φύσεώς Σου, ἡ ὅποια «γεραίνει Σου τὰ ὑπερφυᾶ καὶ μεγάλα μυστήρια», διὰ τὴν ζήσω τὴν οἰκουμενικότητα τῆς Ἐκκλησίας Σου, διὰ τὴν λάβω ἀπτόν παράδειγμα τῆς θείας δι' αὐτὴν οικονομίας Σου, διὰ τὴν ἴδω τὸν ἑαυτὸν μου περισσότερον πλησίον Σου, διὰ τὴν ἐνθυμηθῶ τὸ φῶς τῆς κλήσεως τῆς Δαμασκοῦ, τὸ ὅποῖον «τὸν δι' ἀρετῆς καὶ προσευχῆς κεκαθαρμένον ἀρτίως καταυγάζει νοῦν»³⁵, διὰ τὴν ἐπανεύρω τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς μου ὡς καὶ τὸν δαμασμόν τῶν παθῶν μου εἰς τὸ θεϊκὸν αὐτῆς περιβάλλον ὅπου τὰ πάθη τῶν μαθητῶν νεκροῦνται, αἱ ὀρμαὶ τῆς σαρκὸς ἴστανται ἄπρακτοι, αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς κινοῦνται κατὰ φύσιν καὶ ὁ νοῦς ἀποκαθίσταται εἰς τὴν μετὰ συνέσεως μελέτην τῶν θείων πραγμάτων, διὰ τὴν συμπάλω καὶ πάλιν μετὰ τῶν ὁμογαλάκτων ἀδελφῶν μου τὸ πανηγυρικὸν τροπάριον τοῦ ναϊδίου τῆς Σχολῆς «Βασιλεῦ οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας...», διὰ τὴν ἀγαλιάσῃ «τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου»³⁶, διὰ τὴν φωτισθῶ μετὰ τὸ θεουργικὸν φῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος, διὰ τὴν ὑπενθυμίσω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου τὴν βασικὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ Θεολογικὴ ἐπιστήμη, μὴ ἔχουσα ἔργον τὴν ἀπόδειξιν καὶ τὴν δικαιοσύνην τῶν ἀληθειῶν τῆς

πίστεως, δὲν στηρίζει τὴν πίστιν, ἀλλὰ στηρίζεται ὑπ' αὐτῆς, διὰ τὴν αἰσθανθῶ ζωηρότερον τὴν πρὸς τὸ θεῖον καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ἔνωσιν ἀεικίνητον ἔφεσιν τοῦ ἀνθρώπου· διὰ τὴν λάβω καὶ πάλιν τὴν θέσιν μου εἰς τὸ στασίδι, ποῦ ἔτριζεν ἄλλοτε ἀπὸ τὴν νεότητά μου, διὰ τὴν ἐπαναντικρύσω τὰς ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου τοῦ Ναοῦ τῆς Σχολῆς ἀπεικονιζομένας ἀγίας καὶ ἀσκητικὰς μορφάς, μετὰ τὰς ὁποίας τόσας καὶ τόσας φορὰς πνευματικῶς συνωμίλησα, διὰ τὴν δεχθῶ, μετὰ τὴν ἐκ μέρους μου, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ναοῦ, πρὸ τῆς ἀπολύσεως τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἀπαγγελίαν τοῦ «Ἅγιος ὁ Θεός...» τὴν εὐλογίαν τοῦ Σχολάρχου, τὴν εὐλογίαν τοῦ πατέρα μου, διὰ τὴν ἐπαναζήσω τὴν τριλογία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος τῆς Σχολῆς, τ.ἔ. τὴν ἐνότητα, τὴν οἰκουμενικότητα καὶ τὴν αἰωνιότητα, διὰ τὴν ἐπανακτήσω τὴν κατὰ Χριστὸν ἐλευθερίαν ἀποφεύγοντας τὴν κατὰ κόσμον δουλείαν, διὰ τὴν μετὰ ἀνακαλέσῃ καὶ πάλιν ὁ Λόγος Σου μετάγων με πρὸς τὴν ἄνω τρυφήν, διὰ τὴν ἐπανοπλίσω τὸν ἑαυτὸν μου μετὰ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός»³⁷, διὰ τὴν «θρέψω» τὴν ψυχὴν μου μετὰ τὴν ὁσμὴν τοῦ θυμιάματος καὶ μετὰ τὴν ἀνυπέροβλητον δύναμιν τῆς προσευχῆς, διὰ τὴν ἐπανενδυσθῶ «τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης»³⁸, διὰ τὴν ἐπαναδεχθῶ «τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου»³⁹, διὰ τὴν αἰσθανθῶ βαθειὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς «ἡσυχίας», ἡ ὅποια «ἀρχὴ καθάρσεως τῆ ψυχῆ» εἶναι⁴⁰, καὶ διὰ τὴν ζήσω ἐκ νέου, ἔστω καὶ δι' ὀλίγας ἡμέρας ἢ ὥρας ἢ στιγμὰς, «ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτως, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει»⁴¹, ἐν μετανοίᾳ καὶ κατανώξει καρδίας, ἐν μεταρσιώσει καὶ καταρτίσει πνεύματος καὶ ψυχῆς, ἥτις εἰς «καθέδραν καὶ οἰκητήριον» τοῦ Κυρίου ἐτοιμασθεῖσα «ὅλη φῶς γίνεται καὶ ὅλη πρόσωπον καὶ ὅλη ὀφθαλμός»⁴², ὡς ἐπίσης καὶ «ὅλον πνεῦμα, ὅλον χαρὰ, ὅλον ἀνάπαυσις, ὅλον ἀγαλλίασις, ὅλον ἀγάπη, ὅλον σπλάγγνα, ὅλον ἀγαθότης καὶ χρηστότης»⁴³.

7. Ὁ δ ὕ σ κ ο λ ο ς κ α τ ῆ φ ο ρ ο ς.

Μετὰ ἀπὸ τὴν διατύπωσιν τῆς τελευταίας του ἐπιθυμίας, ἡ μᾶλλον μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς μὴ ἐν τῷ ναϊδίῳ τῆς Σχολῆς ἀποπερατωθείσης, λόγῳ βαθείας συγκινήσεως, προσευχῆς ἀρχίζει ὁ ἀπόφοιτος νὰ κατέρχεται τὸν στενὸν πέτρινον δρόμον τῆς Σχολῆς σιωπηλὸς καὶ ἀμίλητος, κατηφής καὶ σκυθρωπός, ὡς νὰ πορευῆται εἰς κηδείαν προσφιλεστάτου προ-

31. Ἰδὲ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Ἐπιστολαί, 139, 2 (PG, 32, 584C).

32. Ψαλμ., 115,6.

33. Πρβλ. Παρ., 10,6-7.

34. Παρ., 3,13.

35. Πρβλ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, Ἰπέρ τῶν ἰ. ἡσυχαστῶν, 1,3,43 (τ. Α', σ. 454).

36. Πρβλ. Λουκ. 1,47.

37. Ρωμ. 13,12.

38. Β' Κορ. 6,7.

39. Ἐφεσ. 6,17.

40. Πρβλ. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Ἐπιστολαί, II, 2 (PG, 33, 228A ἐξ.).

41. Β' Κορ. 6,6-7.

42. Ἰδὲ ΜΑΚΑΡΙΟΥ, Ὁμιλίαι, XXXIV (ΒΕΠ, 41, 145-146).

43. Πρβλ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ, μνημ. ἔργον, XVIII, 10, σ. 252.

σώπου. Μετά ἀπὸ δύο-τρία-πέντε μέτρα σταματᾷ καὶ στρέφει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ νὰ ἀντικρύσῃ καὶ πάλιν τὸ πρόσωπον τῆς Σχολῆς. Δὲν αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἰσχυρὸν διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸν κατῆφορον. Ὁ ἄλλοτε δύσκολος ἀνήφορος, ποῦ ὀδηγεῖ εἰς τὴν μητέρα τοῦ Σχολῆ, φαίνεται εἰς αὐτὸν εὐκολώτερος ἀπ' ὅτι ὁ κατῆφορος ποῦ τὸν ἀπομακρύνει τῆς Σχολῆς. Ὁλίγας ὥρας πρὶν, τὸν ἤλκυεν ὁ ἔξω τοῦ περιβόλου τῆς Σχολῆς κόσμος, τὴν στιγμὴν ὅμως αὐτὴν τὸν ἐλκύει καὶ τὸν θαμβώνει ὁ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Σχολῆς κόσμος τῆς μοναξιάς καὶ τῆς προσευχῆς, τῆς περισυλλογῆς καὶ τῆς μελέτης. Παρὰ τὴν προσπάθειαν καὶ τὴν ἐπιστράτευσιν τῶν δυνάμεών του, ἐν τούτοις αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀδύνατον, ἐγκαταλειμμένον. Τὰ ἰσχυρά του, νευρωμένα, νεανικά του πόδια δὲν τὸν διευκολύνουν εἰς τὸν κατῆφορον. Ἡ σκέψις του ἀντὶ νὰ προχωρῇ πρὸς τὰ ἐμπρός, προβληματιζομένη μὲ τὸ μέλλον ποῦ διανοίγεται, στρέφεται πρὸς τὸ παρελθόν. Διακιάτεχεται οὗτος ὑφ' ἑνὸς αἰσθήματος φόβου. Ἐξω ἀπὸ τὸν περιβόλον τῆς Σχολῆς αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ξένου, καίτοι προήρχετο ἐξ αὐτοῦ. Διὰ πρώτην φοράν δημιουργεῖται ἐντὸς του ἓνα μεγάλο κενόν. Εἶναι τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ἡ ἀπουσία τῆς Σχολῆς καὶ τὸ ὁποῖον γίνεται αἰσθητὸν ἀμέσως μετὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς.

8. Ἀφορμαὶ ἐκδηλώσεως τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Σχολήν.

Ἡ ἔλλειψις ἀκριβῶς αὕτη τῆς Σχολῆς εἶναι μία ἐκ τῶν ἀφορμῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι προξενοῦν τὴν ἐξωτερίκευσιν τῆς ἀγάπης τῶν μαθητῶν πρὸς αὐτὴν. Πρέπει νὰ στερηθῇ ὁ ἄνθρωπος ἐνὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, εἴτε πρόκειται περὶ πνευματικῆς ἢ ὑλικῆς τοιούτου, διὰ νὰ ἐκτιμῆσῃ δεόντως τὴν ἀνυπολόγιστον ἀξίαν καὶ σημασίαν αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς, ὅταν εὐρίσκονται ἀκόμη μέσα εἰς αὐτὴν καὶ γαλουχοῦνται ὑπ' αὐτῆς δὲν αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀπεριορίστου πρὸς αὐτὴν ἀγάπης αὐτῶν. Τοῦτο ὅμως συμβαίνει ὅταν ἐξέλθουν τῆς Σχολῆς, ὅταν στερηθοῦν αὐτῆς καὶ ἀρχίσουν νὰ ζοῦν μὲ τὴν γλυκεῖαν ἀνάμνησιν τοῦ παρελθόντος, μὲ τὴν ἀνάμνησιν τῆς φοιτητικῆς αὐτῶν ζωῆς, τῆς στοργικῆς φροντίδος, τῆς θαλπωρῆς καὶ τῆς μητρικῆς ἀγάλης τῆς τροφῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία τοὺς ἐζύμωσεν εἰς τὴν κάμινον τῆς διαρκοῦς προσευχῆς καὶ τῆς ἀσκήσεως καὶ ἡ ὁποία εἰς οὐδὲν ἕτερον ἀπέβλεπεν εἰ μὴ εἰς τὴν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς προσωπικότητός των, εἰς τὴν ζύμωσιν τοῦ παλαιοῦ φυράματος μὲ τὸ νέον τοιοῦτον⁴⁴, εἰς τὴν ἀποβολὴν «τῆς νηπιότητος καὶ τοῦ θηλασμοῦ τοῦ γάλακτος τῶν εἰσγωγικῶν ἀρετῶν τῆς γυμνασίας τοῦ σώματος» διὰ τῆς τελειοποιῦ «καθαριστικῆς, φωτιστικῆς καὶ μυ-

στικῆς»⁴⁵ ἀναβάσεως τοῦ τε σώματος καὶ πνεύματος, εἰς τὴν ἀπόθεσιν τῆς μορφῆς τοῦ χοϊκοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀμφίεσιν τοῦ καινοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν θεωρίαν τῶν λόγων τῆς κτίσεως καὶ τὴν μετουσίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος.

«Καλλιέλαιος» ἡ Σχολή, «ἀγριέλαιος» οἱ ἐκάστοτε εἰσερχόμενοι εἰς αὐτὴν μαθηταί. Ὁλίγοι μῆνες, ἐνίοτε ὅμως δύο καὶ τρία ἔτη, ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ τοὺς ἀφομοιώσῃ αὕτη, διὰ νὰ τοὺς ἀλλάξῃ καὶ μεταμορφώσῃ, διὰ νὰ τοὺς «ἐγκεντρίσῃ» καὶ καταστήσῃ «συγκοινωνοὺς τῆς ρίζης καὶ τῆς ποιότητος» αὐτῆς ὡς «καλλιελαιῶν»⁴⁶, διὰ νὰ τοὺς μεταβάλλῃ εἰς ἀληθεῖς «τῆς τοῦ Θεοῦ συνουσίας ἐραστάς»⁴⁷ καὶ διὰ νὰ τοὺς διδάξῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ἡ προσωπικὴ πίστις εἰς τὴν ἀξίαν τῶν μανθανομένων ἀποτελεῖ βασιικωτάτην προϋπόθεσιν τῆς μαθήσεως καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ γνώσις τῶν ὑπερφυσικῶν πραγμάτων «τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς καθαρίσις» ἐστὶ «καὶ ἐνέργεια ἀγαθῆ»⁴⁸.

Ἡ Σχολή δὲν ἀφομοιώνεται ὑπὸ τῶν διαφόρου φύσεως καὶ χαρακτῆρος μαθητῶν αὐτῆς, ἀλλ' ἀπεναντίας, ὡς μία ἀκατάβλητος δύναμις, ἀφομοιώνει αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τῆς προσευχῆς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας, τῆς μελέτης καὶ τῆς αὐτοσυγκεντρώσεως, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἀπεριορίστου δι' ἓνα ἕκαστον μαθητὴν ἐνδιαφέροντος αὐτῆς. Αὕτη μετὰ μεγάλης δεξιότητις καὶ μεγάλης ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς συμπεύουσα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἦθος ἐπενεργεῖ εἰς τὸν νοῦν, τὸ φρόνημα, τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τῶν μαθητῶν αὐτῆς, ὡς ἓνα πνευματικὸν «χαλουργεῖον», τὸ ὁποῖον χαλυβδώνει τοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν κατὰ Χριστὸν καί, ὡς μία πρωϊνὴ δρόσος, ποτίζει τὰς μὲν ψυχὰς αὐτῶν μὲ τὸ πόμα τῆς θεηγορίας τὸν δὲ νοῦν μὲ τὸ δόγμα καὶ τὸν γνόφον τῆς θεολογίας, διὰ τῆς ὁποίας «ὁ μὲν νοῦς» τῶν ἱεροσπουδαστῶν «ἔξω ἑαυτοῦ γίνεται καὶ οὕτως ἐνοῦται Θεῷ, ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτὸν γινόμενος. Ὁ δὲ Θεὸς καὶ αὐτὸς ἔξω ἑαυτοῦ γίνεται καὶ οὕτω τῷ καθ' ἡμᾶς ἐνοῦται νῶ, ἀλλὰ συγκαταβάσει χρώμενος»⁴⁹. Ἡ Σχολή προκαλεῖ καὶ ἅμα καλεῖ τοὺς μαθητάς της, ὅπως διὰ τῶν διδασκομένων μαθημάτων αὐτενεργῶσι προσθευτικῶς οὐχὶ χάριν τῶν μαθημάτων, ἀλλὰ, ὅπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον, χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς προσωπικῆς των ἀναπτύξεως: «...ἐν τούτοις τοῖς μαθήμασιν ἐκάστου ὄργανόν τι ψυχῆς ἐκκαθαίρεται τε καὶ ἀναζωπυρεῖται ἀπολλύμενον καὶ τυφλούμενον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιτη-

45. ΝΙΚΗΤΑ ΣΤΗΘΑΤΟΥ, Ἐκατοντὰς III, 41,50 (Φιλοκαλία, τ. III, σσ. 335 καὶ 338 ἐξ.).

46. Ρωμ., 11,17 ἐξ.

47. Περβ. ΨΕΥΔΟΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, Περὶ θεῶν ὀνομάτων XIII-XIV (PG, 3, 776AD).

48. ΚΑΗΜΕΝΤΟΣ ΛΑΒΕΑΝΔΡΕΩΣ, Στρωματεῖς, IV,6 (PG, 8, 1249C-1252A).

49. Ἰδὲ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Περὶ ἀκαταλήπτου, 3,3 (PG, 48, 722). ΜΑΞΙΜΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ, Κεφάλαια, 1,31.

44. Περβ. Α' Κορ. 5,6-7. Γαλ. 5,9.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ*

Τὰ ἀνωτέρω δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθοῦν ὡς ἀρνητικὴ χριτικὴ ἐναντίον τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων. Ὅπως ἔχομεν ἀναφέρει ἡ διαφορά ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι μία ὀργάνωσις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποκατασταθῇ εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐνορίας, ἢ ὅποια ἀποτελεῖ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τὴν τοπικὴν Ἐκκλησίαν. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σκέπτεται κανεὶς διὰ τὴν ἐνορίαν, ὅπως σκέπτεται διὰ μίαν ὀργάνωσιν ἢ νὰ τοποθετῇ τὴν ἐνορίαν ἀπέναντι τῆς ὀργανώσεως.

Ἡ ἐνορία εἶναι ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν πάντες. Μεταξὺ αὐτῶν συγκαταλέγονται καὶ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα, ἐξ ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος κινούμενα συνέστησαν διαφόρους συλλόγους καὶ κύκλους πνευματικούς καὶ ὁροῦν ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ ρόλος τοῦ ποιμένου δὲν εἶναι νὰ ἀγνοήσῃ, νὰ περριφρονήσῃ, νὰ ὑποτάξῃ ἢ καὶ νὰ καταργήσῃ τὰς ὀργανώσεις τοῦ ποιμνίου του· οὔτε θεοβίως νὰ ἀντιπαραβάλλῃ πρὸς αὐτάς τὴν «ὀργάνωσιν» τῆς ἐνορίας ἢ τῆς ἐπισκοπῆς. Ὁ ρόλος τοῦ ποιμένου εἶναι πολὺ ὑψηλότερος: νὰ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 446 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 20 τεύχους.

δευμάτων, κρεῖττον δὲ σωθῆναι μυρίων ὀμμάτων· μόνω γὰρ αὐτῷ ἀλήθεια ὁράται...»⁵⁰. Μὲ κλάδους τῆς «καλλιελαίου», ὡσαύτως, Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας θὰ τοὺς «ἐγκεντρίσῃ» δίδουσα εἰς αὐτοὺς κάτι τὸ ξεχωριστὸν ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τῶν λοιπῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, κάτι τι τὸ διακριτικὸν καὶ ἅμα σημαντικόν, ἕπερ καλεῖται ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις, ἐκκλησιαστικὸν πνεῦμα, ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα, βυζαντινὴ παράδοσις καὶ Πολιτικὴ ἀρχοντία⁵¹.

Ἡ νοσταλγία αὐτὴ τῆς φοιτητικῆς ζωῆς, τῶν πατρικῶν αἰσθημάτων τῶν καθηγητῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς, τοῦ ἀμερίστου ἐνδιαφέροντος τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Πατριαρχείου δ' ἓνα ἕκαστον μαθητὴν, ἡ νοσταλγία τῆς μητρικῆς ἀγάπης καὶ στοργῆς τῆς Σχολῆς πρὸς τοὺς μαθητὰς, ὡς καὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ πνευματικοῦ αὐτῆς περιβάλλοντος, θὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀστείρευτον πηγὴν τῶν ἀναμνήσεων, αἱ ὁποῖαι ἀντὶ νὰ ἐξασθενήσουν, ὡς εἶναι φυσικόν, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἐν τούτοις αὐταὶ γίνονται πλέον ζωηραὶ καὶ σθεναραί, πλέον ζωνταναὶ καὶ συγκεκριμέναι, διότι ἡ ἔλλειψις τῆς Σχολῆς καθίσταται περισσότερον αἰσθητὴ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, μὲ τὴν ἀντιμετώπισιν, εἰς τὴν καθ' ἡμέραν ζωὴν, τῆς κοινωνικῆς ἀνισότητος, τῶν προβλημάτων τῆς ἐνορίας, τῶν

ἐμποτίσῃ μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας τὰ πάντα, νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν καθένα τὴν θέσιν, ἢ ὅποια τοῦ ἀνήκει εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ βοηθήσῃ νὰ γίνῃ συνείδησις εἰς ὅλους, ὅτι κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας συνιστᾷ χαρισματικὴν δύναμιν ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅχι μακρὰν τῶν ποιμένων καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ὅλων τῶν ἀδελφῶν, ἀνεξαρτήτως συλλόγου προτιμῆσεως των!

Ἐγίνε, νομίζω, ἀντιληπτόν, ὅτι ἐδῶ ἔχομεν βασικὸν στόχον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως: τὴν διαμόρφωσιν ἀληθοῦς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον ἀντιληπτόν ἀπὸ ὅλους ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἱερέων, τῶν ἐπιτρόπων καὶ τοῦ ἐν γένει προσωπικοῦ μίας ἐνορίας ἢ καὶ μίας ἐπισκοπῆς, ἢ ἀκόμη καὶ ἐξ ὅλων τῶν συνεργατῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐξ ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος αὐτῆς, ἐξ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν μελῶν τοῦ σώματος Τῆς.

Πρέπει νὰ γίνῃ κατανοητὸν ὅτι διὰ νὰ λειτουργήσῃ καλῶς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας πρέπει κάθε μέλος Τῆς νὰ εὑρίσκειται εἰς τὴν θέσιν του, ἔτοιμον νὰ προσφέρῃ τὴν ἀνάλογον πρὸς τὸ χάρισμα, τὸ ὁποῖον ἔλαβε, ὑπηρεσίαν

προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν προβλημάτων τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων δυσκολιῶν τῆς ἀτομικῆς ζωῆς. Τὰ κτυπήματα ἀκριβῶς τῆς ζωῆς, ὡς καὶ αἱ μετέπειτα ἐπιτυχίαι ἢ ἀποτυχίαι εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ κοινωνικὴν σταδιοδρομίαν ἔρχονται διὰ νὰ ζωντανέψουν τὴν ἀγαθὴν εἰκόνα τῆς τροφῆς Σχολῆς εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας τῶν ἀποφοίτων αὐτῆς, οἱ ὁποῖοι ὅπου καὶ ἂν ὑπάγουν, ὅπου καὶ ἐὰν εὑρεθοῦν, ὅτι καὶ ἐὰν γίνουν καὶ ὅτι καὶ ἐὰν τοὺς συμβῇ εἰς τὴν ζωὴν των οὐδέποτε πρόκειται νὰ λησμονήσουν τὴν τροφὴν Θεολογικὴν Σχολῆν, ἢ ὅποια ἐπραξέ τὸ πᾶν διὰ νὰ τοὺς ἀναθρέψῃ καὶ γαλουχήσῃ κατὰ «τὴν παιδείαν Κυρίου»⁵², ἢ ὅποια «ἀνοίγει τὰ ὄτια»⁵³, διὰ νὰ τοὺς προετοιμάσῃ διὰ τὸν μέγαλον καὶ σκληρὸν ἀγῶνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς θείας ἀποστολῆς των, διὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς ἀναστάσεως, ἀλλὰ συνάμα καὶ διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως εἰς τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους καὶ Γένους.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ) ΖΑΦΕΙΡΗΣ
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

50. ΠΛΑΤΩΝΟΣ, Πολιτεία, VII, 527d ἐξ.

51. Περὶ τῆς τεραστίας ἀφομοιωτικῆς δυνάμεως τῆς Σχολῆς ἰδὲ καὶ κατωτέρω, σ. 13 ἐξ.

52. Ἐβρ., 12,5.

53. Ἦσ., 50,5.

(περισσότερα δι' αυτό το θέμα ιδέ 'Α. Άλεξίζοπούλου, 'Η παρουσία των νέων εν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν Σκέψεις περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς ἐνοριακῆς διακονίας, τεύχος Β', Ἀθήναι: 1970, σελ. 11-12).

Ἡ μεγάλη δύναμις τῆς Ἐκκλησίας εὐρίσκεται εἰς τὰ μέλη Τῆς καὶ ὄχι εἰς ἐξωτερικά σηρίγματα ἢ καὶ εἰς ὁποιοδήποτε ἀντιλήψεις περὶ ἐκκλησιαστικῆς αὐθεντίας. Τὸ γεγονός αὐτὸ γίνεται ἰδιαιτέρως ἀντιληπτὸν εἰς τὰς ἡμέρας μας. Αἱ τελευταῖαι ἐξελίξεις περὶ τὸ θέμα τοῦ πολιτικοῦ γάμου ἀποδεικνύουν ὅτι πράγματι ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας εὐρίσκεται εἰς τὰ μέλη Τῆς. Τοῦτο θὰ τὸ συνειδητοποιήσωμεν ἀκόμη περισσότερο εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον.

Ἄλλὰ ὅταν γίνεται λόγος διὰ τὴν ὁργανωμένην ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ ὑπογραμμισθοῦν μερικαὶ τομεῖς, οἱ ὅποιοι ξεπερνοῦν τὰ πλαίσια δραστηριότητος μιᾶς ἐνορίας ἢ καὶ ἀκόμη μιᾶς Μητροπόλεως· εἶναι ὁ τομεὺς τῆς ἐκπαιδεύσεως, τοῦ στρατοῦ, τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, τῶν φυλακῶν, τῶν νοσοκομείων κ.ἄ. Εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς τομεῖς ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει καὶ πάλιν νὰ δράσῃ μέσω τῶν πιστῶν μελῶν Τῆς, τὰ ὅποια διαθέτουν τὸ ἀνάλογο «χάρισμα».

Πρέπει νὰ ἐνισχύονται αἱ προσπάθειαι δημιουργίας ἐδικῶν συλλόγων, μὲ σκοπὸν τὴν περισσότερον δραστηρικὴν μαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς διαφόρους αὐτοὺς γενικωτέρους τομεῖς δραστηριότητος τῶν μελῶν Τῆς καὶ ταυτοχρόνως νὰ λαμβάνεται πρόνοια ἐνισχύσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος τῶν φορέων αὐτῶν τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὰς μεθόδους τῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει νὰ κατανοήσωμε καὶ νὰ κάνωμε κατανοητὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ὅτι τὸ δικαίωμα καὶ τὸ προνόμιον τοῦ Ἑλληνοπολίτου νὰ συσπειροῦται εἰς συλλόγους καὶ σωματεῖα δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὰς ἀντικλησιαστικὰς καὶ ἀντιχριστιανικὰς δυνάμεις.

Μεμονωμένα ἄτομα, τὰ ὅποια ἐμφοροῦνται ἀπὸ ἀντικλησιαστικὰ καὶ ἀντιχριστιανικὰ ἰδανικὰ ὁργανοῦνται σήμερον εἰς σωματεῖα καὶ διακηρύσσουν ὅτι «ἐκπροσωποῦν» δλόκληρον τὴν τάξιν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν. Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα ἀπετέλεσαν μερικαὶ μαθητρίαι σχολῆς ἀδελφῶν νοσοκόμων μεγάλου νοσοκομείου τῆς χώρας, αἱ ὅποια ἐδημιούργησαν σύλλογον καὶ ὁργάνωσαν ἐκδήλωσιν μὲ σκοπὸν νὰ διασύρουν ἀδελφότητα ἀφωσιωμένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν των μαρτυρίαν ἀδελφῶν. Τὰ «ὄχυρά» πρέπει νὰ πέσουν! Αὐτὸ εἶναι τὸ σύνθημα ποὺ κυριαρχεῖ εἰς τὰς προσπάθειαι καὶ τὰς προτεραιότητας τῶν ἀντικλησιαστικῶν δυνάμεων. Καὶ ποῖος μπορεῖ νὰ ἀμφιβάλλῃ ὅτι πρόκειται περὶ πραγματικοῦ ὄχυροῦ; Ἡ πολεμικὴ τὸ ἀποδεικνύει!

Καὶ εἶναι μὲν ἔδεικτον ὅτι ἡ ἐναντίον τῶν «ὄχυρῶν» πολεμικὴ καὶ γενικῶς ὁ διωγμὸς ὀδηγεῖ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸν θρίαμβον, ὅμως ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ προσέξῃ ἰδιαιτέρως τοὺς τομεῖς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι δίδουν δραστηρικὴν τὴν μαρτυρίαν Τῆς σήμερον καὶ νὰ δοθῆσιν νὰ ὁρ-

γανωθοῦν πολυπληθῆ σωματεῖα ἀφοσιωμένων μελῶν Τῆς, τὰ ὅποια θὰ ἀποτελέσουν φορεῖς τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ πλαίσια ἀκόμη καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς των δραστηριότητος.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐτοιμάσωμε τὰ στελέχη τῆς Ἐκκλησίας μας διὰ νὰ δυναθῶν νὰ βοηθήσουν οὐσιαστικώτερον τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ νὰ λάβῃ θέσιν εὐθύνης ἐντὸς τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Καθὼς ἀνεφέραμεν εἰς ἄλλην περίστασιν, τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ διευκολύνῃ τὴν συμμετοχὴν τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐνορίας. Ὁ ποιμὴν πρέπει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ βοηθήσῃ τὸ ποιμνίον του νὰ βλέπῃ δλόκληρον τὴν ζωὴν, τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ζωτικότητα του, τὴν πνευματικὴν, κοινωνικὴν, πολιτιστικὴν κ.ο.κ., ὡς προέκτασιν τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὴν θείαν εὐχαριστίαν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ποιμαντικὸν πρόβλημα τίθεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς «συναγωγῆς» τῆς Ἐκκλησίας, ἐξυπηρετεῖ τὴν ἐνότητα ἢ ὅποια πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀκόμη καὶ εἰς τὴν προσωπικὴν πνευματικὴν ζωὴν καὶ δραστηριότητα ἐκάστου ἐξ αὐτῶν (περισσότερα ιδέ 'Α. Άλεξίζοπούλου, Αἱ προϋποθέσεις τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου, ἐν Σκέψεις περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς ἐνοριακῆς διακονίας, τεύχος Γ', Ἀθήναι: 1971, σελ. 8).

Τὰ ἐπὶ μέρους μαθήματα ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ κινοῦνται εἰς τὰ πλαίσια, τὰ ὅποια διεγράφησαν ἀνωτέρω· ὁποσοδήποτε πρέπει νὰ ἀναφέρονται εἰς τὰς ἐκκλησιολογικὰς προϋποθέσεις τῆς ποιμαντικῆς, εἰς τὸν ποιμαντικὸν διάλογον, εἰς τὴν ὁργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τοῦ ἐνοριακοῦ γραφείου, ἀρχείου ποιμαντικοῦ ἔργου κ.ἄ. Ἡ ἀσκησις τοῦ ἔργου τοῦ ἐξομολόγου ἀποκτὰ ἐδῶ ἰδιαιτέραν βαρύτητα. Ἐξ ἄλλου πρέπει νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸ πρόγραμμα καὶ μαθήματα ἀναφερόμενα εἰς ἐπὶ μέρους τομεῖς τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου (κατήχησις νέων, ἐνηλίκων, ποιμαντικὴ οἰκογενείας, ἀσθενῶν, μελλοθανάτων, φυλακισμένων, ταλαντευομένων εἰς θέματα πίστεως, αἰρετικῶν κ.ο.κ.) καθὼς καὶ μαθήματα ὁργάνωσης (κεντρικῆς καὶ περιφερειακῆς) πυρῆνων λαϊκῶν συνεργατῶν διὰ τὸν κάθε τομέα (περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ιδέ ἀναλυτικώτερον 'Α. Άλεξίζοπούλου - Πρεσβυτέρας Ἀντωνίας Ἀλεξίζοπούλου, Προσκλητήριον διακονίας II, ἐν Σκέψεις περὶ ὁργανώσεως τῆς ἐνοριακῆς διακονίας, τεύχος ΙΑ', Ἀθήναι: 1975, σ. 14-48).

Τέλος ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδεσις πρέπει νὰ δώσῃ ἰδιαιτέραν βαρύτητα εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως, ἢ ὅποια δημιουργεῖται μὲ τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ἠδξήμενην δραστηριότητα τῶν ποικίλων αἰρέσεων καὶ νέων θρησκευτικῶν καὶ παραθρησκευτικῶν κινήματων, τὰ ὅποια συνεχῶς αὐξάνουν εἰς τὴν χώραν μας.

Τὸ θέμα αὐτὸ πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς δύο ἐπίπεδα: α) εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς βασικῆς ἐκπαιδεύσεως ὅλων ἀνεξαρτέτως τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας, β) εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς συνεχοῦς ἐπιμορφώσεως τῶν ποιμένων Τῆς. Φρονοῦμεν δὲ ὅτι: εἰ-

να: απαραίτητος ή ίδρυσις ειδικής «'Ανωτέρας Σχολής 'Ορθόδοξου Μαρτυρίας».

Είς τὰ πλαίσια τῆς τῆς τῆς τοιαύτης ἐκπαιδεύσεως κρίνονται ἀπαραίτητα μαθήματα καὶ εἰδικαὶ φροντιστηριακαὶ ἀσκήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἀσκητικὴν καὶ νηπτικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας. Τοῦτο δὲν κρίνεται ἀπαραίτητον μόνον διὰ τὴν πνευματικὴν αὐξήσιν τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ ὡς δυνατότης προβολῆς τῶν λύσεων τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὰ προβλήματα τῶν νέων τῆς ἐποχῆς μας, οἱ ὅποιοι σπεύδουσι νὰ ἀναζητήσουσι τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ νὰ διώσουσι μὲ ἀπόλυτον τρόπον τὰ ἰδανικά των εἰς ἀμφιθέλου προελεύσεως παραθρησκευτικὰς κινήσεις.

Τὸ ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ μαθήματα κοινωνιολογίας, ἰδιαίτερος ἀνάλυσιν τῆς συγχρόνου κοινωνίας, κοσμολογίας, συγχρόνων κοσμοθεωρητικῶν ρευμάτων καὶ τῶν ἱστορικῶν των καταβολῶν, τῶν συγχρόνων θρησκευτικῶν κινήματων, τῆς ἱστορίας τῶν αἱρέσεων, περὶ τῆς συμβολῆς τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν αὐτῶν, περὶ συγχρόνων αἱρέσεων καὶ παραθρησκευτικῶν ὁργανώσεων, μαθήματα βιβλικῆς θεολογίας καὶ δογματικῆς μὲ ἐπίκεντρον τὰς κυκλοφορούσας κακοδοξίας καὶ βιβλικὰς διαστρεβλώσεις. Ἰδιαίτερα ἔμφασιν πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν χριστιανικὴν θεολογίαν, κοσμολογίαν, ἀνθρωπολογίαν, χριστολογίαν, ἐκκλησιολογίαν, σωτηριολογίαν καὶ ἔσχατολογίαν, μὲ ἀντιπαροδοτικὴν τὴν ἀντίστοιχον διδασκαλίαν τῶν συγχρόνων κοσμοθεωρητικῶν, θρησκευτικῶν, παραθρησκευτικῶν καὶ αἰρετικῶν κινήσεων.

Πρέπει ἀκόμη νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἔχει ἀνάγκην ὑποδομῆς, ἢ ὅποια, δυστυχῶς, εἶναι ἀνύπαρκτος, ὅχι μόνον εἰς τὴν χώραν μας, ἀλλὰ καὶ παγκοσμίως. Εἶναι χαρακτηριστικόν, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ γεγονός ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν διεθνή βιβλιογραφίαν οὔτε ἐν ὑπόμνημα εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν, τὸ ὅποσον νὰ λαμβάνη σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὰς ποικίλας αἰρετικὰς παρερμηνείας καὶ διαστρεβλώσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς.

Τὰ νέα αἰρετικά καὶ παραθρησκευτικὰ κινήματα εἰς τὴν χώραν μας εἶναι πολλὰ καὶ συνεχῶς αὐξάνουσι. Σχεδὸν εἰς τὸ σύνολόν των δὲν ἔχουσι καθόλου διερευνηθῆ. Ἐπομένως πρὸ ἡμῶν εὐρίσκεται πολὺς δρόμος: ἴσως δὲν ἔχομεν ἀκόμη ξεκινήσει, ἐφ' ὅσον τὰ «καυτὰ» αὐτὰ ζητήματα δὲν ἔχουσι γίνεαι ἀποδεκτὰ ἀπὸ ὅλους ὡς προβλήματα! Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ δικαιούμεθα νὰ ἀναμείνωμε τὴν οὐσιαστικὴν συμβολὴν τῆς ἀκαδημαϊκῆς θεολογίας.

Ἀλλὰ παραλλήλως πρέπει νὰ δραστηριοποιηθῇ ἡ Ἐκκλησία καὶ εἰς τὸν ἐκδοτικὸν τομέα. Εἰς ὅλας τὰς οικογενεῖας (πολὺ περισσότερο εἰς τὰς οἰκίας τῶν κληρικῶν) πρέπει νὰ κἀνουν τὴν ἐμφάνισιν των ὀριζόμενα βασικά βιβλία, τὰ ὅποια ἀναμείνουσι τὴν ἐκδοσίν των: βασικά δογητήματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν κατ' ἑξῆς τὸν λαοῦ, εἰς τὴν λειτουργικὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀσκητικὴν πα-

ράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας, εἰς τὸ ὀρθόδοξον ἦθος. Ἰδιαίτερος πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια, ὥστε νὰ ὑπάρχη εἰς κάθε οἰκίαν ἡ ἁγία Γραφή εἰς γλῶσσαν κατανοητὴν καὶ τὰ συναξάρια τῆς Ἐκκλησίας μας.

Πρέπει νὰ πληροφορηθῇ ὁ λαὸς τί εἶναι εἰς τὴν γνησιότητά της ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ὅτι ἡ δύναμις καὶ ἡ δραστηρικὴ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας εὐρίσκεται εἰς τὴν μαρτυρίαν ζωῆς τῶν ἁγίων Τῆς διὰ μέσου τῶν αἰώνων μέχρι σήμερον. «Ἀπὸ τοὺς καρπούς των θὰ τοὺς ἀναγνωρίσετε», εἶπεν ὁ Κύριος (Ματθ. ζ' 16) καὶ ὅλοι οἱ πόλεμοι τῆς Ἐκκλησίας (ὅχι μόνον οἱ αἰρετικοὶ) χρησιμοποιοῦν τὸν λόγον αὐτὸν διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ.

Πρέπει λοιπὸν νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τὸν λαὸν τοὺς «καρπούς», δηλαδὴ τὴν ζωὴν τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὅποιοι ἐπεσφράγισαν διὰ τοῦ αἵματός των τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ ἦτο χρήσιμος ἐὰν εἰς προσεχῆ ἐκδοσίν τοῦ «Ἱερατικοῦ» τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» περιλαμβάνοντο τὰ ὄνόματα ὅλων ἀνεξαρέτως τῶν ἐροταζόντων καθημερινῶς ἁγίων εἰς πανορθόδοξον κλίμακα, μάλιστα τῶν νεωτέρων ἁγίων. Ὁ λαὸς πρέπει ἔστω καὶ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας νὰ ἀκούῃ τὰ ὄνόματα τῶν ἁγίων τῆς ἡμέρας καὶ νὰ ἀποκατὰ τὴν συναίσθησιν ὅτι ἡ μαρτυρία ζωῆς τῆς Ὁρθοδοξίας ἔχει καθολικὸν χαρακτήρα καὶ εἶναι δραστηρικὴ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας.

Εἶναι πλέον καιρὸς νὰ μελετήσῃ σοβαρῶς ἡ Ἐκκλησία τὴν ἐπίσημον ἐκδοσίν τοῦ Μεγάλου Συναξαριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον νὰ περιληφθοῦν καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι, οἱ ὅποιοι τιμῶνται εἰς ὅλας τὰς ὀρθόδοξους χώρας, ἰδιαίτερος δὲ οἱ σύγχρονοι. Ἴσως θὰ ἦτο πολὺ χρήσιμος ἡ μετάφρασις τοῦ Συναξαριστοῦ, ὁ ὅποιος ἐξεδόθη εἰς τὴν σερβικὴν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος Ἰουστίνου Πόποβιτς. Ἐὰν τὸ ἔργον αὐτὸ συμπληρωθῇ καὶ διὰ τῆς μεταφράσεως τῆς Φιλοκαλίας, τότε ἡ Ἐκκλησία μας θὰ ἔχη ἐπιτελέσει πολὺ οὐσιαστικὸν ἔργον διὰ τὸν λαόν, ἔργον ἀσυγκρίτως σπουδαιότερον καὶ ἀπὸ τὸ φιλανθρωπικόν Τῆς ἔργον καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς εὐαγγελιστικὰς προσπάθειας καὶ ἀπὸ ὀλοκληρὸν τὴν ἐκδοτικὴν δραστηριότητα τῶν τελευταίων δεκαετιῶν.

Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ τὰ ἐπιδιώξῃ ὅλα αὐτὰ ἡ Ἐκκλησία μας. Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ ἀξίζει νὰ προσφερθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ παρουσία. Αὐριο ἴσως εἶναι ἀργά!

(Τέλος)

π. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ Δρ. Θεολ.

Δρ. Φιλοσ., Διευθυντῆς ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ

τῆς Σ. Ε. Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

(Ή ύπ' αριθμόν 2336/80 απόφασις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας).

Τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος 1975, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐνταχθῆ εἰς τὸ Τμήμα Β' «σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας» διὰ τῆς πρώτης παραγράφου ὀρίζει:

«Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, Κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς καὶ πάσης ἄλλῃς ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς Κανόνας καὶ τὰς ἱεράς Παραδόσεις. Εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐκ ταύτης προερχομένης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, συγκροτουμένης ὡς ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας ὀρίζει, τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τῆς κθ' (29) Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1850 καὶ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1928».

Κατὰ τὸ πολίτευμά μας, ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ὄργανον τῆς Πολιτείας, οὔτε οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἄμεσα ἢ ἔμμεσα ὄργανα τοῦ Κράτους. Ἡ νομολογία μάλιστα καὶ τῶν δύο ἀνωτάτων ἀκυρωτικῶν Δικαστηρίων ἔχει δεχθῆ ὅτι, καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ποῦ ἡ Πολιτεία, κατὰ παραχώρησιν, ἀναθέτει διοικητικὰς ἀρμοδιότητας εἰς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ δὲν μεταβάλλει τὴν ἔννοιαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν, οὔτε τοὺς προσδίδει τὴν ιδιότητα ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους.

Διότι αἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν Πολιτείαν καθορίζονται διὰ τοῦ Συντάγματος, ἐρευνῶνται ἀπὸ τὸ Συνταγματικὸν Δίκαιον καὶ εἶναι γνωστῆ, τόσον ἡ θεωρία ὅσον καὶ ἡ νομολογία, καὶ τῶν δύο ἀνωτάτων ἀκυρωτικῶν Δικαστηρίων τῆς Χώρας, ποῦ δέχονται τὴν διάκρισιν τῶν πράξεων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργάνων εἰς διοικητικὰς, αἱ ὁποῖαι ὑπάγονται εἰς τὴν ἀκυρωτικὴν διαδικασίαν καὶ πράξεις «περὶ τὰ δόγματα» αἱ ὁποῖαι δὲν ὑπόκεινται, οὔτε εἰς τὸν ἀκυρωτικὸν οὔτε εἰς τὸν ἀναιρετικὸν ἔλεγχον καὶ τῶν δύο Ἀνωτάτων Δικαστηρίων.

Με αὐτὴν τὴν διάκρισιν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου, τόσον ἡ θεωρία ὅσον καὶ ἡ νομολογία δέχονται ἐρμηνεῖς εἰς βᾶρος τῶν κατοχυ-

ρωμένων ἀπὸ τὸ Σύνταγμα («ιερῶν ἀποστολικῶν καὶ συνοδικῶν Κανόνων καὶ τῶν ἱερῶν Παραδόσεων») καὶ συνταγματικὴν αἰτιολόγησιν νομοθετικῶν ἐπεμβάσεων τῆς Πολιτείας εἰς τὸ συνταγματικῶς κατοχυρωμένον αὐτοδιοίκητον τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον καὶ ἀμφισβητοῦν, ἀκρίβη καὶ τὸ ἀρνοῦνται.

Ἀναφέρεται, ἐνδεικτικὰ, ἡ ὑπ' ἀριθ. 2336/80 ἀπόφασις τοῦ Δ' Τμήματος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡ ὁποία ἔχει δημοσιευθῆ στὴν ἐπιθεώρηση συνταγματικῆς θεωρίας καὶ πράξεως «ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ» ἔτος ΣΤ' (1980) σελ. 395 ἐπ., καὶ ἡ ὁποία, ἐρμηνεύουσα τὰ ὀριζόμενα δι' ἄρθρον 56 τοῦ νόμου 590/77 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δὲν ἐδέχθη τὴν διὰ τοῦ ὑπομνήματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προβληθεῖσαν θέσιν ὅτι, αἱ εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκδιδόν μεναι πράξεις τῆς Ἐκκλησίας, εὐρίσκουν νόμιμοι ἐρεισμοὶ εἰς τοὺς Κανόνας ΜΑ' καὶ ΜΒ' τῆς Λαοδικεῖας καὶ ὅτι οἱ Κανόνες αὐτοὶ πρέπει νὰ τηροῦνται ἀπαρασαλεύτως ἀπὸ τὴν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος.

Ἡ σχετικὴ αἰτιολογία τῆς προαναφερομένης ἀποφάσεως εἶναι κατὰ λέξιν:

«Οἱ ἀνωτέρω ὅμως Κανόνες, διὰ τῶν ὁποίων ὀρίζεται ὅτι «οὐ δεῖ ἱερατικὸν ἢ Κληρικὸν ἄνευ κληύσεως Ἐπισκόπου ὀδεύειν» καὶ ὅτι «οὐ δεῖ ἱερατικούς ἢ Κληρικούς ἄνευ Κανονικῶν γραμμῶν ὀδεύειν» (Σύνταγμα Κανόνων Ράλλη-Ποτλῆ, σ. 209-210), καταλείποντες εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἐπισκόπου τὴν χορήγησιν ἢ μὴ ἀδείας διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν Κληρικῶν, ἀντίκεινται καὶ οὗτοι, διὰ τοὺς ἐν τῇ προηγουμένῃ σκέψει λόγους, εἰς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις τοῦ Συντάγματος».

Ἡ προηγουμένη σκέψις εἰς τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἀνωτέρω καταληκτικῆς περικοπῆς ἀναφέρεται ἢ ἀπόφασις εἶναι κατὰ λέξιν:

«Ἐπειδὴ, αἱ παρατεθεῖσαι εἰς προηγουμένην σκέψιν διατάξεις τοῦ ἄρθρου 56 τοῦ νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» δὲν ὀρίζουν ἀντικειμενικῶς πραγματικὰς προϋπὸθέσεις, ἐπὶ τῇ συνδρομῇ τῶν ὁποίων περιορίζεται ἢ ἐλευθερία τῶν Ἑλλήνων Κληρικῶν ὅπως ἐξ-

έλθουν τῆς χάρας, ἀλλὰ προβλέπουν τὴν χορήγησιν ἀδείας ἀποδημίας, ἀναθέτουσαι τὴν χορήγησιν ἢ μὴ τῆς ἀδείας ταύτης εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τῆς οἰκείας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς (ἢ ὅποια ἐν προκειμένῳ ἐνεργεῖ ὡς διοικητικὴ ἀρχή, ἢτοι ὡς ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας, νοουμένης, ὡς νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου). Ἐπομένως αἱ διατάξεις αὗται, καθιεροῦσαι ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω θέματος διακριτικὴν ἐξουσίαν τῆς ἀρχῆς, ἀντίκεινται εἰς τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Συντάγματος καὶ εἶναι, ἐκ τοῦ λόγου τούτου, ἀνίσχυροι· ἐφ' ᾧ καὶ δὲν δύνανται νὰ παράσχουν νόμιμον ἔρεισμα εἰς τὰς ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐκδοθεῖσας καὶ ἤδη προσβαλλομένας πράξεις».

Ἰπὸ τὸ πρῖσμα τῶν ὀριζομένων δι' ἄρθρου 5 τοῦ Συντάγματος ἐπισκοπούμενη ἢ ἀνωτέρω ἀπόφασις εἶναι ὀρθὴ καὶ σύμφωνος μὲ τὴν νομολογίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐκ τῆς ὁποίας ἢ ἀπόφασις ἐπικαλεῖται τὴν ὑπ' ἀριθ. 2316/1976 ἀπόφασιν τούτου.

Ἐπισκοπούμενη ὅμως ἢ ἀπόφασις κατὰ τὸ Κανονικὸν δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου κατ' Ἀνατολὰς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καθ' ἡμᾶς τουλάχιστον δὲν πείθει.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἢ κατὰ λέξιν παρατιθεμένη περικοπή, τῆς πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας κατὰ τὸν νόμον εἰσηγήσεως τοῦ ὀρισθέντος Συμβουλίου Εἰσηγητοῦ, ἢ ὅποια ἐπίσης ἔχει, μετὰ τὴν ἀπόφασιν, δημοσιευθῆ εἰς «ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ» ἔπου ἀνωτέρω, σελ. 400-406.

«Ἡ Ἐκκλησία προβάλλει ὅτι οἱ διατάξεις αὐτὲς τοῦ Συντάγματος (ἄρθρον 5 παρ. 1, 3, 5) δὲν ἐφαρμόζονται στοὺς Κληρικούς. Εἰδικώτερα προβάλλει ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν νόμο 590/1977 καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ἀπαγορεύουν τὴν ἀποδημία τῶν Κληρικῶν χωρὶς ἄδεια τοῦ Ἐπισκόπου καὶ ὅτι αὐτοὺς τοὺς Ἱερούς Κανόνες ὀφείλει νὰ τηρῇ ἢ Ἐκκλησία «ἀπαρασαλεύτως» ὅπως ὀρίζεται στὸ ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος.

Πράγματι, Κανόνες τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικείας (Κανὼν ΜΑ' καὶ ΜΒ', εἰς τὸ Σύνταγμα Κανόνων Ράλλη-Ποτλῆ σ. 209 καὶ 210), ὀρίζουν ὅτι «οὐ δεῖ ἱερατικούς ἢ Κληρικούς ἄνευ Κανονικῶν γραμμάτων ὀδεύειν». Οἱ Κανόνες ἡμῶς αὐτοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀγνωρίζουν στοὺς Κληρικούς τὴν ἐλευθερίαν τῆς κινήσεως ἀλλὰ καθιερώνουν τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἐπισκόπου νὰ παρέχει ἢ νὰ μὴ παρέχει σχετικὴ ἄδεια εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὸ Σύνταγμα.

Ἀσχετα μὲ τοὺς λόγους Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, πού ἐνδεχομένως τοὺς ὑπαγόρευαν, σὲ μιὰ πολὺ παλαιότερη ἐποχὴ καὶ στὸ πλαίσιο ἄλλων, πολὺ στενότερων ἀντιλήψεων γιὰ τὴν προσωπικὴ ἐλευθερία, οἱ Ἱεροὶ Κανόνες πού ἐπικαλεῖται ἢ Ἐκκλησία προσκρούουν στὸ ἄρθρο 5 τοῦ Συντάγματος, γιατί ἢ διάταξή αὐτὴ ὀρίζει ὅτι ἀπαγορεύονται ἀτομικὰ διοι-

κητικὰ μέτρα περιοριστικὰ τῆς ἐλεύθερης κινήσεως «παντὸς Ἑλληνοῦ» ἄσχετα δηλαδὴ μὲ τὴν προσωπικὴ του κατάστασιν. Ἐπομένως εἶναι κατοχυρωμένη συνταγματικὰ καὶ τῶν Κληρικῶν ἢ ἐλευθερία κινήσεως... Τὸ ἄρθρο τοῦ Συντάγματος ἐπιβάλλει περιορισμοὺς στὸν κοινὸ νομοθέτη, ὁ ὁποῖος ἔτσι δὲν μπορεῖ νὰ ρυθμίσει ὀρισμένα θέματα, πού ἐνάγονται σὲ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα (ἐννοεῖται τὸ ἄρθρο 56 τοῦ νόμου 590/77) κατὰ τρόπον ἀντίθετον πρὸς τοὺς Ἱερούς Κανόνες... Ἄν ἢ ρύθμιση πού περιέχουν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὸ Σύνταγμα, θὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ Σύνταγμα...».

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῶν γραπτῶν ἀπόψεών της ἐπὶ τῶν διὰ τῆς αἰτήσεως τοῦ κληρικοῦ προσβαλλομένων λόγων ὑπεστήριξεν ὅτι: Διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης ὁ ζητῶν τὴν ἀκύρωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀποφάσεως κληρικός, ἐκουσίως προσεχώρησε εἰς τὸ διέπον τὴν Ἐκκλησίαν δίκαιον τῶν Κανόνων καὶ ὑπεσχέθη, διὰ τοῦ ὄρκου καὶ τῆς ἐπαγγελίας, τὴν τήρησιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων, γνωρίζων ὅτι οἰαδήποτε προσπάθεια μεταβολῆς τούτων ἀποτελεῖ βαρύντατα τιμωρούμενον Ἐκκλησιαστικῶς Κανονικὸν παράπτωμα.

Οἱ διέποντες τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας Κανόνες ἀποτελοῦσι τὰς διατάξεις τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου ταύτης καὶ ὀρίζονται εἴτε ὑπὸ τῶν μαθητῶν Ἀποστόλων, εἴτε ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτῶν ἐν τῇ «ἀποστολικῇ διαδοχῇ» εἴτε δι' ἀποφάσεων Τοπιῶν ἢ Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Ἐκκλησίας: «τότε δὲ οἱ ἐν τῇ Συνόδῳ Ἐπίσκοποι καὶ ἄλλα τινὰ ἐγγράψαντες, ἃ κανόνας ὀνομάζουσιν εἰσθήσασιν» (Σωκράτης Ἐκκλ. Ἰστ. Α' Π' (Μ.Ρ.Γ. τ. 67 Σ. 108), Κανόνας δὲ οἱ Πατέρες τὰ σφῶν αὐτῶν ἐπωνόμασαν διατάγματα, τροπικῶς τῇ λέξει χρησάμενοι, ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ ὀρθοῦ ξύλου, ᾧ χρῆσθαι εἰσθήσαν) (Ματθ. Βλάσταρις, Σύνταγμα, Πρόθ. Σ.Σ.5-6).

Ἡ νομοκανονικὴ ἐξουσία τῆς Ἐκκλησίας οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἀπὸ τὴν, δυνάμει κανόνος ἀπόφασιν καὶ ἐνέργειαν περὶ παντὸς ἀφορῶντος τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας (Κανονικὴ ἀποστολή, Missio Canonica, Missio Legitima). «Προτάσσομεν τὸν Ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων» (ΜΑ' Ἀπ. Κανὼν Σ. Β. 57). «Οἱ κληρικοί... ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐν ἐκάστη πόλει Ἐπισκόπων» (Ἡ Χαλκηδόνος Σ.Β. 234).

Ἐπ' αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς βάσεως στηρίζεται καὶ ἢ ἀπὸ τοῦ 1940 καὶ μέχρι σήμερον παγία νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κατὰ τὴν ὁποίαν, αἱ ἐκδιδόμεναι κατ' ἐπίκλησιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀκυρωτικῶς καὶ ἀναιρετικῶς ἀνέλεγκτοι, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν βάσιν ἢ νομολογία τοῦ ἰδίου Δικαστηρίου ἀποδέχεται ὅτι, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια χωρὶς νὰ εἶναι δικαστήρια προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, δὲν παραβιάζουν τὸ Σύνταγμα ὅταν ἐπιβάλλουν εἰς Κληρικούς καὶ τὴν

ποιήν του «σωματικού περιορισμού κατ' οίκον μέχρι 15 ημερών» (άρθρον 10 ν. 5383/32) και εις Μοναχούς τήν ιδίαν ποιήν «έν τῷ σωφρονιστηρίῳ τῆς οικείας μονῆς μέχρι δύο μηνῶν» ὡς και τὸν «σωματικὸν περιορισμὸν μέχρι 3 ἐτῶν ἐν τῷ εἰδικῷ σωφρονιστηρίῳ τῶν Κληρικῶν ἢ ἐν ἄλλῃ Μονῇ» (άρθρον 11 ν. 5383/32).

Διὰ τοῦ ἀρθρου 3 παρ. 1 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος ὁ συντακτικὸς νομοθέτης αὐτοπεριορίζεται και ἐπιβάλλει εἰς τὸν κοινὸν νομοθέτην νὰ μὴ παραβιάζη νομοθετῶν τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας. Ἡ ἀποψις ὅτι ἡ ἐπιταγὴ τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτου τηρήσεως ἀπαρασαλεύτως τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν και συνοδικῶν Κανόνων και τῶν ἱερῶν Παραδόσεων, ὑποχρεώνει μόνον τὴν Ἐκκλησία και ὅτι ὁ νομοθετῶν κοινὸς νομοθέτης δύναται νὰ μὴ τηρῇ τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς Κανόνας, παρὰ τὴν καταβαλλομένην προσπάθειαν θεωρητικῶν, δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ.

Ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ ὅτι ἡ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας δέχεται ὅτι, διὰ τοῦ Συντάγματος κατοχυροῦνται οἱ ἀναγόμενοι μόνον εἰς δογματικὰ ζητήματα ἀποστολικοὶ και συνοδικοὶ Κανόνες. Αὐτὸ δέχεται και ἡ ὑπ' ἀριθ. 2336/1980 ἀπόφασις, ἐπικαλουμένη και τὰς ἀποφάσεις 3178/76, 1269/77.

Ἐπικαλεῖται ὅμως ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις και τὴν ὑπ' ἀριθ. 609/1967 ἀπόφασιν. Ὁμως δι' αὐτῆς, ὡς και τῶν ὑπ' ἀριθ. 610, 611 και 612/67 ἀποφάσεων του, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἔχει δεχθῆ ὅτι, ὁ κοινὸς νομοθέτης νομοθετῶν δὲν δύναται συνταγματικῶς ἐπιτρεπτικῶς νὰ παραβιάζη και Κανόνας ἀναφερομένους εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι κρατοῦν ἀπὸ μακροῦ εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Συνεπῶς ἡ ἀποψις τοῦ Εἰσηγητοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 2336/1980 ἀπόφασιν ὅτι οἱ Κανόνες ΜΑ' και ΜΒ' τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικείας εἶναι δῆθεν ἀνίσχυροι διὰ τὴν ρύθμισιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως διότι «ἀπαγορευτήκαν σὲ μιὰ πολὺ παλαιότερη ἐποχὴ και στὸ πλαίσιο ἄλλων, πολὺ στενότερων ἀντιλήψεων γιὰ τὴν προσωπικὴ ἐλευθερία» δὲν εἶναι σύμφωνος μετὰ τὰ νομολογημένα διὰ τῶν ἀποφάσεων 609-612/1967, εἰς τὰ ὅποια και ἐμμένει ἡ μέχρι σήμερον νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον ἡ ὑπ' ἀριθ. 2336/80 ἀπόφασις δὲν ἀπεδέχθη τὴν ἀνωτέρω ἀποψιν τοῦ Εἰσηγητοῦ Συμβουλίου, ἀλλ' ἐχώρησεν εἰς τὴν ἀκύρωσιν τῆς προσβληθείσης ὑπὸ κληρικῶν Ἐκκλησιαστικῆς πράξεως μετὰ τὴν αἰτιολογίαν ὅτι οἱ ἀνωτέρω Κανόνες (ΜΑ' και ΜΒ' Λαοδικείας) «καταλείποντες εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἐπισκόπου τὴν χορήγησιν ἢ μὴ χορήγησιν ἀδείας διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν κληρικῶν ἀντίκεινται... εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 5 τοῦ Συντάγματος».

Και ἡ αἰτιολογία ὅμως αὐτὴ δὲν εἶναι πείθουσα. Καὶ ἂν ἀκόμη δεχθῶμεν, ὅπως ὑποστηρίζεται, ὅτι ὁ

συντακτικὸς νομοθέτης, διὰ τῆς ἐπιταγῆς τῆς παρ. 1 ἀρθρου 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος τηρήσεως ἀπαρασαλεύτως τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν και συνοδικῶν Κανόνων δεσμεύει τὴν Ἐκκλησίαν νὰ μὴ παραβιάζη τοὺτους, ἢ τήρησις ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Κανόνων ΜΑ' και ΜΒ' τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικείας ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν και ἐκ τοῦ Συντάγματος.

Συνεπῶς τὰ ἀντίθετα δεξαμένη ἡ ὑπ' ἀριθ. 2336/80 ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, δυσχερῶς δύναται νὰ θεωρηθῆ συμφωνοῦσα μετὰ τὴν συνταγματικὴν ἐπιταγὴν τηρήσεως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀπαρασαλεύτως τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν και συνοδικῶν Κανόνων.

Ἀπὸ τοῦ Συντάγματος τῆς 18ης Μαρτίου 1844 και ἔκτοτε μέχρι και τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος 1975 ἀμεταβλήτως ὀρίζεται ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, γνωρίζει Κεφαλὴν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας διοικητικῶς Αὐτοκέφαλος ἀλλὰ ὑποχρεωμένη εἰς ἀναπόσπαστον δογματικὴν και Κανονικὴν ἐνότητά μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας και πάσης ἄλλῆς ὁμοδόξου Ἐκκλησίας ὑποχρεωμένη νὰ τηρῇ, ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς και Συνοδικοὺς Κανόνας, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς και Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, συνέχειαν ἀδιάκοπον τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία (βλ. Π. Παναγιωτάκου, Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον, Τόμος Γ' εἰσαγωγή σελ. 39 ἐπ. και πρβλ. Ἰω. Καρμίρη. Τὰ δογματικὰ και συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, σελ. 17 ἐπ. Β' ἐκδ. 1961).

Ἡ ἀπὸ τοῦ Συντάγματος 1844, τὸ ὅποιον ὠρίζεν τηροῦσα «ἀπαραλλάκτως ὡς Ἐκεῖνη» (ἡ ἐν Κων/λει Μεγάλῃ) και ὑπὸ τοῦ Συντάγματος 1864 εἰς τὰ Συντάγματα 1911, 1927, 1952 και 1975 ὀρίζεται ἀναλλοίωτος «τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς ἐκεῖναι» ἡ συνταγματικὴ ἐπιταγὴ ἀποτελεῖ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀμετάτρεπτον και ἀναλλοίωτον ὑποχρέωσιν πρὸς τήρησιν τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν και Συνοδικῶν Κανόνων. Οἰαδήποτε μεταβολὴ ἢ ἀλλοίωσις εἰς τοὺς Ἱ. Κανόνας ὑπὸ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πολὺ περισσότερον ἢ μὴ συμμόρφωσις ταύτης πρὸς τὰς σαφεῖς και ἀναλλοίωτους ἐπιταγὰς τῶν Ἱερῶν Ἀποστολικῶν και Συνοδικῶν Κανόνων, ἀποτελεῖ βαρύτερον Κανονικὸν παράπτωμα ἀλλὰ και παράβασιν ρητῆς και σαφοῦς ἐπιταγῆς τῶν ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι και σήμερον προἰσχυσάντων και ἰσχύοντος Συντάγματος.

Κατ' ἐπέκτασιν οἱ Κληρικοὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἑλλαδικῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὀφείλου νὰ συμμορφοῦνται πρὸς τὴν παγίαν ἀπὸ τοῦ 1844 Συνταγματικὴν διάταξιν και τὴν

Η ΑΝΑΚΟΜΙΔΗ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ ΤΟΥ ΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΔΕΩΝ (1851 - 1943)

Μ. ΧΑΡΤΟΥΦΥΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(Λέρος, 30 Μαΐου 1982)*

Στή συνέχεια ο Παν. Ἀρχιεπίσκοπος Ἱεραπόλεως ἀνέγνωσε χαιρετισμὸ κι ὁ Δήμαρχος Λέρου μίλησε γιὰ τὴ σημασία τῆς ἀνακομιδῆς τῶν ὀστέων τοῦ Γεδεῶν στὴ Λέρο.

Ὁ Παν. κ. Εἰρηναῖος εἶπε τὰ ἑξῆς:

«*Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ σεπτὸς μοι Πατήρ, μοὶ ἀνέθεσε τὴν τιμητικὴν ταύτην ἐκπροσώπηση εἰς τὰς σημερινὰς ἐκδηλώσεις τὰς γενομένας εἰς τιμὴν τοῦ γνωστοῦ οὐχὶ μόνον ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτοῦ ἀειμνήστου Μανουὴλ Γεδεῶν.*

Ἡ ἐν Σιών Ἀγιωτάτη μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν συμμετέχουσα εἰς τὸν ἑορτασμόν, πρὸς τὸν τιμώμενον λόγιον, ἱστοριοδίφην καὶ συγγραφέα, μετ' ἐγγνωμοσύνης ράβνει μύρους μωρογεύμοσει, συλλεγέσω ἐκ τῶν ἠγιασμένων ρεῖθρων τοῦ Ἱεροῦ Ποταμοῦ Ἰορδάνου, τοῦ Ὄρουσ Θαβῶρ καὶ Ἐλαιῶνος, τῆς Γεθσημανῆ καὶ τῆς λοιπῆς τῶν Ἱερῶν Προσκνημάτων Παστάδος, τοὺς κροτάφους αὐτοῦ, εὐχομένη ὑπὲρ μακαρίας μνήμης καὶ αἰωνίου ἀναπαύσεως τῆς Ψυχῆς αὐτοῦ.

Τὰ παρὰ τοῦ ἀγαθοδότου Θεοῦ δωροφορηθέντα αὐτῷ χαρίσματα ἀνέδειξαν τοῦτον προσωπικότητα «παράδοξον».

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 448 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 20 τεύχους.

ὑπὸ τοῦ Κανόνος Α' Συνόδου Χαλκηδόνος (Σ.Β. 216-217) «Τοὺς παρὰ τῶν Ἁγίων Πατέρων καθ' ἐκάστην Σύνοδον ἄχρι τοῦ νῦν ἐκτεθέντας Κανόνας κρατεῖν ἐδικαιώσαμεν» ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Κανόνων Β' Τροῦλλου (Σ.Β. 308-310) καὶ Α' Β' Νικαίας (Σ.Β. 555-556): «...Ἀσπασίως τοὺς Θείους Κανόνας ἐνστερνιζόμεθα, καὶ δλόκληρον τὴν αὐτῶν διαταγὴν καὶ ἀσάλευτον κρατύνομεν, τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν Ἁγίων Σαλπίγγων τοῦ Πνεύματος, τῶν Πανευφήμων Ἀποστόλων, τῶν τε ἑξ Ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν τοπικῶς συναθροισθειῶν ἐπὶ ἐκδόσει τοιούτων διαταγμάτων. καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων ἡμῶν. Ἐξ ἐν ὅς γὰρ ἅπαντες καὶ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος ἀγαπθέντες, ὤρισαν τὰ συμφέροντα».

Κατὰ ταῦτα, ἐφ' ὅσον δι' αἰτήσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας Κληρικὸς ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν πράξεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὁποία ἐξεδόθη κατ' ἐπίκλησιν καὶ συμμόρφωσιν πρὸς

τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικὸν Περιοδικὸν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», τοῦ ὁποίου ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διετέλεσεν Ἀρχισυντάκτης, αἱ ἐφημερίδες «Κωνσταντινούπολις», «Μικρὰ Ἀσία», «Πρωία» καὶ «Ἀνατολή», αἱ αὐτοτελῶς ἐκδοθεῖσαι ἐπιστημονικαὶ Μελέται του, αἱ ἐγκατεσπαρμένοι διατριβαὶ του εἰς ποικίλα Περιοδικά, ἔχουν ἀποθησαυρίσει ἀνεκτίμητον ἱστορικὸν ὕλικὸν σχετικὸν μετὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς, κυρίως διὰ τοὺς μετὰ τὴν Ἄλωσιν Χρόνους, διὸ καὶ ὀρθῶς ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ πολλῶν «Πηγῆ» τῆς Ἱστορίας.

Ἡ Σιωνίτις Ἐκκλησία εἰς ἐπιβράβευσιν τῶν ὄσων προσέφερεν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῷ Γένει καὶ τῇ Ἐπιστήμῃ ἀπένειμεν αὐτῷ Ζῶντι τὸ Ὀφρῆικιον τοῦ Ὑπομνηματογράφου τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἐν τῇ εὐσήμενῳ δὲ ταύτῃ ὥρᾳ, καθ' ἣν ἐπὶ παρουσία τοῦ Σεβασμ. Ποιμενάρχου τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως Κ. Ἰσιδώρου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου Κ. Σπυριδῶνος καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Πορφυροπόλεως Κ. Ἰωάννου, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Ἀρχόντων καὶ τοῦ Ἐδσεβοῦς Χριστωνύμου Λαοῦ τῆς νήσου ταύτης, ἐπιτελεῖται ἡ ἱστορικὴ αὕτη ἐκδήλωσις, ἡ Πρεσβυγενῆς Σιωνίτις Ἐκκλησία, εὐχομένη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριστοῦ Μανουὴλ Γεδεῶν, καταστέφει πάντας Ὑμᾶς τοὺς τιμῶντας νῦν αὐτόν, διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Ζωηφόρου Τάφου τοῦ Σω-

τοὺς ΛΑ' καὶ ΛΒ' Κανόνας τῆς Λαοδικείας, ἢ ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἐκδοθεῖσα ὑπ' ἀριθμὸν 2336/80 ἀκυρωτικὴ ἀπόφασις, μετὰ τὴν εἰς ταύτην ἀνωτέρω παρατιθεμένην, ἐκ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος αἰτιολογίαν, καθ' ἡμᾶς δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰ ὀριζόμενα δι' ἄρθρου 3 παρ. 1 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος ἀφοῦ, ὡς ἀνωτέρω ἐκτίθενται, διὰ ταύτης ἡ Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία ἐπιτάσσεται νὰ τηρῇ ἀπαρσάτως τοὺς Ἱεροὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας, μεταξύ τῶν ὁποίων συγκαταριθμοῦνται καὶ οἱ ΛΑ' καὶ ΛΒ' τῆς Λαοδικείας, οἱ ὁποιοὶ δὲν μετεβλήθησαν διὰ νεωτέρας ἀποφάσεως Συνόδου, οὔτε περιέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν. Ἀντιθέτως «κρατοῦν ἀπὸ μακροῦ εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας» ὅπως προαναφέρεται ὅτι δέχεται αὐτὸ τοῦτο τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΛΙΑΛΙΟΣ

Ἀθήναι 10-10-1982

τήρος ἡμῶν Χριστοῦ καὶ τῶν σεπτῶν Πατριαρχικῶν εὐλογιῶν τοῦ Προβιεράρχου τῆς Παμμήτορος Ἐκκλησίας, Μακαριωτάτου Κ. Κ. Διοδώρου Α'».

Μετὰ ὁ συγγραφέας κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτης ἐξεφώνησε λόγο μὲ θέμα «Ὁ Μανουὴλ Γεδεών ὡς ἐκκλησιαστικός ἄνδρας»:

«Σεβασμιώτατοι, Πανιερώτατε, Θεοφιλέστατε,

Τίμιο Πρεσβυτέριο,

Κύριοι Ἐπαρχοί, Κύριοι Βουλευτές, Κύριε Δήμαρχε,

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Δὲν εἶναι διόλου τυχαῖο ὅτι ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ὀστέων τοῦ Μανουὴλ Γεδεών στὴ γῆ τῶν πατέρων του γίνεται σήμερα, τὴν ἐπομένη τῆς ἐπετείου τῆς Ἀλωσης, ποὺ μπορεῖ βέβαια νὰ μὴν τὴν τιμοῦμε ἐπίσημα, ἀλλὰ εἶναι μεγάλη ἐθνικὴ γιορτὴ, γιατί τότε ἀρχισε ἡ πνευματικὴ ἀρχικὰ ἀντίσταση τῆς Ρωμοσύνης στὸν βάρβαρο κατακτητὴ, γιὰ νὰ γίνῃ ἀργότερα ἔνοπλη καὶ νὰ ξαναδώσῃ τὸ Εἰκοσιεῖνα τῆς λευτεριάς καὶ τὴν ἀνεξαρτησία στὸ Ἔθνος μας. Καὶ δὲν εἶναι τυχαῖο, ἀφοῦ ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ καὶ Χρονογράφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ Ὑπομνηματογράφος τῆς Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας εἶναι χαρακτηριστικὸς ἐκπρόσωπος ὀφρικήλιον τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὁποῖο σὲ ὅλο τὸ διάστημα τῆς δουλείας κράτησε τὴν πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ Γένους συντηρώντας τὴν πίστη καὶ τὴν ἐθνικὴ του ταυτότητα.

Ἀνήκει βέβαια ὁ Γεδεών στὴν μετεπαναστατικὴ περίοδο, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ ὅτι γιὰ τὴ σκλαβωμένη Πόλῃ τέτοιου εἶδους τομὴ δὲν εἶναι νοητὴ. Βγαίνει ἀτόφιος ἀπὸ τὴ μεταβυζαντινὴ παράδοση⁵ ποὺ ἀκόμη ἐκεῖ συνεχίζεται. Διακρίνεται γιὰ τὸ ἦθος, τὴν ἀκεραιότητα, τὴν εὐθύτητα, τὴν καθαρότητα τῶν στοχασμῶν, τῶν πεποιθήσεων, τῶν τοποθετήσεων καὶ τῶν κρίσεων ποὺ διατυπώνει. Συμβάλλει ὅσο λίγοι στὴν ἱστορία τῆς παιδείας καὶ τῶν Γραμμάτων κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ τὸ Βυζάντιο, ἀπὸ ὅπου βγαίνει ὁ νέος Ἑλληνισμός, ἀποτελεῖ στάθερά ἀντικείμενο τῶν ζητήσεων καὶ ἐρευνῶν του.

Οἱ «Πατριαρχικοὶ Πίνακες», ὁ «Ἄθως», τὸ «Βυζαντινὸν Ἐορτολόγιον» καὶ τὸ «Ἐορτολόγιον Κωνσταντινουπολίτου προσκνητοῦ», «Ἐκκλησιαὶ βυζαντιναὶ ἐξακριβοῦμεναι», «Ἐκκλησιαὶ τῶν Ὁρθοδόξων ἐν Κωνσταντινουπόλει», τὰ «Χρονικὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας» καὶ τὰ «Χρονικὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου καὶ Ναοῦ», τὰ «Μεσαιωνικὰ ἀνάλεκτα» καὶ τὰ «Μνημεῖα μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως», «Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον» (ἔγγρα-

5. Γιὰ τὴ σημασία τοῦ ὄρου βλ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτης: Κόντογλου ὁ μεταβυζαντινός, Ἀθήνα 1978.

φα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γιὰ τὸ βουλγαρικὸ ζήτημα), ἡ «Νέα βιβλιοθήκη ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ἰδία τῶν καθ' ἡμᾶς», τὰ «Γράμματα πατριαρχικὰ περὶ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς», ἡ «Βραχεῖα σημειώσεις [176 σελίδων!] περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν δικαίων», τὰ «Ἐπίσημα γράμματα τουρκικὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν δίκαια», τὸ «Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας», ἡ «Παιδεία καὶ πτωχεῖα παρ' ἡμῖν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας», οἱ «Ἐγγραφοὶ λίθοι καὶ κεράμια», «Θρακικαὶ ἱστορίαι», «Κανονικαὶ Διατάξεις ἐπιστολαί, λύσεις, θεσπίσματα τῶν ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως», ἡ «Ζωοδόχος Πηγὴ καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς προσαρτήματα», ὅπως καὶ τὰ συγγραμμάτα του γιὰ τὴν Προικόννησο καὶ Δέροκο (ἐκκλησιαστικὴ παροικία, ναοὶ καὶ μονές, μητροπόλεις καὶ ἐπίσκοποι) καὶ τὸ Φανάρι καὶ τὶς συνοικίες του, τὰ ἔργα του ποὺ εἶδαν τὸ φῶς στὴν Κωνσταντινουπόλῃ⁶, παρεκτός τὴν πληθὺν τῶν δημοσιευμάτων του στὴν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», τὸ περίφημο πατριαρχικὸ περιοδικὸ τῆς Πόλης, τοῦ ὁποῖου ὑπήρξε ἡ ψυχὴ, καὶ σ' ἄλλα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες, ἀποτελοῦν ἐθνικὰ πνευματικὰ μνημεῖα, ποὺ καλύπτουν τὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἐλληνικῆς Ἱστορίας καὶ πορείας, τῆς ἐθνικῆς μας αὐτογνωσίας. Προϊόντα ἱστοριοδιφικῶν μόχθου, ἀλλὰ καὶ φιλοπατρίας, ποὺ ἀνασταίουν τὸ Γένος.

Πάνω καὶ πρῶτα ἀπὸ ὅλα ὁ Γεδεών εἶναι ἀνήρ φιλογενῆς. Συνειδητὸς Ρωμῖος, πιστὸς Ὁρθόδοξος, χωρὶς σκοπιμότητες, ὅπως τοῦ ἀναγνωρίζουν ἀκόμη καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ μιλοῦν γιὰ τὴ «δηλωμένη ἀντιπάθειά του γιὰ τὸν Κοραῆ καὶ γιὰ τοὺς Φαναριώτες (λογίους)», γιὰ τὴ «συντηρητικότητά του» καὶ γιὰ τὴ «βραδύτερη πεποίθησι καὶ προσήλωσή του στὴν ἀξία μᾶς παράδοσης ποὺ βλέπει νὰ κλονίζεται»⁷. Ἀντικειμενικός, ἀφογος, ἀκριβής, δὲν παύει οὔτε γιὰ μιὰ στιγμή νὰ δείχνῃ σωστὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα. Ἐνδεικτικὸς εἶναι ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιμετώπισε τὶς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Ἐπιστήμης.

«Ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἸΗ' αἰῶνος, ἔγραφε, εἶ ποτε κατῆλθεν εἰς ἀνάγκην νὰ κατακρίνῃ διδασκαλίαν ἐπιστημονικὴν νεωτερίζουσαν, ἐπραξε τοῦτο ὁπότε ἤθελε πεισθῆ μετ' ἐξέτασιν ὑπὸ φιλοσόφων δοκίμων ἢ τοιούτων νομιζομένων γενομένων, ὅτι προσβάλλονται τὰ δόγματα αὐτῆς, ἔχουσα δὲ πεποιθήσιν εἰς τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν ἀμεροληψίαν τῶν εἰδημόνων καὶ δοκίμων δῆθεν φιλοσόφων τούτων, οὐδέποτε ἐνόμισε δυνατόν νὰ πιστεύσῃ καὶ τούτους ὡς ἀνθρώπους ὑπὸ

6. Βλ. ἀναλυτικὴ ἀναγραφή στὴν ἐργασία τοῦ Χ. Γ. Πατρινέλη: «Δημοσιεύματα Μανουὴλ Γεδεών», Ἐπετηρὴς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχεῖου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 19 (1969), σσ. 5-115.

7. Πρβλ. Μανουὴλ Ἰ. Γεδεών: Ἡ πνευματικὴ κίνησις τοῦ Γένους κατὰ τὸν ιθ' καὶ ιθ' αἰῶνα, ἐκδοτικὴ φροντίδα Ἄλκης Ἀγγέλου - Φίλιππος Ἡλιοῦ, ἐκδ. «Ἐρμῆς», Νεοελληνικὰ Μελετήματα Ι, Ἀθήνα 1976.

παθών παραφερομένους, ως εν τῷ δράματι τῷ κατά τὸν Ἀνθρακίτην... Ὡς εἶπον καὶ ἄλλοτε, οὐδέποτε ἔπταιεν ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' ἡμάρτησαν οἱ καιροί, τοῦτο δὲ δειχθήσεται καὶ διὰ τῆς ἐρεῦνης τῆς στάσεως, ἣν ἔλαβε ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἀπέναντι τῆς νέας ἐπιστήμης καὶ φιλοσοφίας ἐν ἀρχαῖς τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος⁸.

Ἐχοντας πλήρη ἐπίγνωση τῆς μεγίστης ἀξίας καὶ σημασίας τοῦ θεσμοῦ, τοῦ Θεοῖδουτου οργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, προσηλωμένος στὴν τάξη καὶ τὴν ἀκριβεία, ἀπαρσάλευτος στὸ ἦθος, δὲν ἀνεχόταν ἐκτροπές, ἀνθρώπινες ἀδυναμίες ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν, παραπτώματα. Εἶχε ὅμως τὴ διάκριση νὰ ἀπομονώη τις μερικὲς περιπτώσεις ἀπὸ τὴν παράδοση καὶ τὸ σύνολο διατηρώντας πάντοτε ἀκμαῖο τὸ ὀρθόδοξο αἰσθητήριό του. Πόσο σεβόταν τὴν τροφὴ καὶ Μητέρα τοῦ Γένους τοῦ Ἐκκλησίας φαίνεται καὶ ἀπὸ τούτα τὰ λόγια του:

«Δυστυχῶς ὀλίγιστα τῶν διδακτικῶν βιβλίων, φέρουσι τὴν ἔγκρισιν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἵνα μὴ εἶπω μηδὲν, ἐνῶ ἕτερά τινα ἐζήτουν τὴν ἔγκρισιν Πατριαρχῶν ἢ ἀρχιερέων ἢ ἐπισήμων ἱεροδιδασκάλων, καὶ προέταττον ταύτην. Κυρίως ὁμοῦς ὁ τὸ τῆς ἀπαραιτήτου ταύτης ἐγκρίσεως ἔθος εἰσαγαγόν ἐστὶν ὁ ὁσίας μνήμης Νικόδημος Νάξιος ὁ Ἁγιορείτης, ὑποβάλλων πᾶν αὐτοῦ σύγγραμμα ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν ἐξεχόντων ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἱεροδιδασκάλων, καὶ τῶν πρώην ἢ ἐν ἐνεργείᾳ Πατριαρχῶν»⁹.

Οἱ θέσεις του καλοζυγισμένες ἦταν πάντα σύμφωνες μὲ τὴν παράδοση τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ρωμιοσύνης. Ἦταν μαρφὴ ὀδηγητικὴ μὲ βαθεῖα συναίσθηση ἐθύνης, μὲ σφαιρικὴ ἱστορικὴ συνείδηση.

«Δυστυχῶς, ἔγραφε γιὰ ἓνα ἄλλο, πολὺ ἐπίκαιρο σήμερον θέμα, τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν, μὴ ἐπιμεληθέντες τότε, τείναντες προσοχὴν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν καὶ διδασκαλίαν τῆς νέας ἐπιστήμης, ἀφέντες δὲ τὴν πάτριον, θαμβηθέντες ἐκ τῆς ἐσπερίας αἰγλης ἅμα δὲ κρημνίσαντες τὸ ὑπάρχον πρὶν ἐγείρωμεν οἰκοδόμημα νέον, μὴ προσχόντες εἰς τὴν μέθοδον, τῆς θεραπείας τοῦ κακῶς κειμένου ἐν τε τῇ μορφώσει καλῶν διδασκάλων καὶ ἐν τῷ συνδυασμῷ τοῦ ἔργου τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ ἔργου τῆς σχολῆς, ἐλάβομεν πλέον τοῦ ζητουμένου, πηδήσαντες οἷον εἰπεῖν, ἀπὸ τοῦ Α εἰς τὸ Ω»¹⁰.

Ὁ Μανουὴλ Γεδεών ἦταν ταυτόχρονα σοφός, λογιώτατος, (ἀκαταπόνητος). Προχωροῦσε ἀπὸ τὴν ἔρευνα στὴ θεωρία. Ὑπῆρξε πρόδρομος τῆς μοναστηριολογίας¹¹. Τὸν ἐνδιέφερε ὁ μοναχισμὸς σὲ ὅλες τις

Ὁ κ. Ἱ. Μ. Χατζηφώτης, ἐνῶ ὁμιλεῖ στὸ φιλολογικὸ μνημόσυνο τοῦ Μαν. Γεδεών στὴ Λέρο.

ἐκδηλώσεις του: οἱ μοναχοί, οἱ ψάλτες, οἱ ἔριδες, ἡ ρωσικὴ διείσδυση στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τόσα ἄλλα¹².

Καταγινώτῃ μὲ τὰ λειτουργικὰ βιβλία¹³, τὸν ἀπασχολοῦσε ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ¹⁴. Γενικώτερα τὸν ἀπασχολοῦσε ὅ,τι εἶχε σχέση μὲ τὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία. Ἰδίως στὸ ἔργο του «Πατριαρχικαὶ Ἐφημερίδες (εἰδήσεις ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας 1500-1912)», ποῦ εἶδε τὸ φῶς στὴν Ἀθήνα, ὅπου καταλύθηκε λίγὸ πρὶν τὴ μικρασιατικὴ καταστροφὴ ἐγκαταλείποντας μὲ πόνον τὴν ἀγαπημένην του Κωνσταντινούπολη, καταγίνεται μὲ μεγάλο ἀριθμὸ σχετικῶν θεμάτων, ὅπως εἶναι γράμματα καὶ κατάλογοι Πρω-

12. Ἀναλυτικώτερα βλ. Πατρινέλη: «Δημοσιεύματα Μανουὴλ Γεδεών», ὅπ. παρ. Δ ἡμητρας Πικραμένου-Βάρφη καὶ Χρυσοθέμιδος Σταματοπούλου-Βασιλάκου: Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών εὑρετήρια. Ἀποσημειώματα Χρονογράφου, Μνεῖα τῶν πρὸ ἐμοῦ, Πατριαρχικαὶ Ἐφημερίδες, Ἱστορία τῶν τοῦ Χριστοῦ Πενήτων, Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν Ε.Ι.Ε., Ἀθήνα 1979.

13. Εἰδικώτερα στὰ ἀναγραφόμενα ἀπὸ τὸν Πατρινέλη, ὅπ. παρ., ἀρ. 222, 231, 364, 418, 450, 454, 486, 495, 538, 595 καὶ 606 λήμματα.

14. Βλ. εἰδικώτερα στὰ ἀναγραφόμενα ἀπὸ τὸν Πατρινέλη, ὅπ. παρ., ἀρ. 75, 171, 180-181, 187, 193, 214, 274, 370, 382, 404, 528, 585, 619-621, 644, 675-676, 687, 717, β, δ καὶ ε λήμματα.

8. Ὁπ. παρ., σελ. 113.

9. Πρβλ. Γεδεών, ὅπ. παρ., σελ. 210.

10. Πρβλ. Γεδεών, ὅπ. παρ., σσ. 249-250.

11. Γιὰ τὸν ὄρο βλ. πρόλογο στὸ ἔργο τοῦ Ἱ. Μ. Χατζηφώτης: Μοναστηριολογία, 1 (1980), σσ. 7-8.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ τύχουν
τῆς δεούσης προσοχῆς.

Εἶναι εὐχάριστον, ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργός, — κατὰ τὸ πρόσφατον γεῦμα ἐργασίας, ὅπερ παρετέθη εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ—, διεβεβαίωσε τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἡ Πολιτεία συμπαρίσταται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ πράξῃ ὅ,τι εἶναι δυνατόν, ἀφ' ἑνὸς ἵνα ἐκλείψουν ἐκδηλώσεις κρατικῶν ὁργάνων, στρεφόμεναι ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἵνα ὑποβοηθηθῇ αὕτη εἰς τὸ ἀνακαινιστικὸν τῆς ἔργον. Μάλιστα συμφωνήθη, ὅτι τὰ ἀνώτατα κρατικὰ κλιμάκια διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δεόντ' ἐρχονται εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὅστις εἶναι ὁ κύριος φορεὺς τῆς κυβερνητικῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς.

Ἐπίσης εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι αἱ διαβεβαιώσεις αὗται τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀνεκοινώθησαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ εἰς συνεδρίαν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν Πρακτικῶν συνεδριῶν αὐτοῦ, διατυπωθέντος μάλιστα καὶ τοῦ γενικοῦ συμπεράσματος, ὅτι αἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας εἶναι θετικαὶ καὶ ὅτι αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὰς σχέσεις ταύτας τυχὸν δυσκολίαι θὰ ἀντιμετωπίζονται ἐν πνεύματι καλῆς θελήσεως, ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ εὐκρινεῶς συνεργασίας.

Ἐλπίζομεν, ὅτι αἱ διαβεβαιώσεις αὗται, συμφωνοῦσαι καὶ πρὸς ἑτέρας προσφάτους διακηρύξεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, θὰ γίνωνν δεκταὶ μετὰ σεβασμοῦ καὶ θὰ τύχουν τῆς δεούσης προσοχῆς ἐκ μέρους πάν-

τεπιστατῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, οἱ ἄλλοθενεῖς στὸ Ἁγιον Ὁρος, τὸ ἀναγεννητικὸ πνευματικὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων, πὸν ξεκίνησε ἀπὸ τὸ Ὁρος καὶ ἀπλώθηκε στὸ Αἰγαῖο, καὶ ἀκόμη πατριαρχικὰ γράμματα καὶ χρυσόβουλλα, σιγίλλια, ἢ δράση τῶν αἰρετικῶν, οἱ πατριαρχικῆς σχολές, οἱ δάσκαλοι τῆς πατρῴας βυζαντινῆς μας μουσικῆς κ.λπ.¹⁵

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

15. Ἀναλυτικώτερα βλ. Πατρινέλη, ὅπ. παρ., λήμμα 717 καὶ εὑρετήρια Πικραμένου-Σταματοπούλου, ὅπ. παρ.

των τῶν Ὑπουργείων, τῶν κρατικῶν κλιμακίων καὶ ὁργάνων, τῶν Νομαρχῶν, τῶν φορέων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, τοῦ Τύπου καὶ τῶν ὑπευθύνων τῶν ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν προγραμμάτων, ἵνα μὴ ἐκδηλωθοῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐκ μέρους τινῶν ἐξ αὐτῶν ἐκδηλώσεις ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας ἥμισυ φιλικαὶ καὶ οὐδόλως θετικαί.

«Ἡ Ἐκκλησία στὸν ἀγῶνα τοῦ Σαράντα».

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἀτλαντὶς» ἐξέδωκε εἰς ἐπιμελημένον τόμον τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη γραφὲν ἔργον «Ἡ Ἐκκλησία στὸν ἀγῶνα τοῦ Σαράντα».

Ὁ λογοτέχνης συγγραφεὺς, ὅστις ἤδη ἔχει διακριθῆ διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ συγγραφὴν καὶ ἐκδοσιν ἐξαιρέτων ἔργων προβαλλόντων τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν καὶ τοὺς φορεῖς τῆς (λ.χ. τὸν Φ. Κόντογλου, τὸ Ἁγιον Ὁρος καὶ ἄλλα μοναστικά κέντρα, τὸ Βυζάντιο, τὸ Κρυφὸ Σχολεῖο, τὸν ἅγιο Νεκτάριο), διὰ πολυμόχθου ἀνιχνεύσεως, διερευνήσεως καὶ ἀξιοποιήσεως ἀγνώστον καὶ ἀνεκδότον κατὰ τὸ πλεῖστον ὕλικον καὶ διὰ παραθέσεως ἐν φωτογραφικῷ παραοτήματι δεκάδων φωτογραφιῶν ἀποδεικνύει τὴν μὴ ἐπαρκῶς μέχρι τοῦδε ἱστορηθεῖσαν καὶ σηματολογηθεῖσαν μεγαλειώδη προσφορὰν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐποποιίαν τοῦ 1940.

Ὡς σημειοὶ χαρακτηριστικῶς ὁ προλογίζων τὴν ἐκδοσιν Μακαριώτατος Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, «διὰ τοῦ μεθοδικοῦ καὶ περισπούδαστον ἔργον τοῦ κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, ἐπιλέκτου ἐργάτου τῶν Νεοελληνικῶν Γραμμάτων καὶ δοκιμωτάτου συγγραφέως, ἀναλόγιστον εἰς τὴν ἐκπόνησίν του πολλοὺς μόχθους καὶ πολυχρόνους ἐρεῦνας, ἀποκαθίσταται ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια καὶ συμπληροῦται τὸ ὑπάρχον κενόν. Ἡ συγκέντρωσις τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ ὕλικου... καὶ ἡ ἐπεξεργασία καὶ σύνθεσις αὐτοῦ γινόμεναι μετὰ ζήλου καὶ ὑπευθυνότητος, τιμοῦν ἰδιαιτέρως τὸν ὁμηγερόν συγγραφέα, ὁ ὁποῖος εἰς καιροὺς διαβολῆς καὶ καταστροφικῆς τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ παντὸς εἴδους ἀφρόνων καὶ ἀπίστων, δὲν διστάζει, προσάγων ἰσχυρότατα τεκμήρια, νὰ διακηρύξῃ τὴν ἀλήθειαν». Καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία «ἐπράξε τὸ πᾶν διὰ τὴν ὀλικὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς ἐξομύσεως, τὴν συμπαράστασιν ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν στρατευθέντων καὶ διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν τροφοδοσίαν τῶν ἰδίων τῶν ἀγωνιστῶν, ἀποστείλασα πολυπληθεῖς στρατιωτικὸν ἱερεῖς εἰς τὸ μέτωπον, ὅπου καὶ ἐφρονεῦθησαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν. Ἐκ τῶν ἐπιζησάντων ἀρχετοὶ ἀνήλθον εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν

βαθμίδα διαποικιλιζόμενοι οἱ περισσότεροι τούτων σήμερον Ἰ. Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

«Ὅθεν τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη πρέπει νὰ γίνῃ εὐρύτερον γνωστόν καὶ νὰ ἀξιοποιηθῇ ὑπὸ τῶν κατηχητικῶν βοηθημάτων καὶ τῶν σχολικῶν βιβλίων.

Κατάργησις ἀδείας Δημάρχου ἢ Κοινοτάρχου διὰ τέλεσιν θρησκευτικοῦ γάμου.

Εἶναι λίαν εὐχάριστον, ὅτι, ὡς τονίζεται ἐν τῇ ἐπ' ἀρ. 2329 Συνοδικῇ Ἐγκυκλίῳ πρὸς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας, κατόπιν συντόνων ἐνεργειῶν τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου τῆς Δ. Ἱεραῆς Συνόδου παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις ἐπετεύχθη ἡ κατάργησις τῆς ἐπιμάχου παραγράφου τοῦ Νόμου 1250/1982, καθ' ἣν πρὸς τέλεσιν θρησκευτικοῦ ἢ πολιτικοῦ γάμου ἀπαιτεῖτο ἡ προσκόμισις ἀδείας τοῦ Δημάρχου ἢ Προέδρου τῆς Κοινότητος (ἄρθρ. 1368). Τοῦτο, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε πράξεως, ἐδημιούργει δυσφορίαν καὶ ἀσκοπον ταλαιπωρίαν εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους διὰ τέλεσιν θρησκευτικοῦ γάμου.

«Ὅθεν ἐφ' ἐξῆς, μὴ ἀπαιτουμένης πλέον τῆς ἀδείας τοῦ Δημάρχου ἢ Κοινοτάρχου πρὸς ἐκδοσιν Ἐπισκοπικῆς ἀδείας γάμου, θὰ τηρηθῇ ἡ διαδικασία, ἣτις ἴσχυε πρὸ τοῦ Νόμου 1250/1982, χωρὶς οὗτω νὰ ζητῆται ἡ ἀδεια Δημάρχου ἢ Κοινοτάρχου.

Κατοχυροῦνται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος.

Εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἀξιολόγουν δραστηριότητος τοῦ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας κ. Βαρθολομαίου προεδρευομένου ἁ' Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιστημονικοῦ καὶ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἰωάννου καὶ Ἐριέττης Γρηγοριάδου» ἐντάσσεται ἡ λίαν καλαισθητὸς ἐκδοσις τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος τούτου ὁργανωθείσης διαλέξεως τοῦ Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας κ. Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Σύνταγμα, ἡ Δημοκρατία καὶ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν».

Ἡ διάλεξις αὕτη, διὰ συλλογισμῶν κρυσταλλίνης διανυγείας ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ ἰσχύον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος ἐπιβάλλει τὴν διδασκαλίαν τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τὰ σχολεῖα σ υ μ φ ῶ ν ω ς π ρ ὸ ς τ ὸ ὀ ρ θ ὀ ξ ὸ ν δ ὄ γ μ α. Κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο, τὸ Σύνταγμα οὐ μόνον δὲν προσβάλλει τὸ δημοκρατικὸν καθεστῶς, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐν ἑαυτῇ τῆς θρησκευτικῆς ὁμοιογενείας τῶν Ἑλλήνων ἀποτελεῖ συμπλήρωσιν τοῦ δικαιώματος θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ἣτις κατοχυροῦνται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος κατὰ τρόπον μὴ θίγοντα τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν τῶν ἑτεροδόξων, τῶν ἑτεροθρήσκων, τῶν ἀθρήσκων ἢ τῶν ἀθέων.

Πέραν τῶν διαπιστώσεων τούτων ὁ κ. Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας παρατηρεῖ εὐστόχως, ὅτι «τὰ κηρύγματα περὶ ὁπίου τοῦ λαοῦ» εἶναι σήμερα πλέον

κηρύγματα ξεπερασμένα, γιὰτὶ στὴ σημερινὴ ἐποχὴ ἔχουμε νέα κηρύγματα καὶ νέα μηνύματα, μηνύματα μοντέρνα καὶ ζωντανά, ὅπως τὸ μῆνυμα, ποὺ μᾶς ἤρθε ἀπὸ τὴν Πολωνία, ὅπου χιλιάδες ἐργάτες, ὁλόκληρη ἡ ἐργατικὴ ξεσηκώθηκε καὶ ζήτησε ὄχι μόνον ψομί καὶ ἐλευθερία, ἀλλὰ ζήτησε καὶ κάτι ἄλλο: Ζήτησε νὰ μεταδίδεται ἀπὸ τὸ ραδιοφωνικὸ σταθμὸ κάθε Κυριακῆ ἡ Θεία Λειτουργία καὶ νὰ διδάσκειται στὰ σχολεῖα τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν».

«Σεμνὸ καὶ Ἄσεμνο».

Ἡ ἐπίκαιρος συζήτησις, ἣτις προσφάτως ὁργανώθη ὑπὸ τῆς ΕΡΤ εἰς τὴν ἐκπομπὴν «Μὲ ἀνοικτὰ χαρτιά», ἐπὶ τοῦ θέματος «Σεμνὸ καὶ Ἄσεμνο», ἐπέσει τοὺς τηλεθεατὰς, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν — ἐν ὀνόματι τῆς κακῶς ἐννοουμένης ἐλευθερίας καὶ δημοκρατίας νὰ μὲν ἀνεξέλεγκτον πᾶν ἄσεμνον ψευδοκαλλιτεχνικὸν ὑποπροϊόν, ὅπερ βαναύσως προσβάλλει τὸ κοινὸν ἠθικὸν αἰσθητήριον καὶ, — ὡς εὐστόχως ἐτόνισεν ὁ μετασχὼν τῆς συζητήσεως Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιος —, ἐξάπτει τὰς χαμηλὰς ὁρμὰς καὶ τὰ πάθη, διαταράττει τὴν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἰσορροπίαν καὶ μαρτυρεῖ ἔλλειψιν σεβασμοῦ εἴτε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, εἴτε πρὸς τοὺς ἄλλους, εἴτε πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην γενικῶς φύσιν καὶ τὴν θεοδωρητὸν ζωὴν. Τὸ ἄσεμνον γενικῶς εἶναι ἀπαράδεκτον, διότι εἶναι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ γενικώτερον νόημα τῆς ζωῆς καὶ ἀνατρέπει τὸν ρυθμὸν τῆς.

Ὅα ἐπρεπεν ὡσαύτως νὰ ἐξαρθῇ, ὅτι ὁ ἐκ τῶν συνδιαλεγόμενων εἰδικὸς Καθηγητὴς τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου κ. Ἀνδρουλάκης ἐτόνισεν, ὅτι — παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπιβολὴ ποινῶν δέον σήμερον νὰ εἶναι λίαν λελογισμένη καὶ κατὰ τὸ δυνατόν περιορισμένη — ἐπιβάλλεται ἡ τιμωρία τόσον τῶν δημιουργῶν καὶ ἐμπόρων γενικῶς τοῦ «σκληροῦ ποινῶν», ὅσον καὶ τῶν διαδιδόντων τὸ «μαλακὸ ποινῶν» εἰς νέους ἡλικίας κάτω τῶν 18 ἐτῶν ἢ εἰς μὴ εἰδικὸς χώρους κατὰ τρόπον προσβάλλοντα τὴν δημοσίαν αἰδῶ. Οὕτως ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀρμόδιος εἰδικὸς ποινολόγος κατέριψε δημοσίᾳ τὸν μῦθον περὶ τοῦ ὅτι δῆθεν ἡ δημοκρατία ἀποκλείει τὴν κατασταλτικὴν λογοκρισίαν καὶ τὴν ἐπιβολὴν ποινῶν εἰς τοὺς διαδιδόντας τὴν παντὸς εἶδους σῆψιν καὶ φθορὰν.

Παρέλασις σημαιοφόρων τῆς ἀγάπης.

Αἱ ἐκδόσεις «Τῆνος» παρουσίασαν τὸ δ' τεύχος τοῦ ἔργου (Τὶ πρόσφερε ὁ Χριστιανισμὸς; Κοινωνικὴ μέριμνα στὸν σύγχρονον ὀρθόδοξο χώρο).

Τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ γράφεται ὑπὸ ὁμάδος συνεργατῶν ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ ἀρχιμ. Ἡλία Δ. Μαστρογιαννοπούλου, γνωστοῦ διὰ τὴν πλουσιωτάτην πνευματικὴν καὶ συγγραφικὴν του προσφορὰν, δεικνύει τὸ τι ὀφείλει ἡ κοινωνικὴ διακονία εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, τῶν ὁπίου αἱ ἐπιδοράσεις, ὡς σημειοῦται ἐν τῷ Προλόγῳ, «δὲν κάνουν

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΤΥΠΟΥ

Διεθνής ειρήνη.

«Αποτελεί ειρωνείαν ή διακήρυξις ότι σκοπός του Ο.Η.Ε. είναι ή περιφρούρησις μιᾶς ειρήνης που κατ' ουσίαν είναι άνύπαρκτος. Διότι, όταν τὸ Παλαιστινιακὸν πρόβλημα καὶ ή Κυπριακή τραγωδία διαιωνίζονται καὶ όταν ή διεθνής κοινότης μένει ἀπαθής ἔναντι τῆς παραβιάσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων εἰς τὴν Πολωνίαν, τὸ Ἀφγανιστάν, τὴν Βόρειον Ἡπειρον καὶ τόσας ἄλλας χώρας, τότε δὲν ὑπάρχει περιφρούρησις ειρήνης, ἀλλὰ ἐνθάρρυνσις ἀδικοπραγούντων καὶ συντήρησις καταπίεσεως». («Ἐστία» 22.9.1982).

*

Μικρὰ Ἀσία.

«Ἐγιναν πολλές ἐκδηλώσεις σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ πᾶνδῆμα μνημόσυνα γιὰ τὰ θύματα τῆς τραγικῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Ἐτσι εἴχαμε ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν εὐκαιρία νὰ ἀναπολήσουμε τὴν ἀνεκτίμητη προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας μας στὸ ἑλληνικὸ Γένος. Στὶς δέκα Μητροπόλεις τῆς Δυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας ζοῦσαν 459 ἱερεῖς καὶ διάκονοι. Σώθηκαν μόνο 122! Οἱ ἄλλοι θανατώθηκαν με σκληρὰ βασανιστήρια. Πέντε Ἀρχιερεῖς ἐν ἐνεργείᾳ μαρτύρησαν: Ὁ Ζήλων Εὐθύμιος τὸ 1921, τὸ 1922 ὁ Χρυσόστομος Σμύρνης, ὁ Μοσχονηνησιῶν Ἀμβρόσιος, ὁ Κυθωνιῶν Γρηγόριος καὶ τὸ 1923 ἀπὸ τὶς κακουχίες πέθανε ὁ Ἰκονίου Προκόπιος. Τοὺς ναοὺς μέσα στοὺς ὁποίους κτυποῦσε ή καρδιά τοῦ Γένους, ἀρχικά τοὺς λεηλατοῦσαν, μετὰ τοὺς βεβήλωναν με ἀκαθαρσίες ή ἀκατονόμαστα ὄργια ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Ἐλάχιστες ἐκκλησίες σώθηκαν. Μόνο στὴν Ἰωνία καταστράφηκαν 538 μεγάλοι ἐνοριακοὶ ναοὶ καὶ πάνω ἀπὸ 2.000 παρεκκλήσια. Ἀλλὰ καὶ ὁ πιστὸς λαὸς πρόσφερε ἐκατόμβες στὸ βωμὸ τῆς πίστεως. Ἀπὸ τὰ 2.500.000 Ἑλληνες, σώθηκαν περίπου τὸ 65%, οἱ ἄλλοι ματόβρεξαν τὴ γῆ τῶν πατέρων τους. Ἀφανίσθηκαν 3.500 σχολεῖα, 6 Ὀρφανοτροφεῖα, 3 Γηροκομεῖα...

Ἀπὸ τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1922 μαῦρο σάβανο κάλυψε τὶς ἑλληνικὲς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἄν σήμερα θυμὸ-

μαστε τὴ μεγάλη αὐτὴ συμφορὰ, τὸ κάνουμε γιὰ νὰ κλείνουμε εὐλαβικά τὸ γόνυ τῆς ψυχῆς μας στὶς ἑκατοντάδες χιλιάδες τῶν νεομαρτύρων. Καὶ γιὰ νὰ μὴ λησμονήσουμε ποτὲ πὼς ἐκείνη τὴ συμφορὰ τὴν παρασκευάσαν τὰ λάθη μας καὶ ή διχόνοια...».

(«Ζωή», 14.10.82).

*

Ἡ Ἀκαδημία Πλάτωνος.

«Περιμέναμε, ὁμολογοῦμε, περισσότερη εὐαισθησία ἀπὸ τὸν γενικὸ γραμματεῖα τοῦ ὑπουργείου Πολιτισμοῦ στὰ θέματα τῆς διάσωσης τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς. Γιατὶ μπορεῖ ή Ἀκαδημία Πλάτωνος νὰ ἔχει μεταβληθεῖ σὲ σκουπιδότοπο, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι δυνατὸ νὰ παραδοθεῖ (με τὴν ἀποφασιστικὴ του ψήφο ὡς προέδρου τοῦ Κεντρικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου) στὸ ποδόσφαιρο.

Ἄν τέτοιες ἀποφάσεις — γκάφες, βγαίνουν ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, τί νὰ περιμένει κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀπόξω;» («Ἐλευθεροτυπία», 2.10.1982).

*

Ραδιόφωνον καὶ τηλεόρασις.

«Ἡ τηλεόρασις μετέβαλε μέγαρα καὶ καλύβας εἰς μικρὰς κινηματογραφικὰς αἰθούσας καὶ τοὺς ἀνθρώπους εἰς θαμῶνας τοῦ κινηματογράφου. Καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ νήπια, δύναται νὰ εἶπῃ τις, θηλάζουν τηλεόρασι! Εἰς τὴν μικρὰν μας χώραν ἄνω τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων ὑπολογίζονται οἱ τακτικοὶ ἀκροαταὶ καὶ θεαταὶ τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεόρασεως! Θευμαστὴ διακίνησις ἰδεῶν καὶ εἰκόνων ἀνὰ τὸν σύγχρονον κόσμον.

Ραδιόφωνον καὶ τηλεόρασις! Θεῦμα τοῦ τεχνολογικοῦ αἰῶνός μας. Εὐλογία Θεοῦ. Ἀλλὰ αὐτὴ ή εὐλογία τοῦ Θεοῦ δύναται, λόγω τῆς κακίας καὶ τῆς διαφθορᾶς τοῦ ἀνθρώπου, νὰ μετατραπῇ καὶ νὰ γίνῃ κατάρρα. Καὶ ἐν πολλοῖς ἔγινε κατάρρα. («Χριστιανικὴ Σπίθα» Σεπτ.-Ὀκτ. 1982)

θόρυβο. Εἶναι κάτι δυσδιάκριτο, ἕνας μυστικὸς σπόρος, ποὺ χρειάζεται εἰδικὴ ἀνίχνευσι. Καὶ εἶναι ἀκόμη κάτι ποὺ δὲν ἔχει ουστηματικὰ μελετηθεῖ, σὲ εἰδικὲς ἐργασίες».

Αὐτὸ τὸ κενὸν προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος λίαν ἐπιμελημένον ἔργον. Οὕτω, πρὸς τοὺς ἄλλοις, εἰς τὸ δ' τεῦχος παρουσιάζονται αἱ προνοιακαὶ δραστηριότητες ἐντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μέχρι σήμερον. Πρόκειται περὶ παρελάσεως σηματοφόρων τῆς ἀγάπης. Ἡ κοινωνικὴ διακονία καὶ προσφορὰ λ.χ. ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων, τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, τῆς Εὐαγγελιστρίας τῆς Τήνου, τῆς Παναγίας Καλυβιανῆς Κρήτης καὶ πολλῶν ἄλλων Ἱδρυμάτων, τοῦ «Ἐρωθεοῦ Σταυροῦ», τοῦ νοσοκομείου «Εὐαγγελισμός»,

τοῦ «Ἀσύλου Ἀνιάτων», δραστηρίων ἱερέων ή μοναχῶν ή ομάδων λαϊκῶν, νοσοκόμων, ἀναπήρων, Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἑλλάδος, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, τῶν ἱεραποστολικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀπὸ Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς, τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν καὶ τῶν Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Ἰδιαιτέρως ἐξαιρεται ή χριστιανικὴ περιήθαλις τῶν ἀναπήρων, τῶν κωφάλαλων, τῶν χανσενικῶν, τῶν ἐν φυλακαῖς.

Τὰ ὑπὸ τοῦ τεύχους τούτου παρουσιαζόμενα παραδείγματα, συνδυαζόμενα πρὸς τὴν ἄλλην σημερινὴν προνοιακὴν δράσιν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, πείθουν πόσον ή κοινωνικὴ διακονία εἶναι στενῶς συννηρημένη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πόσον θὰ ἦτο ἀνεδαφικὴ οἰαδῆποτε ἀπόπειρα ἀποκοπῆς τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου ἐξ Αὐτῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Άπό τὸ Γραφεῖον Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεκοινώθη σχετικῶς μὲ δημοσιεύματα τοῦ Τύπου τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου διὰ συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τηλεοπτικὴν ἐκπομπὴν μὲ τίτλον «Ρεπόρτερς» καὶ μὲ θέμα τὸ φαινόμενον τοῦ χωρίου Μπαμπίνη, ὅτι εἰς τὴν ἐκπομπὴν αὐτὴν δὲν ἔλαβε μέρος ἐπίσημως οὐδεὶς εκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας.

Τὴν 22αν Ὀκτωβρίου ἐπισκέφθη τὰ Γραφεῖα καὶ τὴν αἴθουσαν συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁμᾶς ἐκ 37 νορβηγῶν καθηγητῶν καὶ καθηγητριῶν τοῦ μαθήματος τῶν Θερησκευτικῶν. Οἱτοί, συγκεντρωθέντες εἰς τὴν Αἴθουσαν τελετῶν τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», κατόπιν παρακλήσεώς των, ἤκουσαν εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν ὁμιλίαν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Εὐάγγ. Θεοδόρου περὶ τῆς ὀρθοδόξου λειτουργικῆς πνευματικότητος. Ἐν συνεχείᾳ ὁ πατήρ Ἀντόνιος Ἀλεβιζόπουλος ἔδωκεν ἀπαντήσεις εἰς σχετικὰς ἐρωτήσεις των, ἀναφερομένας εἰς τὴν καθ' ὅλου ζωὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ:

Ἐ δέ χ θ η: Τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης κ. Τιμόθεον (29.9.82), τὸν Νομάρχην Ἰωαννίνων κ. Μαρτίνην (5.10.82).

Π ρ ο ή δ ρ ε υ σ ε: Τοῦ Κ. Δ. Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (11.10.82), τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ. Ἱερᾶς Συνόδου (12 ἕως 15.10.82) καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος (27.10.82).

«Καὶ ἀναρωτιέται ὁ ἀπλὸς ἄνθρωπος: Κανεὶς δὲν βλέπει λοιπὸν αὐτὲς τίς ταινίες (τῆς τηλεόρασεως) πρὶν βγοῦνε στὸν ἄερα; Δὲν ὑπάρχει ἓνας νοικοκύρης σ' αὐτὸ τὸ σπῆτι πού τὸ συντηρεῖ ὁ λαὸς μὲ τὸν ἰδρώτα του; Ἔτσι, ἄντε-ἄντε προβάλλεται ὅποια ταινία νᾶναι;... Ἀλλὰ τότε, γιατί πληρώνουμε φόρους καὶ γιατί ὑπάρχει ὀλόκληρη ὑπαλληλικὴ ἱεραρχία; Ποῦ εἶναι οἱ κύριοι αὐτοὶ ὅταν ἀρχίζει νὰ δουλεύει ἡ Τιβί; Δὲν ὑπάρχει κανένας ἔλεγχος, καμιὰ παρακολούθησι;...»

(«Αὐριανή», 29.9.1982).

*

«Ἐνας Ἀγγλος ἐκπαιδευτικὸς, κατόπιν πολυχρονίων ἐρευνῶν καὶ διαπιστώσεων, εἶχε καταλήξει στὸ συμπέρασμα: «Ἡ Τηλεόρασις ἔχει προξενήσει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα μεγαλύ-τερον κακὸν ἀπ' ὅ,τι ἡ ἀτομικὴ βόμβα εἰς τὴν Χιροσίμα καὶ τὸ Ναγκασάκι!»

(«Νέαι ἄνθρωποι», 9.10.1982)

*

Ἐ χ ο ρ ο σ τ ᾶ τ η σ ε: Εἰς τὸν πανηγυρίζοντα Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίου Δημητρίου Μπραχαμίου (26.10.82).

Π α ρ ε σ τ η: Εἰς τὰς ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις διὰ τὰ 60 ἔτη ἀπὸ τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς εἰς Μυτιλήνην (3.10.82) καὶ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν διὰ τὸν ἐορτασμόν τῆς 28ης Ὀκτωβρίου (26.10.82).

Ἐ τ ε λ ε σ ε: Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Ἐλευθερίου ὁδ. Ἀχαρνῶν (10.10.82) καὶ τὴν Δοξολογίαν διὰ τὴν ἐπέτειον τῆς 28ης Ὀκτωβρίου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν.

Π ρ ο ε σ τ η: Εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ τοῦ Χριστοῦ Θεοδώρου (29.10.82).

Ἀποστολικὴ Διακονία

Διὰ δεῦτερον ἔτος ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μετέσχε τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ Διεθνούς Ἐκθέσεως Βιβλίου, τῆς ὁποίας τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο τὴν 8ην Ὀκτωβρίου. Κατὰ τὴν περισινήν συμμετοχὴν εἶχεν ἐκδηλωθῆ ὑπὸ πολλῶν ἐκδοτῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὴν σειρὰν τῶν Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, διὰ τὰ λειτουργικὰ βιβλία κ.ἄ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Δημητριάδος

Μετ' ἐπισιμότητος ἐωρτάσθη ἐν Βόλῳ ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ἥτις, ὡς ἔχει καθιερωθῆ ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, θεωρεῖται καὶ ὡς ἐκδηλωσις τιμῆς πρὸς τὸν νομικὸν κόσμον. Κατὰ τὴν ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος

Παιδικὰ ἀναγνώσματα.

«Τὰ παιδιὰ μόλις ἀποκτήσουν ἀναγνωστικὴ ἱκανότητα προσπαθοῦν νὰ ἀποκρυπτογραφήσουν κάθε ἔντυπο πού θὰ πέσει στὰ χέρια τους. Τὸ ἔντυπο πού θὰ φτάσει πρὸς εὐκόλα στὰ παιδικὰ χέρια (στὰ ὄρια φυσικῆς τοῦ εἰσοδήματός τους ἀπὸ τὸ βδομαδιάτικο χαρτζιλίκι), εἶναι τὸ «κόμικ». Πού χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ὡς «εἰκονογραφημένη κακόγουστη φυλλάδα», ἡ ὁποία δυστυχῶς ἔχει φτάσει σήμερα ὡς τὸ τελευταῖο χωριουδάκι.

Ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὰ εἰκονογραφημένα εἶναι ἡ μείωσις τῆς ἀνθρωπιστικῆς συνείδησης τῆς κοινωνικῆς δράσης, ἡ λαθεμένη πορεία στὴν πραγματικότητά τῆς ζωῆς ὕστερα ἀπὸ τὴ συστηματικὴ ἀλλοίωσις τῆς εἰκόνας τοῦ κόσμου, τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων καὶ τῶν οὐσιαστικῶν προβλημάτων πού ἐπιχειροῦν τὰ εἰκονογραφημένα.

Τὰ κακὰ εἰκονογραφημένα ὅπως καὶ ὀλόκληρη ἡ παραφιλολογία τῶν αἰσθηματικῶν ρομάντζων καὶ τῶν γκαϊστερικῶν καὶ περιπετειωδῶν κατασκευῶν δὲν ἀποβλέπουν στὴν ψυχαγωγία ἀλλὰ στὴν ἀποβλάκωσι, στὴ φυγή, ὡς τρόπο ἀντιμετώπισης, στὴν ὑποταγὴ ὡς πρότυπο συμπεριφορᾶς ἢ στὴν καταπίεσι καὶ τὴν περιφρόνησι τοῦ συνόλου.

(«Τὰ Νέα», 6.10.1982).

κ. Χριστόδουλος διεβεβαίωσε τούς δικαστὰς περὶ τῆς τιμῆς, τῆς ὁποίας ἀπολαύουν, καὶ κατεδίκασε τὴν μέθοδον τῆς γενικεύσεως, διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ἀπόπειρα διασυρμού ὁλοκληρήρου τοῦ δικαστικοῦ σώματος.

Μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν πνευματικῷ συμποσίῳ γενομένῳ εἰς τὴν αἴθουσα τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου ὁ Σεβασμιώτατος ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ἡ ἰσότης τῶν δύο φύλων ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου». Ὁσαύτως ὠμίλησεν ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Βόλου κ. Σ. Σταθόπουλος, ὁ ὁποῖος ἠγαράρισθη τὸν ἅγιον Δημητριάδου διὰ τὴν ὥραϊαν πρωτοβουλίαν του πρὸς τιμὴν τοῦ νομικοῦ κόσμου.

Ἱ. Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Πρανοῖα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἡλείας κ. Γερμανοῦ τὴν 25ην Ὀκτωβρίου ἤρχισαν αἱ τακτικαὶ συνάξεις πάντων τῶν ἐφημερίων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας. Αἱ συνάξεις αὗται θὰ γίνωνται μέχρι τέλος Ἰουνίου ἀνά πᾶν δεύτερον Σάββατον εἰς Πύργον, Ἀρχαίαν Ὀλυμπίαν, Ἀμαλιάδα, Γαστούνην καὶ Λεχαινά. Εἰς τὰς συνάξεις ταύτας θὰ γίνονται ἐνημέρωσις τῶν ἐφημερίων ἐπὶ θεμάτων δογματικῶν, λειτουργικῶν καὶ βιβλικῶν, καθορισθέντων ἐν σχετικῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ Σεβασμιωτάτου. Ὡς ὑπεύθυνοι τῶν συνάξεων ὀρίσθησαν ὁ πρῶτος Ἄνδρας Ματζαβίνος (Πύργος), ὁ πρωτοπρῶτος Μιχαὴλ Πουλόπουλος (Ἀρχαία Ὀλυμπία), ὁ ἀρχιμ. Κύριλλος Παναγιωτόπουλος (Ἀμαλιάς), ὁ πρωτοπρ. Παναγιώτης Βασιλείου (Γαστούνη) καὶ ὁ πρωτοπρῶτος Κωνσταντῖνος Ἡλιόπουλος (Λεχαινά).

Ἱερά Μητρόπολις Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος

ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πραγματοποιήθησαν αἱ κάτωθι Ἱερατικαὶ Συνάξεις: α) τῆ 2.7.82 ἐν Μεγάρων τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιερατικῆς Ἐπιτροπείας Μεγάρων, β) τῆ 8.7.82 ἐν Σαλαμίνοι τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιερατικῆς Ἐπιτροπείας Σαλαμίνος, καὶ γ) τῆ 7.9.82 ἐν Ἐλευσίνοι τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῶν Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτροπειῶν Ἐλευσίνος καὶ Μάνδρας. Κατὰ τὰς Ἱερατικὰς ταύτας Συνάξεις ἀντηλλάγησαν ἀπόψεις καὶ ἐλήφθησαν ἀποφάσεις διὰ τὴν πληρεστέραν διαφώτισιν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος, πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς λήμης τῶν ποικιλονύμων αἰρέσεων καὶ τῶν θρησκευτικῶν κινήσεων, αἵτινες δροῦν ἐν Ἑλλάδι.

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Διὰ πανδήμου συμμετοχῆς ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἀγίου Θεράποντος ἐν Μυτιλήνῃ Ἀρχιερατικὸν Μνημόσυνον διὰ τοὺς νεκροὺς καὶ μάρτυρας τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς. Τοῦ μνημοσύνου προεξήρχεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μεταβάς εἰς Μυτιλήνην διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ μετέσχον ὁ οἰκεῖος Ποιμενάρχης Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἰάκωβος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Παντελεήμων καὶ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς. Εἰς τὸ μνημόσυνον ἐξεπροσωπήθη ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Καψῆ.

Εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ἢ Συντονιστικῇ Ἐπιτροπῇ τῶν Μικρασιατικῶν σωματείων ἐπέδωκε χρυσὴν πλακέτταν εἰς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῆς

συμβολῆς του εἰς τὰς πανελληνίους ἐκδηλώσεις τῆς 60ῆς ἐπετείου τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς. Συμφώνως πρὸς δῆλωσιν τοῦ Μακαριωτάτου, ἡ πλακέττα θὰ κατατεθῆ εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Μουσεῖον.

Ἱερά Μητρόπολις Νικαίας

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Νικαίας, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 60 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, διοργάνωσε ἐβδομάδα «Μνήμης Μικρᾶς Ἀσίας» (26 Σεπτεμβρίου - 3 Ὀκτωβρίου), καθ' ἣν, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὠμίλησαν ὁ κ. Νέστορας Μάτσας μὲ θέμα «Γῆ τῶν Πατέρων» καὶ ὁ κ. Ἱ. Μ. Χατζηφώτης μὲ θέμα «Ἐκκλησία καὶ Μ. Ἀσία, πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν». Κορύφωσις τοῦ εορτασμοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἐκδήλωσις ἐν τῷ Σταδίῳ τοῦ Αἰγάλεω, καθ' ἣν ἐγένετο παρέλασις ἐκατοντάδων νέων τῶν Χριστιανικῶν Μαθητικῶν Ὁμάδων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, Ποντίων μὲ τὰς ἐθνικὰς τῶν ἐνδυμασίας καὶ ἀντιπροσωπειῶν τῶν Μικρασιατικῶν σωματείων τῇ συνοδείᾳ τῆς Φιλαρμονικῆς τοῦ Δήμου τοῦ Αἰγάλεω. Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Γεώργιος περὶ τῆς «Μνήμης τῆς Μ. Ἀσίας» καὶ παρουσιάσθησαν τέσσαρες καλλιτεχνικαὶ σκηναὶ ἐκ τῆς Ἱστορίας τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Εἰς τὸ τέλος εἰδικὰ συγκροτήματα ἐχόρευσαν μικρασιατικὰς, ποντιακὰς καὶ ἐλλαδικὰς χορούς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἀ ν α κ ο ι ν ω θ ἔ ν

Ἀνακοινούται ὅτι:

1. Ἡ Αὐτοῦ Θεοτάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κύριος Δημήτριος ὁ Α', κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεραπευτικῆς ἀναπαύσεώς Του ἐν Ἑλβετίᾳ, ὑπεβλήθη εἰς σειρὰν ἰατρικῶν ἐξετάσεων, αἱ ὁποῖα κατέδειξαν καλὴν μὲν τὴν γενικὴν φυσικὴν Του κατάστασιν, ἀλλ' ὅμως ἐπιβεβλημένην τὴν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν, πρὸς ριζικὴν θεραπείαν ἐκ τοῦ μακροχρονίου ἔλκουσ δωδεκαδακτύλου.

2. Κατόπιν τῆς ἐνυπογράφου ἰατρικῆς γνωματεύσεως καὶ συστάσεως, ὅπως ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης ὑποβλήθῃ εἰς ἐγχειρίσιν, τὸσον ὁ ἴδιος διὰ προσωπικῆς Του ἀποφάσεως, ὅσον καὶ ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος συγκατετέθησαν καὶ συμφωνοφώθησαν πρὸς τὴν σύστασιν τῶν θεράποντων καθηγητῶν.

3. Οὕτω, χθές, Πέμπτην, 14ην τοῦ μηνός, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ὑπεβλήθη εἰς ἐπιτυχῆ ἐγχειρίσιν ἐν τῇ Πανεπιστημιακῇ κλινικῇ τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Καντονίου τῆς Βασιλείας ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ MARTIN ALLGOWER, διεθνoῦς ἀναγνωρίσεως εἰδικοχειρουργοῦ τοῦ ἔλκουσ καὶ ἀρχγοῦ τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὴν παθολογικὴν παρακολούθησιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἔχει ἀναλάβει ὁ Καθηγητὴς WERNER STAUFFACHER, ἀρχηγὸς τῆς παθολογίας τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου.

Κατὰ τὴν δῆλωσιν τῶν θεράποντων ἰατρῶν ἡ μετεγχειρητικὴ κατάστασις τοῦ σεπτοῦ ἀσθενoῦς εἶναι ὀμαλὴ καὶ ἰκανοποιητικὴ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1982, Ἐκ τῆς Ἀρχιεραγματείας τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ι. Μητρόπολις Ν. Ζηλανδίας

Υπό την εποπτεία της Ὁρθοδόξου Κοινοτήτος τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ν. Ζηλανδίας κ. Διονυσίου ἰδρύθη καὶ ἤρχισε νὰ λειτουργῇ ἐν Σεούλ Ὁρθόδοξον Σεμινάριον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ διδάσκουν ὁ ἐξ Ἑλλάδος Ἀρχιμανδρίτης Σωτήριος Τράμπας καὶ ὁ ὀρθόδοξος κορεάτης ἱερεὺς DANIEL NA, ὅστις τὸ 1980 ἔλαβε τὸ πτυχίον του ἐκ τῆς ἐν BROOKLINE Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Εἰς τὸ Σεμινάριον τοῦτο θὰ διδάσκωνται περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας σπουδασταί, οἵτινες ἐπιθυμοῦν νὰ μεταβοῦν εἰς Ὁρθόδοξα Ἰνστιτούτα ἄλλων χωρῶν διὰ πλεόν προκηχωρημένας σπουδὰς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Συμφώνως πρὸς δημοσιεύματα τοῦ Τύπου, ὁ ἰδρυτὴς τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰ δικαιώματα τῶν πιστῶν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ἱερεὺς Γιλέμπ Γιακουνὶν κατεδικάσθη εἰς πενταετὴ φυλάκισιν καὶ εἰς 5 ἔτη ἐξορίας, κατηγορούμενος διὰ δυσφήμησιν τοῦ πολιτεύματος τῆς χώρας του.

— Ἐσχάτως ἐδραστηριοποιήθη ἐν Παρισίοις ἡ ὀργανωσις «Βοήθεια εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσις» (AIDE AUX CROYANTS DE L' URSS), ἥτις ἐμφυχοῦται ὑπὸ τοῦ ἰδρύσαντος αὐτὴν CYRILLE ELTCHANINOV, καθηγητοῦ εἰς τὸ «Ἰνστιτούτον Ὁρθοδόξου Θεολογίας Ἁγίου Σέργιου».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας συνῆλθεν εἰς τὴν τακτικὴν ἐτήσιαν σύνοδόν της εἰς τὸ Μέγαρον τοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ ἀπὸ 14-21 Μαΐου 1982. Εἰς τὸ ἐκδοθὲν σχετικὸν Ἀνακοινωθὲν ἀναφέρονται ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἡμερησία διάταξις τῆς ἐφετεινῆς συνόδου τῆς Ἱεραρχίας περιελάμβανε πολλὰ ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, νομοθεσίας, οικονομικῶν, ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξήτάσθη ἡ πολυσέλιδος ἐκθέσις τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῶς Συνόδου περὶ τῶν πεπραγμένων της μεταξὺ τῆς περυσινῆς καὶ τῆς ἐφετεινῆς συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐμελετήθησαν αἱ ἐκθέσεις τῶν Ἐπαρχιούχων Ἀρχιερέων περὶ τῶν πεπραγμένων των μεταξὺ τῆς περυσινῆς καὶ τῆς ἐφετεινῆς συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν Ἐπαρχιούχων Ἀρχιερέων ἀπεκομίσθη ἡ ἐντύπωσις ὅτι αἱ ἐπικρατοῦσαι συνθήκαι εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν εἶναι πολυσύνθετοι καὶ διαφέρουν κατὰ Ἐπαρχίας. Παντοῦ ἀνακύπτουν δυσχέρειαι καὶ πιέσεις ἀναφορικῶς πρὸς τὴν διεξαγωγὴν τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας, τὴν διοργάνωσιν τελετῶν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Σάββα, τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἀνακαίνισιν τῶν ναῶν καὶ τὴν διατήρησιν σχέσεων μεταξὺ τῶν νέων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως.

Διεπιστώθη ὅτι πάντοτε ἀκόμη καταπατοῦνται τὰ ὑπόλοιπα τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας καὶ δὲν γίνονται σεβαστὸν ἀκόμη καὶ τὸ ἀπαρβαλιστὸν τοῦ περιβάλλου τῶν ναῶν, ἂν καὶ

ὁ περίβολος εἶναι προέκτασις, συστατικὸν τμήμα ἐκάστου ναοῦ, ἔνθα τελοῦνται καὶ ὀρισμένα θρησκευτικὰ ἱεροτελεστία.

Μετ' ἰδιαίτερας ἀνησυχίας ἡ Ἱεραρχία ἐξήτασε τὸν ἐσφαλμένον χαρακτηρισμὸν τῶν θρησκευτικῶν ἀδελφοτήτων ὡς ἄλλοθι πολιτικῶν ὀργανώσεων, ἐνῶ πρόκειται περὶ κινήματος, ὑφισταμένου ἀπὸ δεκαετιῶν, τοῦ ὁποίου σκοπὸς τυγχάνει ὁ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐντατικώτερος θρησκευτικὸς βίος καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν εὐπρεπεστέρα συμπεριφορὰ...

Ἡ Ἱεραρχία ἐμελέτησε καὶ τὰς πληροφορίες περὶ ὄλων τῶν ἐπικραίων ζητημάτων, καθὼς καὶ περὶ ὀρισμένων φαινομένων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν, ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἐπαρχίας Ράσκας καὶ Πρεζρένης, ὅπου ἐπὶ ἔτη ἤδη σημειοῦνται ὀλονὲν καὶ συχνότερον ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν σερβικῶν ἱερῶν προσκυνημάτων, ἐναντίον ναῶν καὶ μονῶν, ὀρθοδόξων νεκροταφείων, ἐναντίον ἱερέων καὶ πιστῶν — εἰς βάρος τῶν ὁποίων ἐξασκεῖται συστηματικὴ πίεσις, μάλιστα δὲ καὶ πραγματικὴ τρομοκρατία ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐξαναγκασμοῦ των εἰς μετανάστευσιν ἀπὸ τὴν περιοχὴν τοῦ Κοσσυφοπεδίου.

Τὰ φαινόμενα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἐπαρχίας Ράσκας καὶ Πρεζρένης ἡ Ἱεραρχία τὰ ἐξήτασε μετὰ μεγάλης ἀνησυχίας, καταπλήξεως καὶ μεγάλου φόβου διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων μας καὶ τῶν πιστῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἐπαρχίας Ράσκας καὶ Πρεζρένης. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἡ Ἱεραρχία θὰ τὰ παρουσιάσῃ δι' ἰδιαίτερας Ἀνακοινώσεως.

Εἰς τὴν ἐφετεινὴν σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας ἐξήτάσθησαν καὶ αἱ ἐπικρατοῦσαι συνθήκαι εἰς τὰς Ἐπαρχίας μας εἰς τὰς ΗΠΑ καὶ τὸν Καναδᾶν, τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Αὐστραλίαν, καθὼς καὶ αἱ διακυμάνσεις εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν βίον ὄλων αὐτῶν τῶν μακρᾶν τῆς πατρίδος εὐρισκομένων Ἐπαρχιῶν.

Ἐνεκρίθη καὶ τὸ κείμενον τοῦ νέου Καταστατικῶ τῶν εἰς τὰς ΗΠΑ καὶ τὸν Καναδᾶν Ἐπαρχιῶν τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱεραρχία ἐξήτασε καὶ τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνεφέρθη ἰδίως εἰς τὰ οικονομικὰ προβλήματα τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν.

Ἰδιαίτερα προσοχὴ ἐδόθη ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας εἰς τὸ ζήτημα τῆς αὐξήσεως τῆς βάσεως διὰ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν καὶ τὴν συνταξιοδότησιν τῶν ἱερέων τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ βάσεις αὐταὶ εἰς τὰς περιοχὰς τῆς Σερβίας, τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης καὶ τοῦ Μαυροβουνίου εἶναι ἐξαιρετικῶς χαμηλαὶ καὶ αἱ συντάξεις τῶν ἱερέων μικραὶ.

Ἡ Ἱεραρχία ὀμοψύχως ὑποστηρίζει τὰς προσπάθειαις τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ διὰ τὴν παραχώρησιν τῆς ἀδείας διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἀνεγέρσεως καὶ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἐν Βελιγραδίῳ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σάββα, καθὼς καὶ διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς τὸ Σπλίτ.

Ἀναφορικῶς πρὸς ὀρισμένα προβλήματα καὶ δυσχερείαι, φαινόμενα καὶ ἐπικρατοῦσας συνθήκας εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν, ἡ Ἱεραρχία ἀνέθεσεν εἰς τὴν Διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον νὰ προβῇ εἰς τὰ ἀναγκαῖα βήματα εἰς τὰ ἀνάλογα κρατικὰ ὄργανα.

Ὡς Μητροπολίτην τοῦ Ζάγκρεμπ ἡ Ἱεραρχία ἐξέλεξε τὸν Πανιερώτατον Ἐπίσκοπον Λεπαβίνας Ἰωάννην, μέχρι

τουδε Τοποτηρητήν τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Ζάγκρεμπ, ὡς Βοηθὸν δὲ Ἐπίσκοπον τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ, τὸν Ἀρχιδιάκονον Σάββαν Ἀντριτς, ὑπάλληλον εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βανάτου, μετὸν τίτλον Μοραβικίου.

Ὡς νέα μέλη τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξελέγησαν ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δαβροβοσνίας Βλαδισλαῦος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι Μπραντισέβου Χρυσόστομος, Ράσκας καὶ Πρεζρένης Παῦλος καὶ Σάμπας καὶ Βαλιέβου Ἰωάννης.

Ἡ ἐβδομαδιαία ἐφημερίς τοῦ Βελιγραδίου «NIN», εἰς τὸ φύλλον τῆς 16ης Μαΐου τρέχοντος ἔτους, δημοσιεύει συνέντευξιν τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ δοθεῖσαν εἰς συντάκτην τῆς ἐφημερίδος, εἰς τὴν ὅποιαν ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς εἰς ἐρώτησιν τοῦ συντάκτου, ἀνθὰ πρέπει νὰ ἀναμένεται ταχεῖα ρύθμισις καὶ διακανονισμὸς τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς «Μακεδονικῆς», ἔδωκε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν:

«Ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεῖον Ἴδρυμα στηριζόμενον ἐπὶ τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδος καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰς τὰς ἐσωτερικὰς τῆς σχέσεις δὲν χωρεῖ καμμία βία. Ἡ ἀυθαίρετος, διὰ τῆς βίας ἀπόσπασις ἐνὸς τμήματός τῆς ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τὸν ζῶντα ὀργανισμὸν, σημαίνει βαθὸν πόνον καὶ χαῖνον τραῦμα. Ἐγίνε προσπάθεια εἰς δύο περιπτώσεις κατὰ τὴν γίγνη διὰ διαλόγου, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας. Ὅμως, ἐπειδὴ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς παρασκευαζομένης Μεγάλης Ὁρθοδόξου Συνόδου περιλαμβάνεται καὶ τὸ πρόβλημα τῆς παροχῆς τοῦ Αὐτοκεφάλου, καὶ ἡ ἐν λόγῳ περίπτωσις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κατ' ἀρχὴν θέσιν τῆς Μεγάλης Συνόδου».

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

—Ἡ συμπλήρωσις 20 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ (11 Ὀκτωβρίου) ἐαυτάσθη πανηγυρικῶς ὑπὸ τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ κόσμου. Τὸ ἐν Ἑλλάδι ρωμαιοκαθολικὸν Γραφεῖον «Καλοῦ Τύπου» ἐτοιμάζει ἐπὶ τῇ ἐυκαιρίᾳ ταύτῃ τὴν ἐκδοσιν ὄλων τῶν κειμένων, ἅτινα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς Συνόδου ταύτης.

—Ἐγένετο ἡ ἀγωνιμία τοῦ Πολωνοῦ Φραγκισκανοῦ ἱερέως Μαξιμιλιανοῦ Κόλμπε, ὅστις εἰς τὰ στρατόπεδα ἐξοντώσεως τοῦ 6' παγκοσμίου πολέμου προσέφερε τὴν ζωὴν του, ἵνα σώσῃ οἰκογενειάρχην ἐκ τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος.

—Ἀπὸ 11ης μέχρι 14ης Σεπτεμβρίου 1982 συνεκλήθη ἐν Ρώμῃ Πανευρωπαϊκὸν Συνέδριον Καθολικῶν Διανοουμένων καὶ Ἐπιστημόνων με θέμα: «Ἡθικὴ εὐθύνη καὶ χριστιανικὴ πίστις εἰς τὸν χῶρον τῆς Εὐρώπης μετὰ τὰς μεταβολὰς τῆς».

—«Σημαιοφόρον τοῦ διαλόγου καὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ» ἐχαρκτηρίσεν ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β' τὸν ἅγιον Φραγκίσκον τῆς Ἀσίζης, ἐξ ἀφορμῆς τῆς συμπληρώσεως ὀκτακοσίων ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ ἁγίου τούτου.

—Ὁ «Ἀποστολικὸς Διαχειριστὴς» τοῦ Σάν Σαλβαντόρ ἐπισκοπὸς Ἀρτούρο Ριβέρα ἐκάλεσε τὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας νὰ ἀντιδράσῃ εἰρηνικῶς ἐναντίον τῶν δύο καταστρεπτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας, τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἀνταρτῶν.

—Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἱεραρχία τοῦ Μεξικοῦ ὠργάνωσε ἐβδομάδα Εἰρήνης, Ἐνότητος καὶ Πίστεως τοῦ Μεξικανικοῦ λαοῦ.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἐν Βασιλείᾳ τῆς Ἑλβετίας ἐγένετο τὸ Συνέδριον τῶν Γερμανοφώνων προτεσταντῶν Ἑλβετῶν μετὰ θέμα τὰ προβλήματα τοῦ σημερινοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ἐν τῷ συνεδρίῳ τούτῳ ὁ Πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν ὑπεστήριξε, ὅτι ἡ Προτεσταντικὴ Μεταρρύθμισις δὲν ἐγένετο πρὸς δημιουργίαν νέων ἐκκλησιαστικῶν ὁμολογιῶν, ἀλλὰ πρὸς ἀνανέωσιν τῆς μίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

—Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν δι' ἐκκλησιῶν τοῦ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας - μέλη του ἐξήτησε τρία ἑκατομμύρια δολλάρια, ἵνα βοηθηθῶν τὰ θύματα τοῦ πολέμου εἰς τὸν Λίβανον. Ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς τὰ τρία τέταρτα τοῦ ζητηθέντος ποσοῦ συνεγκεντρώθησαν καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὸν προορισμὸν τῶν ὑπὸ τοῦ Τμήματος Ἀλληλοβοηθείας τοῦ Π.Σ.Ε.

—Τρία νέα μέλη - Ἐκκλησίαι προσετέθησαν εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν συμμετεχουσῶν εἰς αὐτὸ Ἐκκλησιῶν ἀνελεθόντος εἰς... 304. Αἱ τρεῖς Ἐκκλησίαι, αἵτινες ἐγένοντο προσφάτως δεκταί, εἶναι ἡ Μεθοδιστικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἰνδιῶν μετὰ 600.000 μέλη, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Φινλανδίας μετὰ 58.500 μέλη καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν Μοραβιανῶν ἀδελφῶν τῆς Τανζανίας μετὰ 113.000 μέλη.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἱερά Μητρόπολις Σερρών καὶ Νιγρίτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν Ἱ. Ναῶν, 1) Ἀγ. Ἀθανασίου Ἐμμ. Παπᾶ, 2) Ἀγ. Ἀθανασίου Πενταπόλεως, 3) Ἀγ. Γεωργίου Σκοπούσσης καὶ 4) Ἀγ. Γεωργίου Νέας Τυρολόης,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων.

Ἐν Σέρραις τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

† Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀττικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκ-

κλησίας της Ελλάδος» και των άρθρων 33-37 του υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου «περι Ι. Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών εφημερίων Ι. Ναών, 1) Κοιμ. Θεοτόκου, Άμαρουσίου, 2) Μεταμ. Σωτήρος, Μεταμορφώσεως (Κουκουβάουνας), 3) Άγ. Βλασίου, Άχαρνών (Μενιδίου) και 4) Κοιμ. Θεοτόκου, Άχαρνών καλούμεν τούς βουλομένους εκ τών πτυχιούχων της Θεολογίας και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τών ἀνωτέρω θέσεων.

Έν Κηφισιά τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

† Ὁ Ἀτικῆς ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Έχοντας υπ' ὄψει τās διατάξεις τοῦ άρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περι Καταστατικοῦ Χάρτου της Ἐκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33-37 τοῦ υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου «περι Ι. Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών εφημερίων Ι. Ναών,

Α' ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΡΑΝΑΙΑΣ

1) Άγ. Ἀποστόλων Βαλεριάνου, 2) Άγ. Δημητρίου Ἐπαναχωρίου, 3) Ὑπ. Θεοτόκου Μαυράτων, 4) Ὑπ. Θεοτόκου και Άγ. Σεφάνου Μηνίων, 5) Ὑπ. Θεοτόκου Περατάτων, 6) Άγ. Δημητρίου Τρωϊαννάτων.

Β' ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΛΛΗΣ

1) Εὐαγγελιστρίας Ἀθήρος, 2) Ὑπ. Θεοτόκου Δαμουλιανάτων, 3) Ὑπαπαντῆς Ζώλων, 4) Άγ. Θέκλης Ἀγίας Θέκλης, 5) Άγ. Παντελεήμονος Κοντογουράτων, 6) Άγ. Μαρίνης Σουλάρων, 7) Άγ. Ἰωάννου Φαβατάτων, 8) Άγ. Ἀποστόλων Χαυδάτων, 9) Ὑπ. Θεοτόκου Χαυριάτων.

Γ' ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΑΜΗΣ

1) Άγ. Νικολάου Ἴσσου, 2) Άγ. Σεφάνου Βαρά, 3) Μεταμ. Σωτήρος Γριζάτων, 4) Άγ. Κων)νου και Ἐλένης Δενδρινάτων, 5) Άγ. Νικολάου Διβαράτων, 6) Ὑπ. Θεοτόκου Διγαλέτου, 7) Ὑπ. Θεοτόκου και Άγ. Ἐλευθερίου Κομητάτων, 8) Ὑπ. Θεοτόκου Καρυάς, 9) Άγ. Ἰωάννου Καρδαμούλου, 10) Άγ. Παρασκευῆς Μεσοβουνίων, 11) Ὑπ. Θεοτόκου Τουλάτων,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τών ἀνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Ἀργοστολίῳ τῇ 19ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

† Ὁ Κερκύρας και Παξῶν ΠΟΥΚΑΡΠΟΣ

Ίερά Μητρόπολις

Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς και Κονίτσης

Έχοντας υπ' ὄψει τās διατάξεις τοῦ άρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περι Καταστατικοῦ Χάρτου της Ἐκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33-37 τοῦ υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου «περι Ι. Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών εφημερίων Ι. Ναών,

1) Άγ. Ταξιαρχῶν Γανναδίου, 2) Κοιμ. Θεοτόκου Γοργο-

ποτάμου, 3) Γενν. Θεοτόκου Δολιανῶν, 4) Άγ. Παρασκευῆς Δροσοπηγῆς, 5) Γενν. Θεοτόκου Κάτω Ραβενίων, 6) Άγ. Ἀθανασίου Κρουονερίου, 7) Άγ. Γεωργίου Λίμνης, 8) Άγ. Ταξιαρχῶν Λυκορράχης, 9) Άγ. Ταξιαρχῶν Πουρνιάς, 10) Άγ. Γεωργίου Ρεπετίστης, 11) Άγ. Νικολάου Στρατινίστης, 12) Άγ. Ἀθανασίου Χρυσοδούλης, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τών ἀνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Δελβινικῷ τῇ 20ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

† Ὁ Δρυϊνουπόλεως ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Έχοντας υπ' ὄψει τās διατάξεις τοῦ άρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περι Καταστατικοῦ Χάρτου της Ἐκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33-37 τοῦ υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου «περι Ι. Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τὴν κενὴν οργανικὴν θέσιν τακτικῷ εφημερίου τοῦ Ἰ. Ναοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου Λογγᾶς,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν της ἀνωτέρω θέσεως.

Έν Καλαμάτῃ τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Νικοπόλεως και Πρεβέζης

Προκειμένου να προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τών κενών θέσεων ἱεροκηρῶνων της Ιεράς Μητροπόλεως καλούμεν τούς βουλομένους, να υποβάλουν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν εντός μηνός τās αἰτήσεις των και τὰ κατά νόμον δικαιολογητικά.

Έν Πρεβέζῃ τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

† Ὁ Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Έχοντας υπ' ὄψει τās διατάξεις τοῦ άρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περι Καταστατικοῦ Χάρτου της Ἐκκλησίας της Ελλάδος» και τών άρθρων 33-37 τοῦ υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου «περι Ι. Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών εφημερίων Ι. Ναών, α) Άγ. Ἀθανασίου Γριμπόβου, 6) Μεταμ. τοῦ Σωτήρος Παντοκράτορος Πρεβέζης, γ) Άγ. Ἰωάννου Ἀηδονιάς, 8) Κοιμ. Θεοτόκου Κάτω Ρευματίας και ε) Άγ. Δημητρίου Ὁρωποῦ Πρεβέζης,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τών ἀνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Πρεβέζῃ τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

† Ὁ Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει 1) τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Ν.Δ. 1398/73 «περὶ συστάσεως Ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων», 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 204 καὶ ἀπὸ 23.11.1973 ἀπόφασιν ἡμῶν «περὶ συστάσεως δέκα Ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ἄρτης καὶ 3) τὸ ἄρθρον 33 παράγρ. 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσιν: 1) τῆς κενῆς Ὀργανικῆς θέσεως ἐφημερίου Ἁγίας Παρασκευῆς Χελώνας καὶ 2) τῆς κενῆς Ὀργανικῆς θέσεως Διακόνου Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀγνάντων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων διὰ τὰς ὡς ἄνω θέσεις.

Ἐν Ἄρτῃ τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

† Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἀνακοινοῦται ὅτι ὁ Πρεσβύτερος Γρηγόριος Γρηγοριάδης, τέως Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος τῶν Ἁγίων Θεοδώρων Βλάγκας τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθηρέθη ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ ἀπειθαρχία καὶ καταφρονήσει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ Ἀρχῆς, καὶ ἐπανάγηται εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου 1982,

† Ἀρχιμ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝΙΔΗΣ

Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Ἀριθμ. Πρωτ. 156

Πρὸς τὸν Πρωτοπρ.

κ. Ἐλευθέριον Ζυγολόμβην

Ἀγνώστου Διαμονῆς

Σεπτῇ ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Μακαριότητος τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Νικολάου ς', καλεῖσαι ὅπως, τὴν 9ην Νοεμβρίου 1982 ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 10.00' π.μ., ἐμφανισθῆς προσωπικῶς ἐν τοῖς Γραφείοις τοῦ Πατριαρχείου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Αἰγύπτου ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου καὶ ἀπολογηθῆς ἐπὶ τῶν ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν.

Εἰς περίπτωσιν μὴ ἐμφανισέως σου θέλεις κριθῆ καὶ δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ Σεπτεμβρίου 1982,

† Ὁ Νουβίας ΣΥΝΕΣΙΟΣ

Πατριαρχικὸς Ἐκπρόσωπος

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐκκλησία καὶ κοινωνικὴ πρόνοια.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι ὑπ' ἀριθμ. 2329 καὶ 2330 τῆς 20.10.1982.

Μητροπ. Νικοπόλεως Μελετίου, Ἡ Β' Προσνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Αἱ περὶ εἰρήνης ἰδέαι τῶν Προφητῶν τοῦ Ἰσραήλ.

Χρυσοστόμου (Γερασίμου) Ζαφείρη, Μητροπολίτου Περιστερίου, Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (ἀναμνήσεις — βιώματα — δραματισμοί).

π. Ἄντ. Ἀλεβιζοπούλου, Δρ. Θεολ. καὶ Φιλοσ., Ποιμαντικὴ Μαρτυρία.

Γεωργίου Ν. Λιλαίου, εἰδικοῦ νομικοῦ συμβούλου τῆς Ἐκκλησίας, Ἱεροὶ Κανόνες καὶ Σύνταγμα.

Ἰωάννου Μ. Κατζηφώτη, Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ὁσίων τοῦ Μανουὴλ Γεδεών (1851—1943), Μ. Χαρτοφύλακος καὶ Χρονογράφου τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (Λέρος, 30 Μαΐου 1980).

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἀνθολόγιον Τύπου.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασιῶ 1 — Τηλ. 721.073.
Προϊστάμενος Τυπογράφου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.